

Dergisi

ŞALOM

OCAK 2012 SAYI:8
5TL.

SON
RAMBO-2

27 Ocak
Holokost' u Anma Günü
**HOLOKOST
DOSYASI**
YAŞANMIŞLARIN
YAŞANABİLECEKLERİ
ÖNLEMESİ
DİLEĞİ İLE...

İRAN
SİNEMASI

CAHİT ÜLKÜ ile
Prenses Hürrem

En sevimli Yahudi
**WOODY
ALLEN**

SUSMAK
EN
BÜYÜK
SANAT

Kilo
kontrolü
için
27
ALTIN
KURAL

LALE & CEM MANSUR

ile sanat ve evlilik üzerine

HAZARLARIN GİZEMİNE YOLCULUK

Elegans Anti Aging Oxygen

maksimum
hijyen sağlar

MAXIMUM
OXYGEN
ETKİSİ

10
ÜSTÜN
ÖZELLİK

YENİ
HİBRİT
FORMÜL

Elegans Anti Aging Oxygen, European Norm prEN 15457 Kalite Belgeli olup hastane, okul, kreş, çocuk odaları gibi ekstra hijyen gerektiren mekanlar için ideal çözümdür. Yeni özelliği olan Maximum Oxygen Etkisi, hibrit formülü ile düşük VOC özelliğinden gelir ve maksimum sağlıklı yaşam alanları yaratır.

Maximum OXYGEN etkili	Hibrit formüllü
Küf önleyici	Antimikrobiyel
Maksimum silinebilir	Kir ve lekeleri bloke eder
Ekstra m ² kazandırır	Çevre dostu
Silikonlu	Kılcak çatlakları örtücü

 Polisan
HOME COSMETICS

Çook şekici...

16-22

icindekiler

GÜNDEM
8-10

SACHA BARON COHEN
BU KEZ DİKTATÖR

GÜNCEL
12-14

DEĞİŞEN
TÜKETİM
ALİŞKANLIKLARI
HEM KUŞATMA
ALTINDAYIZ,
HEM DE AÇIZ

GEZİ
16-22

BİR KAMBOÇYA SEYAHATNAMESİ
SON RAMBO-2

Seyahatiniz esnasında, karşığı dağın karlı tepesi size zorlu bir zirve, kıyısında kahvenizi yudumladığınız büyüleyici nehir, sadece akan bir su, dizinize konup havalandıran rengarenk kelebekler ise birer uçan böcek gibi görünüyorsa, devam etmeyin.

SÖYLEŞİ
24-30

CAHİT ÜLKÜ İLE
SON HAZARYALI PRENSES HÜRREM

ARAŞTIRMA
32-40

HAZARLARIN GİZEMİNE
YOLCULUK

PORTRE
42-46

EN SEVİMLİ YAHUDİ
WOODY ALLEN

Daha çok 'New Yorker' denilen New Yorklu entelektüellere hitap etse de Amerikalı oyuncu-senarist-yönetmen Woody Allen'ın en bilinen ve sevilen komedyenlerden biri olduğu gerçeğine kimse itiraz etmez herhalde...

SAĞLIK
84-88

KİLO KONTROLÜNDE
27 ALTIN ÖNERİ

KAVRAM
68-70

YAHUDİLİKTE BATIL İNANÇ
VE UYGULAMALAR
KEM GÖZ,
KÖTÜ SÖZ
VE BEDDUALAR

8-10

42-46

24-30

48-55

94-98

60-66

PSİKOLOJİ

56-58

**İNSANA AİT DUYGU
MANZARALARI**

SÖYLEŞİ

48-55

SANAT VE EVLİLİK: İKİ BİLİNMEYENLİ
DENKLEMİ ÇÖZEN ÇİFT

LALE & CEM MANSUR

MÜZİK

60-66

DANİEL BARENBOİM, BATI-
DOĞU DİVAN ORKESTRASI VE
POLYPHONY PROJESİ...

**MÜZİK... ÖYLE BÜYÜK
BİR GÜÇ Kİ...**

MODA

90-92

**VALENTİNO'NUN
3D SANAL
MÜZESİ**

SİNEMA

74-82

AZ BİLİNER DÜNYA SİNEMALARI -2

İRAN SİNEMASI

NİTELİK

71

SANATIN "HÜCRELERİ"...

YAŞAMDAN

72

EN BÜYÜK SANAT

Kendini okuyan evreni okur, kendini
okuyanın artık başka bir şey okuma-
sına gerek kalmaz... Susanın sözü
bitmez.

74-82

90-92

SANAT AJANDASI

94-98

YOUN SUN NAH &
ULF WAKENIUS DUO

**ALTERNATİF
MÜZİĞİN SESİ
YASEMİN MORİ**

ACADEMY OF
ST. MARTIN IN THE
FIELDS - JULIA FISCHER

Editörden...

ŞALOM Dergi

**Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın
A.Ş. adına sahibi**

Av. Yakup Barokas

Genel Yayın Yönetmeni

Ivo Molinas

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Işık Sivil Karakoç

Yan Yayınlar Koordinatörü ve Editör

Nelly Barokas

Reklam Planlama Koordinatörü

İsak Behar

Sayfa Tasarımı

Semra Öner

Bella Parlakşimşek

Kapak Tasarımı

Bella Parlakşimşek

Kapak Fotoğrafi

Teri Erbeş

Yazı Kurulu

Nelly Barokas, Gila Erbeş,
Tilda Levi, Tuna Saylağ

Holokost Dosyası Editörü

Marsel Russo

Yönetim Yeri

Atiye Sok. Polar Apt. 12/6
Teşvikiye - İstanbul

T: (0212) 231 92 82 - 240 41 44

F: (0212) 231 92 83

www.salom.com.tr

Basıldığı Yer

Ekspress Grafik Baskı Sistemleri Matbaa
ve Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Deposite İş Merk. A6 Blok 2. Normal
Kat, Bağımsız Böl. No: 19-20/A İkitelli

OSB - İstanbul

T: (0212) 671 61 51

F: (0212) 671 61 52

Yayın Türü:

Yaygın - Süreli

**ŞALOM GAZETESİ'NİN EKİDİR.
ABONELERE ÜCRETSİZDİR.**

Şalom-DERGi, 2012'nin ilk sayısı ile yeniden sizlerle. Sekizinci sayısı ile bir yılı geride bırakan ve giderek olgunlaşan derginin bu yıl her ay düzenli olarak yayınlanması hedefleniyor.

Ocak ayı dergisinde geniş kapsamlı iki dosyaya yer verdik. İlk dosya Suzan Nana Tarablus'un uzun soluklu çalışmasının ürünü. Ünlü yazar Cahit Ülkü söyleşi araştırma konusuna ilginizi çekerken, Hazarların gizemine doğru bir yolculuğa çıkacağız.

İkinci dosyamız, Marsel Russo'nun hazırladığı, dergi içinde farklı bir ek olarak yer alan Holokost dosyası. Bilindiği gibi, Birleşmiş Milletler'in 2005 yılında aldığı bir kararla, Auschwitz- Birkenau ölüm kampının Sovyet Orduları tarafından kurtarıldığı 27 Ocak günü, Holokost Kurbanlarını Uluslararası Anma günü olarak belirlendi. Bu vesile ile dergimizde konuya yer vermeyi uygun bulduk.

Ünlü çiftlerle söyleşilerimize bu dergide de devam ediyoruz. Aylin Yengin bu kez sanatçı bir çifti; Lale ve Cem Mansur'u dergimize konuk etti. Söyleşiyi okuduğumuzda her birinin sanat yaşamına ve uyumlu birlikteliklerine ilişkin görüşlerini öğreneceğiz.

Ocak sayımızda yine sanat, psikoloji, gezi, sinema gibi pek çok konuda yazılar yer alıyor. Kişilerin telefon ve e-mail yoluyla bize ulaşıp beğenilerini dile getirmeleri oldukça sevindirici. Dergimizi takip edip beğendiklerini ve yazma isteklerini bildiren Sabri Kalıcı ile Serkan Güzel'in yazılarının ilginizi çekeceğini umuyoruz.

Şalom- DERGi artık kabuğunu kırıp daha geniş kitlelere ulaşma yönünde önemli bir adım attı. 2011'in Kasım sayısından itibaren İstanbul'daki Remzi ve D&R'lar başta olmak üzere, Adana, Ankara, Eskişehir, Antalya, Bursa, Hatay, İzmit-Kocaeli, İzmir, Mersin gibi kentlerin tanınmış kitapevlerinin raflarında, bazı havaalanlarındaki kitapçılarda boy gösteriyor.

Şubat başı yayınlanacak Şalom-DERGi özel bir sayı olacak. Geride bıraktığımız yılın toplumsal, sanatsal ve kültürel olaylarının bir panoramasını yansıtan bu sayı Şalom Gazetesi'nin 2011 yılı özeti niteliğini taşıyacak.

Sekizinci sayısı ile, bu yılın ilk Şalom-DERGi'sinin daha geniş kitlelere ulaşmasından gurur duyuyor, 2012'nin huzur ve barış yılı olmasını diliyorum.

Nelly BAROKAS

nellybarokas@gmail.com

İRVİN'in kaleminden

İRVİN MANDEL

JK-

B

Victoria Beckham'a İngiltere'den moda Oscar'ı

Eski 'Spice Girl' Victoria Beckham, İngiltere'nin en prestijli stilist ödülllerinden birini kazandı. Ünlü futbolcu David Beckham'ın eşi olan Victoria, İngiltere modasının Oscar'ı olarak nitelendirilen stilistik ödülünü Kasım ayı sonunda Londra'daki Savoy Otel'i'nde düzenlenen törende aldı. Ödülün diğer adayları arasında Tom Ford, Stella McCartney ve Burberry gibi ünlü modacılar da vardı.

Kate Middleton'un gelinliğini tasarlayan Alexander McQueen atölyesinden Sarah Burton 'Yılın Tasarımcısı' ödülüne layık görüldü. Ödül törenine katılanlar arasında top model Kate Moss, aktör Colin Firth, Başbakan David Cameron'un eşi Samantha Cameron göze çarptı.

Matsiyahu traş oldu

Müzik dünyasında isim yapan Ortodoks Yahudi rap sanatçısı Matsiyahu, saçlarını ve sakalını kestirerek hayranlarını şaşırttı. Matsiyahu bununla kalmadı hayranlarına artık rap müziği yapan bir 'Hassid' olmayacağı açıklamasını yaptı.

Matsiyahu, bu açıklamayı yapmadan önce traşlı fotoğrafını Twitter'a koydu. Asıl adı Matthew Miller olan Matsiyahu laik bir ailenin çocuğu olarak yetişti. Dine yönelmesini, "iyi bir insan olmak için kurallara ihtiyacım olduğunu düşündüm" sözleri ile ifade eden sanatçı şimdi kendine döndüğünü söylüyor. Matsiyahu imaj değiştirmesinin dinden uzaklaştığı anlamına gelmediğini vurguluyor.

Evli ve üç çocuk babası olan Matsiyahu hayranlarına bu yeni fiziği ile sahneye çıkmaya devam edeceğinin haberini verdi.

Eisenberg davacı

'The Social Network' filminin ünlü aktörü Jesse Eisenberg, geçmişte rol aldığı bir film şirketini dava etti. 'Camp Hell' adlı korku filminde en fazla beş dakika görünen Eisenberg çekimlerin, bütün bir gün sürmesine rağmen karşılığında kendisine hiçbir ücret ödenmediğini ileri sürdü.

Bu filmin çekimi, Eisenberg'in Facebook'un

yaratıcısı Mark Zuckerberg'i canlandırdığı ve bu sayede uluslararası üne kavuştuğu The Social Network filminden dört sene önceydi. Bu korku filminin DVD'sinin kapağında satışları arttırmak amacıyla Jesse Eisenberg'in fotoğrafı kullanıldı. Rızasını almaksızın hareket eden Lionsgate stüdyolarına karşı dava açan Eisenberg, 3 milyon Dolar tazminat talep etti.

İsrail Filarmoni'nin kutlama konserleri

Klasik müzik severler, önümüzdeki günlerde TV programlarında İsrail Filarmoni Orkestrası'nın kuruluş yıldönümü vesilesi ile düzenlenen konserleri dinleyebilecekler. Şef Zubin Mehta'nın orkestradaki 50. yılı, İsrail Filarmoni Orkestrası'nın da kuruluşunun 75. yılı vesilesi ile on günlük bir festival düzenlendi. 17 Aralık'ta başlayan ilk konserden itibaren kayıt altına alınan tüm konserler dünya televizyonlarında yayımlanacak.

Oprah Winfrey 'Mikve'ye gitti

Oprah Winfrey hazırladığı program icabı New York'ta Yahudi yaşamını tanımak için ilk adımı bir 'mikve'yi ziyaret ederek attı. "Oprah's Next Chapter" adlı son şov programın Brooklyn'deki çekimleri sırasında islanmamaya çalıştı. New York Post Gazetesi'nde yayınlanan habere göre bir 'mikve'yi merak eden Oprah Winfrey'ye Lubavitch akımından bir grup kadın rehberlik yaptı.

Geleneksel 'kaşer' Yahudi Mutfağı'nın örneklerinin ikram edildiği yemeğe de katılan Winfrey, Ortodoks Yahudilerin yaşadığı Crown Heights ile Borough Park'ı da gezdi. Ünlü sunucunun bu çekimleri Ocak ayı içinde yayınlanacak bir programında yer alacak.

Sacha Baron Cohen bu kez 'Diktatör'

Ünlü İngiliz komedyen ve aktör Sacha Baron Cohen son filminde, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın devrik liderlerine atıfta bulunarak bir diktatörü canlandırıyor. Son olarak 'Hugo' filminde istasyon şefi rolünde izlediğimiz Yahudi komedyen Cohen filminde, Saddam Hüseyin ve Muammer Kaddafi'den esinlenerek yarattığı Kuzey Afrikalı lider 'General Alaaddin'in maceralarını anlatıyor. Komedi dünyasının başarılı isimlerinden Cohen, İngiltere'de banliyölerden gelen beyaz rapçi 'Ali G', Kazak gazeteci 'Borat' ve Avustralyalı eşcinsel moda şovu sunucusu 'Bruno' karakterleriyle tanınıyor. 2012'nin Mayıs ayında piyasaya çıkması beklenen film Baron Cohen'in yönetmen Larry Charles ile işbirliği içindeki üçüncü çalışması olacak. Filmin senaryosu, Jeff Schaffer, Alec Berg ve Seinfeld gibi komedilerin yazarı David Mandel tarafından kaleme alındı.

Noa barış için söylüyor

Sanatın insanları yakınlaştırdığı söylenir, oysa bu sözün doğruluğu Ortadoğu'da her zaman kanıtlanamıyor. Az sayıdaki kişisel girişimler dışında Yahudiler ile Araplar arasında sanatsal işbirliğinin örneklerine pek az rastlanmakta. Geçtiğimiz ay Kudüs'te gerçekleşen "Speaking Arts Conference" onlarca İsraili ve Filistinli sanatçıyı bir araya getirdi. Sanatın çeşitli alanlarında workshop'lar düzenlendi. Workshop'lar Filistinli besteci Sameer Makhoul tarafından yönetildi, açılış konserini Achinoam

Nini ile Gili Dor, Filistinli dans sanatçısı Mona Mashil'in eşliğinde verdiler. Noa olarak tanınan Achinoam Nini konferansta yaptığı konuşmada; "İşbirliği içinde mükemmel sonuçlar alabileceğimiz ancak baskılar ve tehditler nedeniyle durdurduğumuz birçok projem oldu" dedi. Eurovision'a İsraili Arap Mira Awad ile katılan Noa, son olarak yine aynı sanatçı ile birlikte Goa'da gerçekleşen ekonomik konferansta konser verdi. İkili önümüzdeki günlerde Hindistan ve Çin'de de konserler verecek.

Steven Spielberg ve Musa Peygamber

Yahudi asıllı ünlü film yönetmeni Steven Spielberg, Warner Bros Film Şirketi ile Musa Peygamber ve Tevrat ile ilgili dini bir film yapmak üzere girişimlere başlıyor.

Senaryosunu Micheal Green'in yazdığı film, Musa Peygamber'in doğumundan ölümüne kadar yaşadıklarını ve Yahudi halkını Mısır esaretinden kurtarmak için yaptıklarını konu ediniyor.

Film Tevrat'ta geçen, Mısır'dan Çıkış, Kızıldeniz'in yarılması, Sinay Dağı'na gidışı ve 10 Emir'in verilmesini günümüzün ileri efekt teknolojisini kullanarak bir kez daha beyaz perdeye taşıyacak.

Daha önce Musa Peygamber rolü 1956'da Charlton Heston, ardından 1990'da Ben Kingsley tarafından canlandırılmıştı. Filmin yeni sürümünde başrolü kimin oynayacağı henüz belirlenmedi.

Sorkin, Altın Küre'ye yeniden aday

Aaron Sorkin'in senaryosunu yazdığı bir film bu yıl da Altın Küre Ödülü'ne aday gösterildi. Geçtiğimiz yıl 'The Social Network' filmi ile En İyi Senaryo Ödülü'nü kazanan Yahudi yazarın bu yıl da şansının yüksek olduğu söyleniyor. Senaryosunu yazdığı ve bir baseball antrenörünü konu alan 'Moneyball' filmi En İyi Dram Ödülü'ne de aday gösterildi. İlgililer bu filmin, Steven Spielberg'in War Horse filmi ile Sasha Baron Cohen'in de rol

aldığı Martin Scorsese'nin Hugo filmi ile yarışacağını belirtmekte. Joseph Gordon Levitt ile Seth Rogen'in rol aldığı '50/50' En İyi Komedi Ödülü'ne, Woody Allen de 'Midnight in Paris' ile En İyi Yönetmen Ödülü'ne aday gösterildi.

Bu yıl 15 Ocak'ta gerçekleşecek Altın Küre Ödül Töreni her zaman olduğu gibi 26 Şubat'taki Akademi Ödülleri'nin belirlenmesinde etkin olacak.

Amerikan Hastanesi - MD Anderson Radyasyon Onkolojisi Merkezi

GENETİK

AĞRI

DAHİLİYE

BIYOKİMYA

BESLENME

İMMÜNÖTERAPİ

NÜKLEER
TIP

HEMATOLOJİ

PSİKOLOJİ

PATOLOJİ

REHABİLİTASYON

PEDİATRİK
ONKOLOJİ

MEDİKAL
ONKOLOJİ

RADYOLOJİ

ONKOLOJİK
CERRAHI

**AMERİKAN
HASTANESİ** | MD Anderson
Cancer Center
Radiation Oncology • İstanbul

KANSER tedavisinde gerekli olan, özen ve teknolojiyle harmanlanmış ortak bilgi ve deneyimdir.

70 yılı aşan bilgi birikimiyle, yılda 860.000'den fazla hastayı hayata bağlayan ve 1000'den fazla yabancı hastaya hizmet veren MD Anderson Kanser Merkezi, bizimle birlikte bu hastalığın karşısında.

Amerikan Hastanesi - MD Anderson Radyasyon Onkolojisi Merkezi'miz, Kanser Programı'mızın etkin bir üyesi olarak, Houston'daki ana merkez ile aynı standartta radyasyon onkolojisi yaklaşımıyla kanser tedavinizde yanınızda.

Değişen tüketim
alışkanlıkları

HEM KUSATMA ALTINDA YIZ, HEM DE AÇIZ

Zaman zaman medyada gördüğümüz bazı sahneler bizi şaşırtıyor; yeni açılacak bir teknoloji mağazasının kapısında insanlar geceden uyumadan kuyruğa girmiş, sonra malları kapışırken birbirlerini ezmişler. Yaralılar hastaneye kaldırılmış, polis biber gazı sıkmış gibi...

Biz ne zaman teknolojiye veya herhangi bir tüketim malına bu kadar düşkünlük hatırlamıyorum. Bir zamanlar yokluklar yaşadık. 1970'lerin sonuna doğru epey zorlandık. Arabaların depolarını dolduracak benzin yoktu. Her gece elektrik kısıntısı vardı. Bugün evlere sokmadığımız katı yağlar için saatlerce kuyruklarda beklemişliğimiz vardı. Kahve bulamazdık. Biz bunları unuttuk. Ama galiba DNA'mız unutmuyor. Hatta o zamanlar daha dünyaya gelmemiş çocuklarımızın DNA'sında bu bilgiler kayıtlı ki, tüketmeden duramıyorlar. DNA'mızda dünyanın başlangıcından beri var olan açıkların kayıtları silinmiyor. Diğer taraftan dünyayı yöneten çok uluslu küresel şirketler var oldukça hem tüketeceğiz, tükettikçe de aç olmaya devam edeceğiz.

Bu tüketiciler kimler? Tüketim toplumu nedir? Niçin tüketiyorlar? Tüketime bu bağımlılık neden? Bu tüketiciler biziz. Tüketim toplumu denince olumsuz çağrışımlar uyandırıyor. Bir bakıma da

öyle çünkü tüketim toplumu ihtiyacından fazlasını tüketen toplumdur. Bir metanın ihtiyaç mı, yoksa fazlalık mı veya lüks olduğuna kim karar verecek bilinmez ama ülkemizde her ay ortalama 1 milyon cep telefonu satılmaktadır. Kredi kartları, alışveriş merkezlerinin yoğunluğu, borçlanmalar, evimizdeki her şeyin ithal ürün olması bir tüketim toplumu olduğumuzun kanıtları. Dünyada zengin insanlar, fakir insanlara göre 25 kat daha fazla enerji tüketmektedir. Öte yandan, evde otomatik çamaşır makinesi veya bulaşık makinesi bulunmadığı zamanları düşünmek bile istemiyorum. Eskiden çamaşır haftada bir yıkanır. Bu işlem bütün bir günü alırdı. Her şeyin tüketmeye dayalı olduğu bir dünyada tabii ki değerler de tüketilmeye açık. Tam da tüketim kelimesinin karşıtı tutumluluktan bahsetmek istiyorum. Tutumluluk meziyetti. Takdir edilirdi. Marifet ihtiyaçtan kısmak değil, israftan kaçınmaktı. Varlıklı olduğunu belli etmek soylu ailelere yakışmazdı.

Gösteriş ayıptı. İnsanlar kendiliğinden mütevazı olurdu. Mütevazı olmak için mütevazı olunmazdı. İnsanlar haklarına razı olurlardı. Kolektif bir şekilde yaşanırdı. Paylaşım vardı. Hatta paylaşım öyle yaygındı ki, insan yalnız kalmak istediği zaman bile yalnız kalamazdı. İnsani ilişkiler, yardımlaşma esastı.

Şimdi ise bir kuşatma altındayız

Küresel ve ülke ekonomisi bu ortamı hazırladı. Televizyonlar, dergiler, reklamlar bize farkına varmadan bir yaşam dayatıyor. O yaşamı onaylamazsan da bir şekilde kafanın bir yerinde pusuda bekliyor. Başta insana tuhaf gelen şeyleri bile, belli bir zaman sonra kanıksıyorsun. Artık çok ta şaşırıyor, karşı çıkmıyorsun.

İhtiyacı olmadığı halde çiftlerce ayakkabıya, tıka basa elbiseyle dolu gardıroplara sahip ve "imaj" uğruna daima "güzel" e yönelen bireyler türemeye başladı. Satın almanın ve bunları sergilemenin toplumsal bir ayrıcalık ve prestij getirdiğine inandırıldık ve bunu gördük. Bunu yapamamak topluluk dışında kalmak anlamına geldiğini acı bir şekilde yaşadık. Dolayısıyla tüketmek birey için bir zorunluluğa dönüştü. Can sıkıntısının çaresi alışveriş yapmakta bulunur oldu. Ömür boyu kullanılacak ürünlerin yerini "kullan, at" ürünler alır oldu.

Gösteriş ön plana çıktı. Saygınlık ve itibar, kredi kartının limitiyle; çanta, saat ya da kemer gibi eşyalarının markasıyla kazanılır oldu. Tüketim başka şeylerin anlamı için şart oldu. Bu tabloya zaten DNA'mızda kayıtlı olan açlık bilinci de eklenince alın size dört dörtlük tüketim riski taşıyan insan evladı.

Yeni yaşam şekli, yeni değerler

Yeni yaşam şekli yeni değerlere yaslanır oldu. Değer para olunca, insani ilişkiler yerini maddelerle ilişkiye bıraktı. Başarı paraya endekslendi. Para mutluluğun satın alınması için hem amaç hem araç olur düşüncesi oluştu. Bu anlayışa göre, bir kimse ne kadar çok tüketirse, o kadar çok mutlu olur düşüncesi dayatıldı. Mutlulukla bağlantılı zenginlik yeme, içme, barınma, sağlık, giyinme ve eğitim gibi temel ihtiyaçların karşılanmasıyla sınırlıdır. Zenginlik, son tahlilde mutluluk değil, insanın temel ihtiyaçlarının karşılanması ile ortaya çıkan bir rahatlamadır. Hâlbuki bize değişik şekillerde pompalanan nedir? 'Bu marka arabayı alırsan mutlu olacaksın' gibi telkinler ama günümüzde bu arabayı almakla elde edeceği vaat edilen mutluluk hemen sonra yeni bir ürünle yer değiştirecek ve bu kez mutluluğa ancak yeni ürünü almakla ulaşılacaktır. Nasıl ki, glisemik endeksi yüksek yiyecek ürünlerini tükettince hemen acıkırız, aynı şekilde ihtiyaç dışı tüketilen mallardan hemen sonra kısa bir doyumluk; sonrasında da daha çok kabaran bir açlık yaşarız. Tüketim toplumu bu şekilde, kendi kültürünü sürekli üretecek, bu fasit daire kendini sürdürecektir. Bu reklamlar, kitaplar, evimizin içine soktuğumuz televizyon dizileriyle hayatımıza girecektir. Belli bir zaman sonra da aynı tip insanlar etraf-

Geçmişte tutumluluk meziyetti. Marifet ihtiyaçtan kısmak değil, israftan kaçınmaktı.

ta olacaklardır. Aynı şeyleri düşünen, aynı şeyleri yapan hatta estetik ameliyat ve botokslarını aynı doktorlara yaptırmaları sonucu aynı yüz ifadeli insanlarla kuşatılacağız.

Sağlıklı yaşam reçeteleri, fitness salonları yüz binlerce dolarlık sektörleri oluşturuyor. Bu kuşatma altında, sağlık endişelerini bir kenara koyun, hayatta hiç daha zayıf olmak istemeyen bir kadına rastladınız mı? Bütün gençliğimiz 'zayıfla' telkinleriyle geçti. Şimdi ne oldu dersenez, ne, nasıl değişti? Şimdi en azından durumun farkındayız. Hem diyetimizi yaparız, hem de bizi yönlendiren bazı şeyleri biliriz...

Çoğu zaman tüketimin artması; strese, borçlanmaya, şişmanlığa, çeşitli hastalıklara, sosyal ilişkilerde bozulmalara yol açtı. Para en önemli değer olunca paraya erişmek için diğer değerler ayakaltına alınır oldu. Paylaşım yok oldu.

Bu çılgın tüketim nereye kadar devam edecek?

Aşırı tüketmekle, hem dünya kaynaklarını tüketiyor hem kendimizi tüketiyoruz. Belki bir bilinçle bir nebze kendimizi tüketmenin önüne geçebiliriz ama tükenen kaynaklarla gelecek kuşakların gereksinimlerine cevap vermek biraz zor olacak gibi görünüyor. Bu konuda dünyayı yöneten çok uluslu küresel şirketlerin uzun plan, senaryo ve politikaları var. Tükettikleri enerji konusunda sürdürülebilirlik ve yenilenebilirlik kavramlarını öne sürüyorlar. Doğal kaynakların yok olma ihtimaline karşı önlem alıyorlar. Enerji kaynaklarının bencilce tüketilmeden kalkınmayı sürdürülebilirlik ve çevre bilinci gibi kavramlar ortaya atıyorlar. Bu şirketler egemenliklerini devam ettirmek istiyorlarsa, bu konuda başarılı olmaları gerekiyor.

Biz tüketmenin bireyi tükettiğini öne sürüp üzülelim, esas trajedi açlık sınırında yaşayan, hiç tüketemeyen ve tüketme umudu olmayan, dünyanın geri kalan ve esas çoğunluğu oluşturan insanlardır. ■

**5 Yıldızlı
MSC MAGNIFICA ile
Ege & Adriyatik (7 Gece - 8 Gün)**

28 Mart - 2 Mayıs 2012 tarihleri arasında her hafta
Her Salı İzmir ve her Çarşamba İstanbul hareketli

İstanbul, Dubrovnik (Hrvatistan), Venedik (İtalya), Bari (İtalya),
Katakolon (Yunanistan), İzmir, İstanbul

Kişi başı

509

€'den itibaren
+1.257 TL

**5 Yıldızlı
MSC DIVINA ile
Ege & Adriyatik (7 Gece - 8 Gün)**

05 Haziran - 24 Ekim 2012 tarihleri arasında her hafta
Her Salı İzmir ve her Çarşamba İstanbul hareketli

İstanbul, Dubrovnik (Hrvatistan), Venedik (İtalya), Bari (İtalya),
Katakolon (Yunanistan), İzmir, İstanbul

Kişi başı

609

€'den itibaren
+1.504 TL

**5 Yıldızlı
MSC DIVINA ile
Ege & Adriyatik (9 Gece - 10 Gün)**

28 Mayıs 2012

İstanbul - ¹ - Civitavecchia / Roma (İtalya), Messina (İtalya), Valletta (Malta),
Dubrovnik (Hrvatistan), Venedik (İtalya), Bari (İtalya), Katakolon (Yunanistan), İzmir, İstanbul

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

1.189

€'den itibaren
+2.936 TL

**5 Yıldızlı
MSC ORCHESTRA ile
Batı Akdeniz (7 Gece - 8 Gün)**

12 Mayıs - 16 Haziran - 14 Temmuz -
18 Ağustos* - 8 Eylül 2012 tarihlerinde

İstanbul - ¹ - Napoli (İtalya), Livorno / Floransa (İtalya), Villefranche (Fransa), Valensiya (İspanya),
İbiza (İspanya), La Goulette (Tunus), Catania / Taormina (İtalya), Napoli (İtalya) - ² - İstanbul

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

1.144

€'den itibaren
+2.825 TL

(*Şeker Bayramı)

**5 Yıldızlı
MSC SPLENDIDA ile
Batı Akdeniz (7 Gece - 8 Gün)**

14 Nisan 2012 tarihinden itibaren

İstanbul - ¹ - Ceneva (İtalya), Barselona (İspanya), La Goulette (Tunus), Valletta (Malta),
Messina (İtalya), Civitavecchia / Roma (İtalya), Ceneva (İtalya) - ² - İstanbul

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

994

€'den itibaren
+2.455 TL

**5 Yıldızlı
MSC MAGNIFICA ile
Norveç Fiyortları (7 Gece - 8 Gün)**

24 Haziran - 8 Temmuz - 21 Temmuz** -
4 Ağustos** - 19 Ağustos* 2012 tarihlerinde

İstanbul - ¹ - Kiel (Almanya), Flamm** (Norveç), Bergen (Norveç), Stavanger (Norveç),
Oslo (Norveç), Kopenhag (Danimarka), Kiel (Almanya) - ² - İstanbul

*Şeker Bayramı (**19.08.2012 tarihinde gemi, Flamm (Norveç) limanı yerine Helsingør / Gentofte (Norveç)
limanına uğrayacaktır. ** Bu tarihte tura Kopenhag (Danimarka) limanından kalınır.

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

1.494

€'den itibaren
+3.690 TL

**5 Yıldızlı
MSC MAGNIFICA ile
Baltık Başkentleri (7 Gece - 8 Gün)**

16 Haziran - 1 Temmuz* - 15 Temmuz* - 28 Temmuz -
11 Ağustos - 8 Eylül 2012 tarihlerinde

İstanbul - ¹ - Kopenhag (Danimarka), Kiel (Almanya), Stockholm (İsviç), Tallin (Estonya),
St. Petersburg (Rusya), Kopenhag (Danimarka) - ² - İstanbul

*Bu tarihte tura Kiel (Almanya) limanından kalınır.

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

1.144

€'den itibaren
+2.825 TL

**5 Yıldızlı
MSC POESIA ile
Baltık Başkentleri (7 Gece - 8 Gün)**

13 Mayıs - 23 Haziran* - 7 Temmuz* -
22 Temmuz 2012 tarihlerinde

İstanbul - ¹ - Kopenhag (Danimarka), Stockholm (İsviç), Tallin (Estonya), St. Petersburg (Rusya),
Kiel (Almanya), Kopenhag (Danimarka) - ² - İstanbul

*Bu tarihte tura Kiel (Almanya) limanından kalınır.

15.01.2012 Kişi Başı
tarifine kadar
maksimum
indirimde

150€
İNDİRİM

Kişi başı

1.144

€'den itibaren
+2.825 TL

*Belirtilen fiyatlarındaki "Türk Lirası" karşılığıdır. 16.12.2012 tarihli 1 Euro: 2,47 TL kuru baz alınarak hesaplanmıştır.
rezervasyon günündeki Merkez Bankası efektif satış kuruna göre değişiklik gösterebilir.
Belirtilen fiyatlar 2 kişilik kabinde kişi başı konaklama fiyatı olup, gemide tüm pansiyon konaklama,
THY ile ekonomi sınıfı gidiş-dönüş uçak bileti, transferler, Türkiye rehberlik hizmetleri, seyahat
sigortası ve tüm vergiler dahildir. Turizmimizde yeşil pasaporta vize gerektirmezdir.
Bilgi ve rezervasyon için seyahat acentamıza veya ofisimize ulaşabilirsiniz.

*Dir
Lamboeya
seyahatnamesi*

SON

RAMBO-2

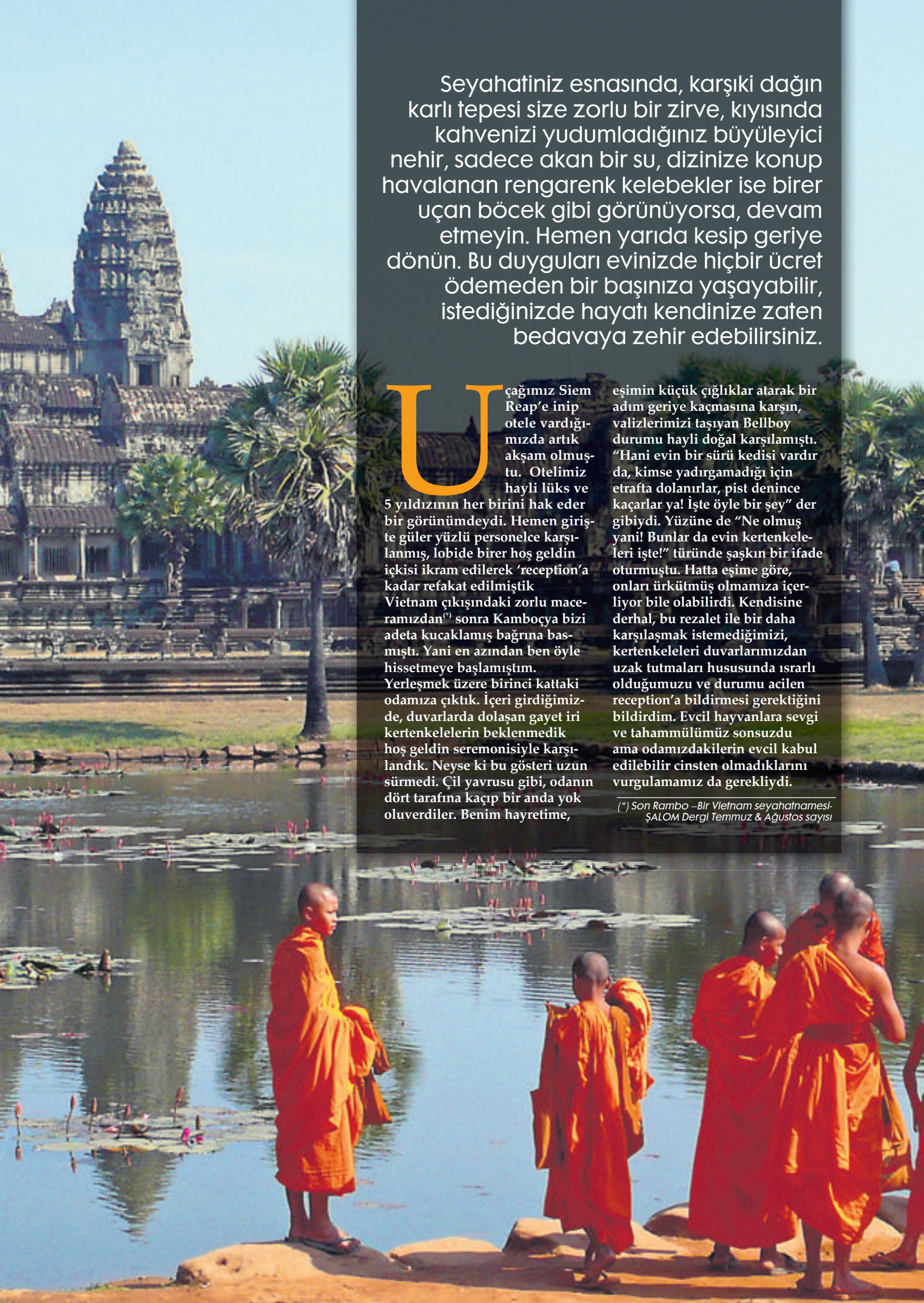

Seyahatiniz esnasında, karşıki dağın karlı tepesi size zorlu bir zirve, kıyısında kahvenizi yudumladığınız büyüleyici nehir, sadece akan bir su, dizinize konup havalanan rengarenk kelebekler ise birer uçan böcek gibi görünüyorsa, devam etmeyin. Hemen yarıda kesip geriye dönün. Bu duyguları evinizde hiçbir ücret ödmeden bir başınıza yaşayabilir, istediğinizde hayatı kendinize zaten bedavaya zehir edebilirsiniz.

Uçağımız Siem Reap'e inip otele vardığımızda artık akşam olmuştu. Otelimiz hayli lüks ve 5 yıldızının her birini hak eder bir görünümdeydi. Hemen girişte güler yüzlü personelce karşılanmış, lobide birer hoş geldin içkisi ikram edilerek 'reception'a kadar refakat edilmiştik Vietnam çıkışındaki zorlu maceramızdan^(*) sonra Kamboçya bizi adeta kucaklamış bağrına basmıştı. Yani en azından ben öyle hissetmeye başlamıştım. Yerleşmek üzere birinci kattaki odamıza çıktık. İçeri girdiğimizde, duvarlarda dolaşan gayet iri kertenkelelerin beklenmedik hoş geldin seremonisiyle karşılandık. Neyse ki bu gösteri uzun sürmedi. Çil yavrusu gibi, odanın dört tarafına kaçıp bir anda yok oluverdiler. Benim hayretime,

eşimin küçük çığlıklar atarak bir adım geriye kaçmasına karşın, valizlerimizi taşıyan Bellboy durumu hayli doğal karşılamıştı. "Hani evin bir sürü kedisi vardır da, kimse yadırgamadığı için etrafta dolanırlar, pist denince kaçarlar ya! İşte öyle bir şey" der gibiydi. Yüzüne de "Ne olmuş yani! Bunlar da evin kertenkeleleri işte!" türünde şaşkın bir ifade oturmuştu. Hatta eşime göre, onları ürkütmüş olmamıza içeriyor bile olabilirdi. Kendisine derhal, bu rezalet ile bir daha karşılaşmak istemediğimizi, kertenkeleleri duvarlarımızdan uzak tutmaları hususunda ısrarlı olduğumuzu ve durumunu acilen reception'a bildirmesi gerektiğini bildirdim. Evcil hayvanlara sevgi ve tahammülümüz sonsuzdu ama odamızdakilerin evcil kabul edilebilir cinsten olmadıklarını vurgulamamız da gerekiyordu.

(*) Son Rambo –Bir Vietnam seyahatnamesi-
ŞALOM Dergi Temmuz & Ağustos sayısı

Akşam yemeği için buluştüğümüzda, dostlarımız zemin katın koridorlarında kertenkelelere ilaveten, iri boy kurbağaların da bu coşkulu karşılamaya katıldıklarını söylediler. Mutlu olmalıydık. En azından bizim kertenkeleler rahatsız edici sesler çıkarmıyorlardı.

Yemek sonrası, zorlu bir günün yorgunluğunu atmak üzere hemen odalarımıza çekildik. Belli aralıklarla eşimin uykusundan fırlayıp, elinde terlik duvarlarda kertenkele kovalaması dışında, sakin ve huzurlu bir geçe geçirdik.

Aslında her tıkrıtu duyduğunda, beni de ayaklandırmak için her yolu denemiş ama hiç orali olmamıştım. Emekli bir Rambo olarak, timsahlarla, pitonlarla boğuşabiliyordum. Ancak kertenkeleler asla benim işim değildi.

ANGKOR TAPINAĞI

Kamboçya'nın en önemli özelliği, tapınaklar ülkesi olması. En bilineni *Angkor Wat* olan yaklaşık 50 tapınak, 802'den 1432'ye kadar 630 yıl hüküm süren *Khmer Krallığı* yönetiminde, Angkor döneminde yapılmış. Sabah ilk işimiz, tüm gün kalacağımız bu bölgeyi ziyaret etmek olacaktı. Yöreye vardığımızda, giriş kapısına uzak sayılacak bir yerde hepimiz

otobüsten inip bir kuyruğa girdik. Burada 20'er dolarımızı aldıktan sonra, tek tek fotoğraflarımızı çekip, karşılığında bize boynumuza asılmak üzere resimli kimlikler verdiler. Tüm girişlerde bu kartlar görevliler tarafından gözümüzün ta içine bakılarak kontrol edildi. Bu uygulama, hem kartları verişi anında hem de tapınaklara girişte uzun kuyruklar oluşmasına sebebiyet veriyordu. Şimdiye kadar onlarca müze, tapınak ve benzeri yapı ziyaret etmiş olmama rağmen, hiç adıma fotoğraflı kimlik çıkarılmamıştı. Birçok kontrol sistemi olmasına rağmen neden en zahmetlisini seçtiler diye merak ettim. Sordum ama tam cevabı alamadım. Büyük ihtimalle Turizm Bakanlığının yerel turist rehberlerinden canları çok yanmış olmalıydı. Geziyi tamamlamış grubun kimliklerini, bir diğer otobüsten yaklaşık 800-900 dolar avanta götürme ihtimallerine mani olmak istiyorlardı belki de. Sebep her ne ise, sonuçta acısını kuyruklarda saatlerce bekleyerek bizler çekiyorduk. Sistemdeki zaafalarını, eğitim, oto kontrol veya uygun cezalandırma yöntemleri ile kapayacaklarına, bürokratik engeller ve kontrol belge sayısını artırarak gidermeye çalışıyorlardı. Nasıl ama? Sistem size çok

tanıdık gelmiyor mu?

Daha turumuzun başında, 15 dakikalık bir tuvalet arası yerine, rehberimizi son derece kızdıracak kadar uzun bir mola daha yaşadık. Ama bu sefer eşlerimizin hiçbir suçu yoktu. Ağır tahrik altında kalmışlardı. Yöre halkı, tapınakların tek yürüyüş yolu üzerine sistematik bir şekilde hediyelik eşya mağazaları konuşlandırmışlardı. Kendini kadın olarak bilen hiçbir canlı varlığın oradan geçerken bu tuzağa düşmeden yola devam etmesi asla mümkün değildi. Rehberin de kızmadan önce, ya fire vermeyeceğimiz yollar keşfetmesi ya da bu şartlarda 15 dakikalık molanın 1 saat 15 dakika sürebileceğini hesap edebiliyor olması gerekiyordu.

ULU EJDER NAGA'NIN KIZI İLE HİNTLİ GENCİN EFSANESİ

Efsaneye göre Kamboçya; denizlerin hâkimi, ulu ejder Naga'nın kızı ile Kaudinya adlı bir Brahman Hintli gencin birlikteliğinden meydana gelmiş. Bir gün; Kaudinya, teknesiyle dolaşırken prensesi görüp âşık olmuş. Prensesin babası denizlerin hâkimi Naga ise kızına evlilik hediyesi olarak, egemenliği altındaki bölgenin tüm sularını içine çekip ortaya çıkan bu toprakları vermiş. Ve böylece Kambuja Krallığı kurulmuş. Bunu duyduqça, Hollandalıların yıllarca topraklarını denize doğru büyütme için gösterdikleri inanılmaz çaba aklıma geliyor. Neden onların da bir tanrısı, bu çalışmayı ele alıp işlerini kolaylayamamış diye hayıflanıyorum doğrusu! 13. yüzyılda, komşu Tayland'ın saldırıları başlamış bu zengin ve ihtişamlı krallığa. Baskıya dayanamayan Khmerler, 14. yüzyılda başkenti Angkor'dan Phnom Penh'e taşınmış. Terk edilen bu tapınakları, orman sahiplenmiş, sarıp sarmalamış. Bu yıllar zarfında ağaçların arasından tapınakları görebilenler, bunların Tanrı ya da devler tarafından inşa edildiklerini düşünmüşler. Angkor, tam 400 yıl boyunca sessizlik içinde bekleyişini sürdürmüştü.

BAYON

Bu tapınağın diğerlerine göre farklı iki özelliği var. İlki, yapının iç ve dış galerilerinde, devrin sosyal, ekonomik ve politik durumunu kavramamıza ışık tutacak dev boyutta üç katlı freskler bulunması. İkincisi ise, 54 eyaleti temsil ettiği söylenen, dört cephesi de gülümseyen insan yüzleriyle kaplı 54 dev heykelin yer alması.

Kral Budist olduğu halde, tapınak hem Budist hem de Hindu geleneklerine uygun şekilde inşa edilmiş. Amacı, onca yıldır süren kanlı savaflara son verip Budistlerle Hindu'ları aynı tapınak çatısı altında bir araya getirerek aralarında barış ve dostluk sağlamaya çalışmakmış. Kendisi bun başaramadan, maalesef hayata veda etmiş.

TA PROHM

ANGELINA JOLIE'NİN TOMB RAIDER FİLMLERİNE SET OLAN TAPINAK

Ta Phorm, Angkor'un en ilgi çekici tapınaklarından biri. Yüzyıllarca orman içerisinde saklı kalarak günümüze kadar korunmayı başarmış, Tapınağı sarmalamış dev bitkiler; duvarların, koridorların arasından çıkararak büyüleyici bir görüntü oluş-

turuyorlar. 13. yüzyılda Kral VII. Jayavaman'ın annesi için yaptırdığı bu kutsal yapı, keşfedildiği zamandan bu yana hiçbir restorasyon geçirmemiş olmasıyla meşhur. Tapınağın yeniden ortaya çıkarılışı kadar bakımı da oldukça sıkıntılı olmuş. Yapılan çalışmalar sonucunda dokuya zarar verilmemesi için bitki gövdelerinin yapıyla birleşmesine izin veriliyor

ve sadece yapraklar temizleniyor. Angelina Jolie'nin oynadığı Tomb Raider filmlerinde de set olarak kullanılan tapınağı, iyi ki de restore etmiyorlar. Zira bu gizemli tapınak, içinde gittikçe büyüyen ağaçlarla eşsiz bir görsel şölen oluşturuyor.

ANGKOR WAT

5 KULESİ KAMBOÇYA BAYRAĞINDA YER ALAN TAPINAK

UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde bulunan "Angkor Wat" kendi içinde küçük bir kent adeta. Yaklaşık 30 yılda tamamlanan bu tapınak, sanat tarihçilerine göre Khmer mimarisinin en önemli örneklerinden. Tapınak kompleksi Pekin'deki (Yasak Şehir) Emperyal Palas'tan dahi daha büyük olan 810.000 m²lik (81 Hektar) bir araziye kurulmuş. Bu mabedin yapımında, Mısır Piramitleri'nden daha çok taş kullanılmış ve her taşın üzerine kabartmalar işlenmiş. Yapıdaki her şey simetrik. Sağda ne varsa, solda da aynısı var. Çevresinde 3,6 km uzunluğa denk gelen kalın duvarlar ve hendekler bulunuyor. Ona görsel bir ayrıcalık kazandıran 5 kulesi ise Kamboçya bayrağında da yer almakta.

FİLLER TERASI'NDA GÜN BATIMI

Gün bitiminde son durağımız, güneşin batışını seyretmek üzere tırmanacağımız Phnom Bakheng Filler Terası'ydı. Tüm bölgeyi, vadinin tamamına hakim bir tepeden seyretme fırsatı, eminim herkesi çok heyecanlandırıyordu. Hem de gün batımının olağanüstü renkleri eşliğinde. Yolu nasıl dersenez? Büyükada Aya Yorgi tepesine tırmanmış olanlara söyleyecek fazla lafım yok. Ancak böyle bir deneyimi olmayanlara, kendilerini zorlu bir tırmanışın beklediğini söyleyebilirim.

Aslında yaya olarak tırmanmak şart değil. Filler ile de çıkabiliyorsunuz. Lokal rehberimiz bu ikinci seçeneği de önermiş ama tur rehberimiz teklifi anında geri çevirmişti. O sırada, "Temkinli adammış, zor bir günü bizim için kazasız belasız bitirmeyi hedefliyor" diye düşünmüştüm. Ama kendisiyle sohbetimden sonra fikrimi tamamen değiştirdim. Meğerse tur rehberimiz teklifi, grubun selameti için değil de, fillerin selameti için reddetmiş. Fillerin yolculara zarar vereceği gibi bir endişesi de yokmuş. Ancak grubunu son derece iyi etüt etmiş uzman bir rehber olarak, fillerin bizden zarar görmeyeceğinin garantisini veremiyormuş. Onu haksız da bulamıyordum hani! Grup, nedense bu konularda fazla güven telkin etmiyordu. Tepeye çıkılırken havaya girip, etrafındakileri Kartaca ordusu, kendini de Hanibal zannedebilecek kişiler çıkabilir, yol boyu savaş çılgınlıkları ve naralar atarak günahsız fillerin tüm psikolojilerini bozabilirlerdi.

Sonunda mecburen tepeye yaya olarak ulaştık. Ancak güneş, batışını bizim tepeye varış saatimize göre ayarlamadığı için, gökyüzünden çoktan elini ayağını çekip, yerini Aydede'ye bırakmıştı bile. Başta verilen o uzun alışveriş molasının faturası, sonunda bu muhteşem anı yakalamayı hayal edenlere çıkmıştı. Rehberimizin bedduası mı tutmuştu ne?

Aynı yolu, bir de inmek zorunda kalarak kös kös otelimizin yolunu tuttuk.

KAMBOÇYA KÜLTÜR KÖYÜ

Ertesi sabah, 210.000 m² toplam alana kurulmuş "Kamboçya Kültür Köyü"nü ziyarete gittik. Kamboçya içindeki farklı kültürlerin özelliklerini temsil etmek üzere seçilmiş 11 farklı örnek köy, geleneksel düğün töreni, vahşi doğa müzesi, en önemli yapılarına ait örneklerin yer aldığı minyatürler parkı, geçmişten – günümüze, ünlü kişileri ile sosyal yaşamlarının sergilendiği mumyalar müzesinin de bulunduğu bu devasa alanı gezmek, yine bir tam günümüzü

alacaktı. Anlaşılan şuydu ki, yerel rehberimizi, bir gün boyu daha dinlemek zorunda kalacaktık.

Özellikle Uzakdoğu'da yerel bir rehberin size İngilizce konuşması ile yerel lisanında hitap ediyor olması arasında bir fark göremezsiniz. Zira her iki durumda da söylenenleri anlamamız mümkün değildir. İngilizce konuşmaya başladıkları anda, ancak birbirlerini anlayabilirler. İngilizce konuştuklarında siz anlamıyor ve sadece kendi aralarında anlaşabiliyor iseler, bu durumda daha da iyi anlaşabilmek için neden birbirleri ile kendi lisanslarında konuşmazlar? Kafanız karıştı değil mi? Benimki de. Boş verin...

Allahtan tur rehberimizin beyni decoder donanımlı olmalıydı ki, yöre rehberimizin anlattıklarını birlikte duyduğumuz halde o bizden farklı algılıyor, konuşmasının kodunu kırarak anında bize aktarabiliyordu. Kültür Merkezinin giriş işlemlerini takip etmek üzere, yerel rehberle bizi uzun süre baş başa bırakmak zorunda kalıncaya kadar da bu sistem aksamadı. Tur rehberimizin yokluğunda, zaman kaybı olmaması için, doğal olarak görevini içimizden birinin yapması gerekiyordu. Ki bu durumda, tercüme kim yardımcı olacak diye aramızda bir didişme başlamış, hemen herkes görevden kaçmaya çalışıyordu. Nasılsa? O karambolun içinden biri beni rehberin önüne itivermişti. Karşısında gönüllü birini bulmanın rahatlığı içinde, rehber hemen bilgilerini dökmeye başlamıştı bile. Artık ister istemez çevirmenlik işi bana düşüyordu. Dikkatle dinledim ve söylediklerini “Bu görmüş olduğunuz bölgede, 21 kompleksli kişinin ayrı ayrı yerleşimleri bulunmaktadır” şeklinde tercüme ediverdim. Herkes katıla katıla gülmeye başlamıştı. Çeviri işinde şöyle bir gerçek vardır. Aslında grupta herkes İngilizce anlamaktadır ama doğru anladığından emin olmak için mutlaka bir tercümana ihtiyaç vardır. Eğer tercüman çeviriyi doğru yapıyorsa, ne ala! Eğer yanlış yapıyorsa, vay haline! Anında herkes başınıza Shakespeare kesilebilir. İşte benim başıma da aynen bunlar gelmekteydi. Su katılmamış bir kendini beğenmiş, cümleyi yanlış tercüme ettiğimi ve rehberin “Bu yerleşim bölgesi 21 ayrı kompleksden oluşmaktadır” demek istediğini iddia ederek, çeviriyi doğru dürüst yapacak başka birinin üstlenmesini talep etti. Canuma minnetti. Hemen görevden çekildiğimi söyledim. Ama nedense çoğunluk aynı fikirde değildi. O bölgedeki bahçelerin, heykel ve yapıların, kaçınıcı kralları tarafından hangi mimara kaç yılda yaptırıldığını çooook öğrenmek istemelerine karşın! Bundan sonra neler yumurtlayabileceğim daha fazla ilgilerini çekebile-

ceğinden, tercümeyi benim yapmaya devam etmemde ısrar ettiler. Kültür-sanat ve tarih birikimlerini artırmak yerine beni dinlemek istiyorlarsa, kendileri bilirlerdi. İşte! O meydan meydan olalı, bir daha bu kadar

zırvayı bir arada hiç duymamış, yerel rehberimiz ise ömrü hayatında, sebebini bilemeden bu kadar dikkat ve keyifle dinlendiğine bir daha hiç şahit olmamıştır zannediyorum.

DÜĞÜNLERDE NASIL EĞLENİLMELİ?

Kültür Köyü'ndeki ilk durağımızda, Kamboçyalıların tipik bir düğün törenini izlemek üzere geniş sahnesi olan büyük bir salona alındık. 45 dakika, yöresel müziklerinden örnekler dinletilip, tahammül sınırlarımız sınandı. Bu aşamanın sonrasında, kalabalık bir kortejle gelen temsili gelin ile damat yerlerine oturtuldu. Sembolik düğün töreninin en ilginç bölümü, kayınpederin damadın saç ve sakalını tıraş edip bitirdiğinde, ayna tutarak kendisine beğendirmesiydi. Bizde ise bu adet, bildiğiniz gibi damadın yörenin en şık ve pahalı kuaförüne gidip bir servet yatırarak ense tıraşını kayınpederine beğendirmeye çalışması şeklindedir.

Tören sonrasında, temsili düğün sahipleri sembolik olarak sevinçlerini paylaşmak ve yöresel danslarını yapmak üzere hepimizi ellerimizden tutup sahneye davet ettiler. Sessizce ve sahnedekilere uyararak, boyundan kalçaya hiçbir eklem ve kası oynatmadan baston yutmuş gibi, Uzakdoğu'ya has bildik el ve parmak hareketleriyle dans etmeye başlandı.

Kısa bir müddet sonra, bu sakin ortam bizimkileri kesmemiş olmalı ki, "Düğünlerde dans etmek öyle olmaz, böyle olur" dercesine, gerdan kıvrıp kalça oynatmaya, anadan babadan bildik su katılmamış göbek atmaya başladılar. Böylece "ayılana gazoz bayılana limon" nidalarıyla, mastikalar dahil bir güzel söyleyip oynayarak kurt-

larını da döküvermiş oldular.

Yöre halkı ve görevlilerin, bizleri uğurlarken bile, hala şaşkınlıkları yüzlerinden okunuyordu. Bu şoku, uzun süre üzerlerinden atamayacakları kesindi. Mağrur ve gurur doluyduk. Çok önemli bir değişimin gerçekleşmesine öncü olacağımızı hissediyorduk. Belki de, "Kültür Devrimi" niteliğindeki bu olayı milat olarak kabul edip, dans ve eğlence anlayışlarını baştan gözden geçireceklerdi. Hatta bu günü, ulusça her sene kutlayacakları bir bayram haline bile getirebilirlerdi. Bu kadar etkilemiştik yani!

Artık akşamı bulmuştuk. Gezi programımızın, seyahatimiz boyunca hayli kapsamlı olmasından, geride çok fazla görülecek yer de bırakmamıştık. Kalmış olsa bile, bu çok güzel geçen tatilimizin sonuna gelmiştik zaten. Ertesi günü dönüş uçağımıza binmek üzere huzur içinde otelimizin yolunu tuttuk. Savaş esirlerini kurtarma operasyonunun bir parçası olmanın stresiyle yola çıktığım bu geziden, belki "Son Rambo" olarak değil, fakat sıradan da olsa mutlu biri olarak tekrar aramıza dönmüştüm.

İçine hapsettiği, baskı altında tuttuğu ister "Rambo" ister başka bir "Süper Kahraman" olsun. Bir gün onun dışı vurmasından endişe duyanlar, korkmayınız. Yeri ve zamanı geldiğinde, süper kahramanınızı serbest bırakın. Bırakın o gereken bir müddet dışınızda yaşasın. Size, içinizde kalırken yapacağı yıkımdan daha az zarar vereceği kesindir. ■

Düştürünüzdeki Yolculuk...

★★★★★
MSC Divina

ile Ege-Adriyatik
İstanbul-Dubrovnik-Venedik
Bari - Katokolon-Izmir-İstanbul
609 Euro'dan
İtibaren (1495 TL)

06 Haziran / 24 Ekim 2012 tarihleri arasında
Her Çarşamba İstanbul hareket-batı
05 Haziran / 23 Ekim 2012 tarihleri
arasında Her Salı İzmir hareket-batı

7 GÜCE
8 GÜN

★★★★★
Sapphire Princess

*ile Kaliforniya Sahilleri &
Meksika & Las Vegas Kara Turu*
Los Angeles(2)-Santa Barbara
San Francisco-San Diego - Erişenada
Las Vegas(3) - Los Angeles

2699 Euro'dan
İtibaren (6612 TL)

22 Mart - 04 Nisan 2012

13 GÜCE
14 GÜN

★★★★★
MSC Splendida

ile Batı Akdeniz
Cenova-Barselona-Tunus-Malta
Sicilya-Roma-Cenova

989 Euro'dan
İtibaren (2423 TL)

14 Nisan / 12 Mayıs - 02 / 23 / 30 Eylül
07 / 14 / 21 Temmuz - 04 / 17 Ağustos
15 Eylül / 20 Ekim 2012

7 GÜCE
8 GÜN

★★★★★
Costa neoRomantica

ile Büyük Avrupa
Savona-Málaga-Cadiz-Lizbon
Lisboa-Bilbao-Le Verdon
Sur Mer-St. Malo-Paris(Le Havre)
Londra(Dover)-Brüksel
(Zeebrugge)-Amsterdam

1649 Euro'dan
İtibaren (4040 TL)

04 Nisan / 18 Nisan 2012

14 GÜCE
15 GÜN

★★★★★
Caribbean Princess

ile Büyük Britanya
Southampton-Guernsey-Holyhead
Dublin - Belfast-Glasgow-Orkney Adaları
Inverness & Lochness-Edinburgh
Paris(Le Havre) - Southampton

1999 Euro'dan
İtibaren (4897 TL)

14 Mayıs / 07 Haziran / 13 Ağustos 2012

12 GÜCE
13 GÜN

★★★★★
Celebrity Millennium

ile Alaska & Alaska Tren Yolculuğu
Vancouver(1)-Ketchikan-Ay Strait Point
Juneau-Skagway-Hubbart Buzzell
Seward-Alyeska-Talkeetna
Denali-Fairbanks

3399 Euro'dan
İtibaren (8327 TL)

31 Mayıs - 13 Haziran 2012

13 GÜCE
14 GÜN

★★★★★
Norwegian Sun

ile Batık Başkentleri
Kopenhag-Berlin(Warmemünde)
Tallinn-St.Petersburg (1)-Helsinki
Stockholm-Kopenhag

1299 Euro'dan
İtibaren (3182 TL)

04 / 13 / 22 / 31 Mayıs - 09 / 18 / 27 Haziran
06 / 15 / 24 Temmuz
02 / 11 / 20 / 29 Ağustos - 07 Eylül 2012

9 GÜCE
10 GÜN

★★★★★
MSC Magnifica

ile Norveç Fjordları
Kopenhag-Hamburg(Kiel)
Flaam-Bergen-Stavanger
Oslo-Kopenhag

1489 Euro'dan
İtibaren (3648 TL)

24 Haziran / 08 / 21 Temmuz
04 / 19 Ağustos 2012

7 GÜCE
8 GÜN

düşlemekte
Kalmayın!

*Belirtilen fiyatlarda Türk Lirası karşılığı 1 Euro: 2,45 TL kuru baz alınarak hesaplanmıştır. Fiyatlar günlük kur hareketlerine göre değişiklik gösterebilir. Belirtilen paket programlarımızda fiyatlar çift kişilik kabinlerde kişi başı olup, belirtilen bilgilerdeki gemi ve otel konaklamaları, uçaklar, transferler, iptal sigortası ve tüm vergiler dahildir.

*Bilgi ve rezervasyon için acentamızı arayabilir, farklı programlarımız için www.ctc.com.tr adresimizi ziyaret edebilirsiniz.

Cemil Topuzlu Caddesi, Hasan Ali Yücel Sokak,
As Apartmanı, No:1 Daire:2 Çiftelievler / İSTANBUL

Telefon: 0216 385 44 14 - Faks: 0216 385 56 69

info@ctc.com.tr • www.ctc.com.tr

SÖYLEŞİ

Suzan Nana TARABLUS

CAHİT ÜLKÜ ile

Son Hazaryalı Prensess Hürrem

"Muhteşem Süleyman" benim açımdan sadece geçtiğimiz sezondan bu yana büyük bir merak ile izlediğim televizyon dizilerinden biri değil... Osmanlıya, sarayın gizemli haremine, yaşanmışlıklarına, aşklarına ve esrar dolu entrikalarına hep ilgi duymuşumdur.

Kanuni ve büyük aşkı Hürrem Sultan çerçevesinde gelişen SON HAZARYALI 'tez-romanını' (Cahit Ülkü kitabını öyle adlandırıyor) sular seller gibi okuduktan sonra yazarıyla görüşmek, düşünce ve duygularını paylaşmak, kitaplarla dopdolu bir kütüphane odasında nefes alıp vermek, sorularına yanıt bulmak, başta SULARIN GETİRDİĞİ PADİŞAH: II. SELİM olmak üzere diğer eserlerini de konuşmak, hayat, gelecek, insanlık gibi konulardan dem vurmak, ilginç bir deneyimi okurlarla paylaşmak arzusu... Heyecan verici oldu!

Özgeçmişinizin dışında sizi, sizden dinlemek istiyorum... Aslen nerelisiniz? Kök(en)leriniz nerelere dayanıyor? Atalarınız kimler? Aslında bu soru ile sormak istediğim romancılığınızı – yazarlığınızı nasıl keşfettiğinizle ilgili...

Aslında atalarım beni pek ilgilendirmemiştir. Kendi açımdan böyle bir merakım olmadı. Çünkü bence önemli

olan, atalarımızın ne yaptığı değil, bizim neler yaptığımız... Ama baba tarafım Priştine'den, anne tarafım Saray Bosna'dan, Balkan Harbi sırasında Türkiye'ye gelmişler. Ben doğma – büyüme Ankaralıyım; bütün gençliğim, iş hayatımın başlangıcı orada geçti. Sanıyorum çocukluk çağlarımdan beri yazma hevesi içindeydim. Fakat yazdığımı da bir türlü bitiremezdim. Sonra, 15-16 yaşlarında şiir hevesi başladı. Divan tarzı ile, özellikle Aruz vezniyle şiirler yazıyordum. Bu şiirlerden bazıları bir antolojide neşredildi. Üniversite yaşamı, ardından iş hayatının yoğunluğu başlayınca bütün bunlar geride kaldı, hayat kavgası öne çıktı. Liseden beri tarihe de merakım vardı.

Bir de siyasi yaşamım oldu, üç yıl kadar... Fakat bütün ömrümü dolduran, bir ömre bedel bir yaşamdı o. Kendi isteğimle siyasetten çekilince sudan çıkmış balığa döndüm, ne yapacağımı bilemedim, Ankara'da da duramadım. Üzerimde büyük baskılar vardı – "bu partiye gir" – "şu partiye gir" falan diye... Bense,

ilkelerin savunucusuydum; yani o ilkeleri bırakıp onlara zamanında bana göre ters düşmüş bir partide milletvekili olmak ya da siyasi emellerimi oralarda gerçekleştirmek benim yapıma uygun değildi ve siyasetten uzak kalabilmek için İzmir'e adeta kaçtım.

... VE İNSANLIK
TARİHİNE FARKLI
RENKTE BİR
GÖZLÜK İLE
BAKABİLMEK
ÜZERİNE...

O arada eski merakımın itici gücüyle tarih okumaya eğildim. Derken bir radyomuz oldu – bir radyo işletmeciliği de yaptık. Orada “*Saklı Tarih*” başlığı altında kendi yazdığım, kendi seslendirdiğim ve günahşırı yayınlanan programlar düzenlemeye başladım. Derken bu birikimleri bir yapıt haline getirsem mi sorusuyla – basılmak için değil de- kafamda birikenleri yazılı bir belge haline getirme niyetiyle roman türünde yazmaya başladım ve böylece o serüven beni romancılığa götürdü.

Şimdiye dek yazdığınız tarihi romanlar Osmanlı Tarihinin Kanuni dönemi dolaylarına odaklanmış. Bunun özel bir sebebi var mı?

Onun şöyle bir özel sebebi var... Tarih incelemesine, “*Anadolu’da pek çok beylik varken bunlardan en zayıfı olan Osmanlı Beyliği neden imparatorluk haline geldi?*” sorusuna yanıt aramak için başladım. Fakat giderek biraz ilerisine, biraz gerisine gitmek gerekti. Kanuni dönemine gelince... O “*Muhteşem Yüzyıl*” diye adlandırılan dönemin aslında Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküşünün başlangıcı olduğunu teşhis ettim ve bize okullarda öğretilen tarihe çok aykırı, çok farklı bir tarihle karşılaştım; dolayısıyla bu farklılığı yansıtmak istedim. Kanuni dönemiyle özellikle ilgilenmemin temel nedeni bu teşhisimdir.

Bir şekilde sizin tarihe yaklaşımınız ‘Resmi Osmanlı Tarihi’ne bir başkaldırı mı? ‘Emin Oktay Tarihi’ demiştiniz, bir söyleşinizde...

‘Başkaldırı’ sözünü sıkça kullanmayı pek sevmem. Gördüğümü, bildiğimi paylaşma arzusudur bu! Tabi, ‘Resmi Tarih’ dediğimiz tarih, Türkiye’nin geri kalmasının temel nedenlerinden biridir. Çünkü gençlere tarih bilinci aşılamayı hiç önemsemeyen bir tarih eğitimidir o. Oysa tarih bilinci yerleşmemiş toplumlarda filozof çıkmaz, bilim adamı, siyasetçi çıkmaz, hatta kaliteli romancı çıkmaz. Tarih bilinci bir toplumu toplum

yapan temellerden biridir. Romalıların çok sevdiğim bir sözü vardır: “*Ubi dubium ibi libertas - Kuşkunun olmadığı yerde özgürlük yoktur!*” Biz ise kuşkuyu ayıp sayan bir toplumun ürünleriyiz. Fakat galiba bende o kuşkuculuk, damarlarımda var... Okuduğum hiçbir şeye körü körüne inanmamak veya dikkatimi çeken bir şeyi sonuna kadar, dedektif gibi zevkle araştırmak, sorgulamak...

O zaman biz okuduklarımıza inanmayalım mı?

Kuşku başka, inanmak başka tabii... Kuşku duymalısınız. Fakat kuşku insana sorumluluk yükler. Kuşku duyduğunuz şeyi araştıracaksınız. Kuşkunuzu ya ortadan kaldıracaksınız veya onun yerine doğrusunu koyacaksınız. “*Ben kuşku duyuyorum, ben inanmıyorum*” demeyle kalırsanız ve o noktada kalırsanız, bir tür anarşist olursunuz!..

Tarihi derinlemesine incelemiş bir kişi olarak, sizce neden ‘en zayıf’ olan ‘Osmanlı Beyliği’, bütün Anadolu’ya, hatta bir dönem kıtalararası genişlikte bir alana hükmedebildi?

Gündemimde olan bir araştırmadan söz ediyorsunuz. Bu araştırmanın önemli bölümü de zaten hazır... Fakat sorunuzun çok uzun açıklamalara ihtiyacı var. Komprime bir anlatımla yanıtlayamam. Bunun teknik nedenlerini bir kenara bırakıyorum. Fakat birkaç neden üzerinde durabilirim:

Birincisi, Osmanlıların Alevi kökeninden gelişi... O, onlarda hümanist bir dünya görüşü oluşturdu. Ve Rumeli’deki adeta savaşız ilerlemenin temel nedeni Alevi dedelerinin, Alevi babalarının oralara götürdüğü insana saygılı anlayış... Düşünebiliyor musunuz, batıda insanlar toprakla alınıp satılıyor. Bir kişi evlendiği zaman eşini Senyöre sunup kapıda bekliyor, senyör onunla yatıyor... Sonra eşini alıyor... Böyle bir toplum modeli... Esirlerin çocuğu esir doğuyor...

Oysa Osmanlı hukukunda insan dünyaya hür gelir.

Bir kölenin çocuğu köle olamaz. Toprakla beraber insanlar alınıp satılmaz.

Bir diğer neden de şudur: Osmanlı'da vergi kazanca göredir - salma vergi yoktur; vergi için insanlara eziyet edilmez. Hatta hapis cezası yoktur. Tabi bütün bunlar Rumeli'deki o ezilen insanları Osmanlı adaletini bekler hale getirdi. Bence Osmanlıların kökeninin Alevi oluşunun bu ilerlemede çok büyük bir etkisi olmuştur.

Ama sorunuzun doyurucu yanıtı bir kitap konusudur.

Size göre Osmanlı Sarayı neden hep devşirmelerle, kadınlı erkekli başka ülkelerden toplama insanlarla dolup taşı? Neden Saray'da 'Türk' azdı (veya yoktu)?

Bakınız bana bazı e-mailler gelir. "Osmanlı padişahların anaları şunlardı" diye! Eleştirel olarak... Onlara şu yanıtı veriyorum: "Bu iletilerinizle neden olaya bu denli eleştirel yaklaşıyorsunuz? Asıl bu költürden geldiğiniz için gurur duymalısınız..." Osmanlı insana insan diye bakmıştır. Evveliyatı bu, şu diye bir değerlendirme yapmamıştır! Hatta insanların soyadı bile yoktu...

Enayi miydi Osmanlı? Batıda soyadı olduğunu bilmiyor muydu? Evlerini bile insan ömrüne denk düşecek şekilde yaparlardı - yani 100 sene-den uzun yaşayan ev yapılmazdı. Ama devlet yapıları taştan olurdu. Camileri, kervansarayları biliyoruz... Onlar kalıcı. Hayat felsefesi böyleydi Osmanlı'nın. Bu bir!

İkincisi İbn-i Haldun'un Mukaddimesi'ni II. Murat Türkçeye tercüme ettiriyor - 1330'lu yıllarda kaleme alınan bir kitap! Çok büyük olasılıkla Fatih bu kitabı okuyarak büyüdü, ondan dersler çıkardı. İbn-i Haldun orada şunu der: "Bir hükümdar yandaşlarıyla beraber devletini kurar fakat bir süre sonra yandaşlarına söz geçiremez - onlar o devletin sahibiymiş gibi davranırlar. Onun için o hükümdar bunları işten uzaklaştırıp yeni fethettiği yerlerden aldıkları kimselere önemli görevler vermeli - vergi toplayıcılığı, kumandanlık gibi..."

Devşirmenin devlet idaresine etkin olarak girmesi Fatih ile başlayan bir şeydir. O zamanlar Türk aristokrasisi kök bulmaya başlamıştı. Fakat Fatih Türk aristokrasisini kişi egemenliğine karşı tehlike olarak gördüğü için önce Çandarlı Ailesini yok etti; sonra bütün önemli görevlere yabancıları getirdi. Bir de insanın garip bir tutkusu var...

Bir insan içinden çıktığı topluma karşı sonraları kin duymaya başlıyor. Yani Hıristiyanlıktan alınmış, Müslüman olmuş bir kimse, boşuna Müslüman olmadığını kanıtlamak için

Kanuni Sultan Süleyman
ve Hürrem Sultan

"O 'MUHTEŞEM YÜZYIL' DİYE ADLANDIRILAN DÖNEMİN ASLINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN ÇÖKÜŞÜNÜN BAŞLANGICI OLDUĞUNU TEŞHİS ETTİM."

dönemini, "Hazar Barış Çağı" diye isimlendirir. Araplara karşı batıyı Hazarlar korumuştur. İstanbul'un Arapların eline geçmeşi'nin sebebi Hazarlardır.

Hıristiyanlara eziyet etmeye başlıyor ve bir despotizm güdüyor. Bu da idarenin işine geldi.

Niye Hazaryalıları ele almaya karar verdiniz? Bu kararı Arthur Koestler'in kitabını okuduktan sonra mı verdiniz?

Arthur Koestler'in kitabı yalnızca itici güç oldu. Adam, Hitler'in aslında Türk soykırımını yaptığını söylüyor. Ve Türkiye'de benim sorduğum 10 kişiden 9'u bu kitaptan habersiz - böylesine duyarsız bir toplum! Dünyada bu kitap 27 milyon satmış, yer yerinden oynamış, fakat birinci derecede bizi ilgilendirdiği halde hiçbir hareket yok.

Sonra, Hazar İmparatorluğu'nu yarım yamalak biliyordum. Okulda okutulan tarih kitaplarında, tarih atlasında Hazar İmparatorluğu ile ilgili tek bir harita yok - adını duymadığınız ülkelerin haritaları var. Oysa Hazar İmparatorluğu'nu Cumhurbaşkanlığı Forsuna yıldız olarak koymuşuz. Tarihin en büyük Türk devletlerinden biri diye... İkincisi Osmanlı İmparatorluğu'ndan sonra en uzun süre tarih sahnesinde kalmış bir devlettir - 500 küsur yıl! Bunu çok kimse bilmez... Diğer Türk devletleri en çok 100 sene yaşamıştır ve Batı, Hazar İmparatorluğu'nun 200 yıllık

Ticaretini çok büyük ölçülerde batıya tanıtmıştır; çünkü Hazarlar üretim yapmazlar, batının malını doğuya, doğunun malını batıya satarak geçimlerini sağlarlardı. Böylesine çok önemli bir devlet tarih atlaslarımızda yok! Neden yok? Çünkü Museviliği seçmişler... Başka bir izah bulamıyorum... Yani aforoz edilmiş adeta, yönetici bürokrasimiz, eğitim kurumlarımız tarafından!

Ben de konuyu kendime görev edindim: Bu imparatorluğu aslını araştırıp kamuoyuna duyurma gibi...

Çağınaya göre bu kadar uygar, Bizans'a gelin veriyor... Biliyor musunuz Hazar Prensesi Çiçekyan'ın Bizans'a götürdüğü giysileri bugün Parlamentolarının kapısının önündeki Yunan askerleri giyiyor -Böylesine de etkili... Bu imparatorluğu tarihin mezarlığında bırakmak doğru değil!
İlk Osmanlı padişahlarının Alevi oldukları gerçekliliğine değinebilir misiniz?

Son romanımda bu konuyu hipotez diye adlandırıyorum, çünkü tez olabilmesi için daha başka kanıtlarla beslenmesi gerekiyor...

Orada da anlattığım gibi... Osmanlıların da mensubu oldukları Kayı boyunun önderlerinden Artuk Gazi'nin Hazar köylerinden Anadolu'ya kimine göre 200.000 aile, kimine göre 200.000 kişiyi getirip yerleştirmesi... Bunların Hazar Musevi'si olmaları... Bu arada şu noktaya işaret etmeliyim: Hazarların Museviliği bugün anladığımız Yahudilik değildi... Şaman kültürüyle bezenmiş, onunla beslenmiş bir Musevilikti.

Bir kere doğa sevgisi... Gök Tanrı - Yer Tanrı kavramından gelenler... Üstelik ayınlarına müziği de katıyorlar... Aleviler de ayınlerinde kopuzu ozan çalar. Hazarların ayınlerinde de müzik vardı...

Zaten bazı yazarlar da öyle kıyıda köşede, fazla öne çıkmaktan adeta korkarak, "*Osmanlılar Anadolu'ya geldiklerinde Müslüman değillerdi,*" derler... Fazla abartmazlar... Değinememeğe çalışırlar.

Bu olguya ve son romanımda açıkladığım diğer pek çok verilere dayanarak Osmanlıların başlangıçta Alevi olduklarına inanıyorum. Bulgularım bunu gösteriyor. Ama bu konu üzerinde araştırmalarımı derinleştireceğim.

Alevilerin Yahudi Hazarların ardılları olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Arthur Koestler diyor ki... Orta Avrupa Yahudileri Hazar kökenli. Sonra şöyle düşündüm: Hazarlar Bizanslarla çok yakın ve onlarla dost. Bir Bizans İmparatorunun adı Leon Hazar ve o Hazar Kağanı'nın torunu... Sonra Anadolu'ya Türk göçü başlamış ve bunlar en azından heterodoks yapıdalar, birçoğu da Müslüman bile değil. Hazarlar göçe başladıklarında neden yalnızca ve çoğunlukla batıya gitsinler de aynı dili konuştukları insanların yığıldıkları, dost oldukları Bizans topraklarına, Anadolu'ya gelmesinler? Bu bana hiç de mantıksal gelmedi. Çoğunluğu Anadolu'ya gelmişlerdir, diye düşündüm ve bu düşünce araştırmalarıma yön verdi.

Sizin bu tezinizi destekleyen tarihçiye rastladınız mı? Hammer ne diyor, örneğin?

Çok az... Hammer bunlardan hiç bahsetmez. Sadece Halil İbrahim İnal adlı bir tarihçi, o da bir dipnotunda, "*Osmanlılar Anadolu'ya geldiklerinde Müslüman değillerdi,*" der. Ne yazık ki tarihçilerimizin çoğu, tepki çekecek konulara eğilmiyorlar. Bir gün "Yurdumun Tarihçileri" başlığıyla bir deneme yazmayı dahi istiyorum.

Arthur Koestler'in "13. Kabile"de sunduğu araştırma / tez veya öneri sizce Yahudiler (ve özellikle Amerikalı Yahudiler) arasında neden doğal bir sessizlik üretti?

Sessizlik değil, tepki diyelim ona... İsrail Devleti'nin varlık nedeni var ve sürekli olarak, "*Hitler Yahudi soykırımını yaptı, Tanrı bize bir ülke vaat etti,*" derler. Ve Batı bu ezilmiş insanlara, "buyurun", dedi, "*Tanrı'nın vaat ettiği ülkeyi size veriyoruz!*"

Yani: İbrahim'in soyundan gelmeyen kimseye Tanrı bir ülke vaat etmez. Tabii Yahudiler varlık nedenlerine karşı bunu büyük bir tehlike olarak gördüler.

Unutmayalım ki, Arthur Koestler'in kitabının yayınlandığı zaman, 6 Gün Savaşı'nın olduğu dönemdir. İsrail'in varlığının tehdit altına girdiği bir dönemdi o günler... Yani İsraililer ve Amerikan Yahudileri, Arthur Koestler'in tezini varlıklarına karşı tehdit olarak algılamışlardır. Bir film yapımcısı "Son Hazaryalı"yı filme almayı ve benden bir senaryo taslağı hazırlamamı istedi. Hazırladım! 7-8 milyon dolar bütçeli bir Hollywood yapımı olarak çevrilecekti bu film. ABD'li Yahudiler, filmin finansmanını karşılayacaklardı.

BÖYLESİNE ÇOK ÖNEMLİ BİR DEVLET TARİH ATLASLARIMIZDA YOK! NEDEN YOK?

Senaryo taslağı bittikten sonra, yapımcı bu işten vazgeçti. Amerikalı Yahudiler, “*Sen bu filmi çekemezsin*”, demişler! Nitekim İsa'nın filmi çekememesi finans muslukları kesildiği için bir daha iş yapamadı!

Son Hazarlı'ya dönelim... ROSSA, Roza, ROXELANE, Hürrem... 10. Osmanlı Padişahı'nın gözde karısı ve II. Osmanlı Padişahının Validesi... Hazaryalı bir kadın! Sizce o nasıl biri? Hayal dünyanızda onu nasıl resmediyorsunuz?

“Son Hazaryalı”nın senaryosundan bazı bölümleri romana aktararak bir revizyon yapıyorum şu günlerde... Orada Hürrem'e şunu dedirtiyorum, Kanuni'den bahsederken: “*Yazık, çok üzüliyorum... Ona – yani Kanuni'ye- âşık olmaya vakit bulamadım... O sevmeye layık bir adam... Ama o aşkın iktidarını arıyor, ben ise iktidara âşığım...*”

O, Hazar İmparatorluğunu hayata geçirme idealinin kahramanıydı. Hürrem, döneminin Jeanne d'Arc'ıdır. O Hazarya İmparatorluğu'nu yeniden canlandırmayı, Osmanlı İmparatorluğu'nu, her türlü düşüncenin ve bu arada aşkın önüne koymuş, adım adım ilerleyen biri...

Yani, seksi yönleriyle, entrikalarıyla sıvrılmış bir kadın tip-

lemesi değil, Hürrem. Ne yazık ki, Batılı yazarlar ve onların güdümüne kapılan bizimkiler, Hürrem'i genel olarak yanlış bildiğimiz gibi tasvir ettiler. Oysa Hürrem tam anlamıyla bir idealist, o dönemde henüz milliyetçilik yokken, görülmemiş bir milliyetçi idi! Yani Hazarya'nın Jeanne d'Arc'ı... Ben böyle bir Hürrem tahayyül ediyorum.

Okuduklarımdan algıladığım kadarıyla, dünya görüşüyle, insani boyutlarıyla, projeksiyonlarıyla II. Selim'in bir 'ayyaş' olarak yaffalanması ona yapılmış bir haksızlık değil mi?

Hem de çok büyük bir haksızlık... Bakın, Türkler Büyük Petro'ya 'Deli Petro' demişlerdir! Çünkü adam çağının çok ilerisini görmüştür.

Padişah İbrahim de, deli değildi... Halka kendisini çok sevdirmişti ve sıra dışıydı. Bu yüzden adamın adı 'Deli İbrahim' kaldı.

Selim de öyle projeksiyonlara sahipti ki... Osmanlı İmparatorluğu'nda o güne kadar düşünülmemiş şeyleri düşünmüştü. Selim'in yaptıklarını alt alta yazdım, onun kim olduğunu anlamak için bu tabloya bakmak yeterli:

Suzan Nana Tarablus ve Cahit Ülkü

Süveyş Kanalı'nı açtırmak, Don ve Volga nehirlerini birleştirmek istemesi, Kıbrıs Adası'na Yahudileri yerleştireceği ama onlar vasıtasıyla Hac yollarını koruyacağı ve böylece onlarla İslam'ı dost kılma projesi, Tunus'u fethetmesi, Cebeli Tarık Boğazını tutması, Kemal Reis adlı yaşlı bir korsanı olmadık olanaklar sağlayarak Amerika sahillerine yollaması... Yeni okudum; Kemal Reis İrlanda adası kıyılarında bir devlet kuruyor... (Barbaros'un Cezayir'de kurduğu gibi...) Yani Selim geleceği denizlerde görüyor ve günün dünyasını kavıyor. Bu adamı 'ayyaş' diye nitelendirip "tu kaka" yapacaksınız. Ne yazık ki bizim tarihçilerimiz bu açık tabloyu görememişler ve Selim'e büyük bir haksızlık etmişlerdir.

Tevrat'ta – Yaradılış 10:3'te "Aşkenaz" kelimesi Ermenistan ile Fırat'ın kuzeyi arasında yaşayanlara denirdi. Ortaçağ'da Rabinik (dinsel) edebiyata göre ise, "Aşkenaz", 'Almanya' ile adaştı. Sizce Hazar Yahudilerinin tümü Aşkenaz mıydı?

Yine size Tevrat'ı kaynak göstereceğim. Nuh'un torunlarını kaynak alalım: Bunlardan birinin adı AŞKENAZ... Nuh'un 'Aşkenaz' adlı torunu doğduğunda tarihte Alman Yahudileri şöyle dursun, Almanya var mıydı?

Mademki Tevrat'ı kaynak alıyoruz: Biliyorsunuz... Ham, Şem, Yafet var... Şem, Sami ırkının babası; Ham, Nuh tarafından lanetlenmiş... Yafet de Türklerin atası! Yafet'in torunudur Aşkenaz. (Yafet'in üç torunu var: Aşkenaz, Rifat, Togarma) Bunlar birleşince, Türklerin soyağacının dayandığı isimlerden biridir, Aşkenaz... Hazarlar da Türk olduğuna göre, Hazar Yahudilerinin Aşkenaz, Aşkenazların da Hazar Musevileri olması ihtimali çok daha fazla... En azından, bunun dışındaki savlar tarih bilgimizle çelişiyorken, bu sav tarihsel gerçeklerle uyumlu.

Size göre Hazar Kralı Bulan'ın Yahudiliği seçmesi jeopolitik bir kurnazlık mıydı?

Tarihçiler böyle diyor... Yani Hıristiyanlık ile İslamiyet arasında ezilmemek için Museviliği seçmişler... Bu bir yorum... Ama Kağan Bulan'ın inancı da böyle olabilir. Hazar Kralı Yosef'in, İspanya'da Yahudi devlet adamı Hasdai'ya yazdığı mektuplarındaki satırlarda jeopolitik bir seçim olmadığı yolunda izler var. Tabii bu da bir varsayımdır.

Batı, yani Avrupa dışında Hazarlılar nerelere gittiler?

Benim savımdır bu: En çok Anadolu'ya geldiler! Polonya taraflarında çok fazlaydılar, Kafkaslar'da kalanlar oldu: Aul'larda (*Kafkasya'da sarp bölgelere kurulan dağ köyleri ...*) Tabii bunlardan Portekiz ve İspanya'ya gidenler de oldu.

Bizans'a da geldiler... Karaiköy'e... "Zaten "Karaköy"ün ilk adı "Karaiköy" idi."

Hazaryalının Karay olmadığını savunanlar da var. Benim okuduğum tarihlere ve soy ağaçlarına göre Karaylar, Hazarların bir kolu, fakat hükümdar sülalesinden değiller...

Yasef Nası'nın II. Selim'in sır-kardeşi olması fikri beni çok keyiflendirdi. Tiberias'ın Donna Gracia'ya verilmesi (bunun tarihi bir gerçek olduğunu biliyorum), ucunda başarısızlık yatan çok idealist ve çok romantik bir girişim. Ama La Senora (Donna Gracia Mendes) ile Yasef Nası ilişkisini bir "anne /sevgili – hala/yeğen – kayınvalide/damat" ve tüm bunların bir arada enestesi çağrıştırmaları sizin kurgunuz mu? Yoksa buna ilişkin tarihsel söylemler olmuş muydu?

Benim kurgum, ama bunun izlerini, ilhamına Donna Gracia'nın hayatını yazan yazar Catherine Clement'in 'La Senora' kitabında sezinledim. Orada yazar, Yasef'in Gracia'ya âşık olduğunu söylüyor... O aşkı, enestesi ilişki ile incelemek için ben o yönde ele aldım... Aslında yazarlar, bazen bir olayı, başka düşüncelerini temellendirmek için araç olarak da kullanırlar. Özellikle Yasef'in Hıristiyan olmak istemesi –ki bu tarihsel gerçektir- dikkatimi fazlasıyla çekmiştir ve bu isteği yorumlayabilmek için söz konusu enestesi ilişki bana yardımcı olmuştur.

Tarihçi Hammer bir yerde diyor ki: "II. Selim ile Yasef Nası'nın ilişkileri çok dikkat çekicidir, hatta bunların akraba olduğu bile söylenir!"

Nası ile Selim akrabaysa, bu akrabalık baba tarafından olmaz... Babası Sultan Süleyman! O zaman anne tarafından akraba, o da sizi Hürrem'in aslında Yahudi oluşuna götürür...

Öte yandan Samuel Benbanaste, Yasef'in babası.

Benbanaste kim? Bir dönem onu İstanbul sarayında görüyoruz (Saray Tabibi).

Pargalı İbrahim Paşa deli oluyor Benbanaste'ye! Harem'de elini kolunu sallayarak gezinen bir adam var ortalıkta... Hareme erkek sinek bile giremez. Nasıl giriyor bu adam? Ağabey, baba, kardeş... Bunlar girebilir ancak... O zaman mesele kafamda çözüldü.

Benbanaste kim olabilir? Hürrem'in abisi mi? Babası olmaz, yaşı tutmaz. Ama Selim'in babası olabilir... Nası 'baba bir' Selim'e kardeş! O zaman, Hammer'in kimine göre dedikodusu, bazı diğer ürkek söylemler, hülasa her şey yerli yerine oturuyor...

İnanıyorum ki pek çok tarihçi bunu sezinledi, ama konuyu gündeme getirmeye cesaret edemedi; bunun altında yılan vardır diye kimse elini taşın altına sokmak istemedi.

İlginc paylaşım için Cahit Ülkü Bey'e teşekkürlerimle... ■

Ayrıntılı bilgi ve resimler için;
Birten YALÇINKAYA
birten.yalcinkaya@cb-sinerji.com
0532 236 08 14
0212 324 07 01

**COLDWELL
BANKER**

SİNERJİ GAYRİMENKUL
0212 324 07 01

Abdi İpekçi Caddesi'nde yeni inşaatta, üç tarafı açık, 150m²'lik, 3+1, manzaralı köşe daire.

Levent'te caddeye yakın ama sakin bir konumda, 315m² arsa alanına sahip, 130m² oturumlu, yaklaşık 400m² kullanımlı bahçeli şık villa.

SATILIK DEĞERLİ MÜLKLER

**COLDWELL
BANKER**

SİNERJİ GAYRİMENKUL
0212 324 07 01

Ayrıntılı bilgi ve resimler için;
Mine Turalı
mine.turali@cb-sinerji.com
0555 665 51 40
0212 324 07 01

Levent'te 525m² arsa alanına sahip, 450m² kullanımlı merkeze yürüme mesafesinde müstakil villa

Bahçeköy Saklı Koru Sitesi'nde, 1200m² bahçeli doğa içinde 550m² şık villa

HAZARLARIN GİZEMİNE YOLCULUK

“**S**on Hazaryalı”nın yazarı Cahit Ülkü ile söyleşimizin ertesinde kendimi Hazar İmparatorluğu, Türk-Yahudi Kağanlığı, Tarihin Karanlık Çağları’nda elde bir mum, bilgi ve aydınlık peşinde ilerlerken buldum. Bazen yürüdüm, bazen koştum, kimi kez de şaşkınlıkla duraksadım. Bu konu beni kıyasıya yeni sahillere sürükledi!

Toparlayabildiklerimi, satırlara, sayfalara sığdıraldıklarımı ilginize sunuyorum. Bunu yaparken de “İnsanlık Ailesi” kavramının göz önünde tutulmasını rica ediyorum. Bunu neden mi istiyorum? Çünkü son 30 yılın en fırtınalı tezlerinden biri olan 13. KABİLE araştırmasında Arthur Koestler (1905-1983), Aşkenaz Yahudilerinin tarih sahnesinden silinmiş Hazar Türkleri olduğu savını ortaya atmıştı. Bu sav antisemitizm ile suçlanmış, İsrail Devleti’nin var olma hakkına bir saldırı olarak da yorumlanabilmişti.

Varoluş tarihinde, tüm coğrafyalarda, kavimlerin, kağanlıkların, imparatorlukların, devletlerin en üstünde, ırkçılıktan / ayrımcılıktan çok uzak, idealist bir kavramın adıdır – “İnsanlık Ailesi”... Bu evrensel aile içinde mutluluklar ve acılarla dolu da olsa evlilikler, birleşmeler, akitler, üstünlük yarışları, ayrılıklar, çatışmalar, katliamlar, savaşlar, zulümler, sefalet ile acılar oldu ve aynı çark hep dönmekte...

İnsanın (ve insanlığın) biricikliğini, benzersizliğini algılamak için doğum ile ölümün yüzüne bakmak gerek: Ötekileştirmektense aynılaştırma-ya doğru yol almayı içimize sindirirken benzer bir seyir-ü-seferin çerçevesinde buluşmak üzere...

Tarih sahnesinde bir Türk Devleti: Hazarlar

Tarihte en uzun süreli devlet Osmanlı'dır; Hazarlar ise ikinci... Tüm kaynaklar Hazarların Türk oldukları konusunda anlaşma içinde. Atilla-oğullarının (Oğuzların) Göktürk kolundan oldukları kuvvetle muhtemel - nereden geldikleri konusunda değişik yorumlar ve görüşler bulunuyor. Varlıkları VI. yy.'da, Don - İtil - Kafkasya üçgeninde görüldü. Hazarlar hakkında bilgi veren Gürcü kaynaklarına göre, Hazarlar bu bölgeye milattan önceki devirlerde gelmişlerdi. Kaynakların ifadesine göre ise Hazarların tarih sahnesine çıkışları II. yy. sonlarına doğru olmuştu. Günümüzün coğrafyası göz önünde tutulduğunda Hazarların kapsadığı alan: Avrupa kıtasındaki Rusya, Kazakistan'ın batısı, doğu Ukrayna, Azerbaycan, kuzey Kafkasların geniş bir bölümü (Çerkezistan ve Dağıstan), Kırım, Gürcistan'ın bir bölümü ve kuzeydoğu Türkiye.

Tengricilik – Gök Tanrı Dini

Hazar Türklerinin dini Tengricilik veya Gök Tanrı dini tüm Türk ve Moğol halklarının, şimdiki inanç sistemlerine katılmadan önceki inancıdır. Tengri'ye ibadet etmenin yanında Animizm, Şamanizm, Totemizm, Budizm bu inancın ana hatlarını oluşturur. Orhun Yazıtlarında ilk çözülen kelime olan "Tengri", bugünkü Türkçedeki "Tanrı" sözcüğünün eski söyleniş şeklidir. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Tengricilik> - cite_note-Dr.Yasar_KALAFAT-0) Geleneksel Türk Tengriciliği Çinli Konfüçyüs'ten de etkilenmiştir.

Türklerin Şamanist inanç biçimi, özellikle Gök Tanrı figürü nedeniyle tek Kanrı inancına hayli yakındır.

Bu inancın kalıntılarını bugün Moğollarda ve bazı doğaya bağlı göçebe yaşam tarzı sürdüren Türk Halkları'nda, örneğin Altay-Türkleri ve Yakutlarda bulmak olasıdır; ama Tengriciliği çoktan bırakmış halklarda da bu inancın birçok parçası; İslam, Hıristiyanlık, Budizm,

Musevilik ya da Taoizm ile birlikte, geleneksel kültür olarak hâlâ sürmektedir.

Hazar başkentleri: Belencer, İtil, Astrahan, Semender

Sırasıyla önce Belencer, sonra da İtil (Atıl* veya İdil) Hazar başkenti oldular. Hazarlar Orta Asya'dan gelerek yeni ülkelerine yerleştiklerinde buralarda yaşayan Türk boylarını da kendilerine bağlamışlar ve böylece güçlenerek kısa zamanda bağımsız bir devlet kurabilmişlerdi.

Önceleri Kuzeydoğu Kafkasya'da ve Dağıstan'da yaşayan Hazarlar sonraları daha kuzeye çıkmışlar, Hazar Denizi'nin kuzey kısımları, Volga Ovası, Kuban bölgesi ve Kırım civarını da alarak sınırları içine katmışlardı. Hazarlar daha sonraları hem Kuzey Asya'ya hem de Doğu Avrupa'ya doğru yayılmış ve bu bölgelerde yüzyıllarca etkili olmuşlardı. Başlangıçta Aral Gölü'nün güneyindeki Harzem bölgesi de Hazarların sınırları içindeydi. Bulgar boyları ile daha sonraları Macaristan Krallığı'nı kuran Türk Arpad boyu da Hazarların birer kolu idi. Arpadlar Hazarların Kabar kolunun uzantısı

olarak tarih sahnesine çıkmış ve daha sonra Avrupa'ya göç ederek Hunlar ile Avarlar'ın kalıntıları üzerinde Macar Krallığını kurmuşlardı.

* Türk kaynaklarına göre Volga Nehri'nin eski ismi olan Atıl (Atıl/İtil/Atal) sözcüğüne 'oralı' anlamı veren 'illa' kelimesiyle birleşmesi sonucu Atıl + illa = Attila adı oluşmuştur.

"Hazar" adı...

Hazar Denizine adını veren Hazar adının anlamı da tartışmalara konu olmuştur: Bazı bilim adamlarına göre "Hazar" adı "gez" anlamına gelen "kaz" kökü ile "adam" anlamına gelen "er" ekinden üretilmiştir (gezer / gezgin adam).

X. yy. İslam coğrafyacısı, seyyah İstahri, Hazarları Ak-Hazar ve Kara-Hazar olarak ayırdı. Ak-Hazarların çarpıcı bir yakışıklılığa, beyaz ten, mavi göz ve kırmızı saça sahip olduklarını, Kara-Hazarların da koyu tenli, bir çeşit Kızılderili olduğunu ileri sürdü. Bilim adamları ise bunun bir ırk ayırımı değil, sosyal bir sınıflandırma olduğu konusunda fikir birliği içindeler. (Kara-Hazarlar: aşağı tabaka; Ak-Hazarlar: soylular ve kralliyet mensupları)

Tarihte birçok eski Türk boyunun da kızıl saçlı olduğu bilinmekte: Örneğin, Çin ve Müslüman kaynakları eski Kırgızları kızıl saçlı, mavi gözlü ve beyaz tenli olarak tanımlar.

Sovyet arkeolog Mikhail I. Artamonov Hazarlar hakkında şunları söylemekte: "IX. yüzyıla kadar Karadeniz'in kuzeyinden Dinyeper'in ormanlıklarına kadar uzanan steplerde Hazarlarla boy ölçüşebilecek hiçbir güç yoktu. Yaklaşık bir buçuk asır boyunca Doğu Avrupa'nın güney yarısını hâkimiyetleri altına almışlar, Asya ile Avrupa arasındaki en önemli doğal geçitlerden biri olan Ural-Hazar hattını tamamen denetimleri altında tutmuşlardı. Böylece bu dönemde doğudan gelen göçebe kabilelerin de tüm akınları durdurulmuştu."

Batılı tarihçiler, Hazarların en parlak dönemlerini yaşadıkları VII. ve VIII. yy. için "İki yüz yıllık Hazar Barış Çağı" derler.

Hazar Prensesi Tzitzak (Çiçek)

İslam orduları ile sürekli savaşan Hazarlar, Bizanslılarla dostluk ilişkileri içinde olmuşlar, saraylar arasında kız alıp vermişlerdi. İslam orduları Bizans'a saldırdığı zaman Hazarlar güneye iniyor, Hazar ülkesine saldırdıkları zaman da Bizans orduları Doğu Anadolu'ya çıkıyordu. Böylece bu iki devlet İslam ordularına karşı birbirlerini kollamışlardı.

Bizans İmparatoru III. Leon, oğlu Konstantin'i Hazar Kağanı Bihar'ın (yazarın notu: Acaba "Behar" soyadı buradan mı türedi?) kızı Prenses Tzitzak (Çiçek) ile evlendirirken iki imparatorluk arasında akrabalık ilişkisini de tesis etmişti. Prenses İrene adıyla vaftiz edilen Çiçek, gelinliği ile şöhret olurken Konstantiniye'de (erkekler arasında) Tzitzakion (Çiçakyon) diye anılan bir moda çılgınlığı da yaratmıştı. Bu elbiseler bugün Yunan Parlamentosu önünde nöbet tutan askerlerin "Foustalena" adlı giysilerinin tıpa-tıp aynısıdır.

Bu evlilikten doğan Çiçek'in oğlu, anne-vatanının adını taşıyarak imparator olan IV. Leon Hazar lakabıyla,

775-780 tarihleri arasında hüküm sürecekti. Dolayısıyla, kurulan bu bağ ile birlikte iki ülke ticaret ilişkileri de çok gelişmişti...

Devlet örgütlenmesi

Hazarlarda devlet yapısı geleneksel Türk devletlerinin örneğine uymaktadır. Özellikle Göktürk ve Karahanlı devletleri ile Hazar Devleti arasında

Hazar Prensesi Çiçek, Bizans İmparatoriçesi İrene olmuştu!

da büyük benzerlikler saptanmıştır. Slavlar ve İskandinavlar için bu devlet yapısı ilginç gelmiş ve Ruslarla beraber birçok bölge devleti Hazar Devleti'nin kurumlarını benimsemişlerdi.

Araplar ise Hazar Devleti'nde adaletli bir düzenin egemen olduğunu gördükten sonra Hazar Kağanı'nı dünyadaki adaletin simgesi olarak kabul etmişlerdi. Türk devletlerinde görüldüğü üzere Hazar İmparatorluğu'nun egemen karakteri çifte krallık düzeniydi. (Günümüzdeki cumhurbaşkanlığı-

başbakanlık sistemini anımsatıyor.)

Büyük Kağan kendi sarayında yaşar ancak birkaç ayda bir halkın önüne çıkardı. Asıl hakana Büyük Kağan, halifesine ise Kağan Beg (Bey) denirdi. Kağan Beg her gün Büyük Kağan'ın huzuruna girer ve devlet işlerini ona danışır.

Büyük Kağan savaş için sefere çıkınca ordunun bir mil kadar ilerisinde gider, onu gören herkes yerlere kapanır, o geçene kadar da yere kapanık olarak dururdu.

Kağan Boğma

Kağanın işbaşında kalma süresi kırk yıldır. Bu süre içinde ölmezse, yanındakiler onu aklı azaldı diye öldürürlerdi. (Anlatılara göre: Bir kağan atanacağına, onu getirirler ve boğulma noktasına gelinceye kadar ipek bir ilimle boğazını sıkırlar. Sonra da ona, "ne kadar süre ile hüküm sürmek istiyorsun?" diye sorarlar. O da, "şu kadar sene.." diye yanıt verir. Eğer bu süreden önce ölürse, sorun yok; eğer ölmezse, belirlenmiş olan sürede öldürülür.)

Büyük Kağan'ın savaşa gönderdiği ordu yenilir ve kaçarak geri gelirse, hükümdar geri gelenlerin hepsini öldürtürdü. Öldürülen askerlerin kadınlarını, mallarını ve çocuklarını başkalarına dağıtırdı. Büyük Kağan insanları öldürmeye, cezalandırmaya veya affetmeye yetkiliydi. Yürütme yetkisi Büyük Kağan'a bağlı olarak ikinci derece hakanların elindeydi.

Hazar kağanları da Göktürklerde olduğu gibi Aşina (Asena / Kurt) sülalesinden geliyorlardı. Kağanların mal ve mülkleri olmazdı çünkü bütün ülke onların malı sayılıyordu. Kağan naiplerinin ise bazen Oğuzlar gibi güçlü kavimlerden seçildiği de olmuştu. Merkeze bağlı kavimlerin işlerine ise fazla karışılmamış, vergi ve haracını ödeyenlere devlet yumuşak davranmıştı. Özellikle din işlerinde herkes özgür bırakılmış, bu nedenle de ülkede çeşitli dinler bir arada yaşayabiliyordu. Her din veya mezhep kendi kutsal mabetlerini kurabiliş ve beraberce dinsel törenler düzenleyebilişlerdi.

Savaşta dönen
Hazar askeri,
esiriyle...

Tarihteki bazı Hazar kağanları:

Bulan (620-630), Ubaca, Hizkiya, I.Menaşe, Hanuka, İshak, Sabulon, II.Menaşe, Nişi, I.Harun, Menahem, Benyamin, II.Harun, Josef (Yusuf) (931-965)...

Neden arkeolojik kazılarda kağan mezarları bulunamadı?

Hazarlar, Oğuzlarda olduğu gibi önceleri ölümlerini suya - daha sonra dere yataklarına, Musevi olduktan sonra ise kalıcı mezarlara gömerlerdi. Kağanlar için özel törenler düzenlenir ve yirmi odalı büyük bir ev yapılarak bu evin odalarından birine kağanın cenazesi gömülürdü. Hazarlar bu kabre 'cennet' diyorlardı. Kral kabir-

lerine daha sonra su verilir ve suyun altında kalması sağlanırdı. Hazar kültüründe bu tür mezarların önemli bir yeri vardı.

Yasaların uygulanışı

Hazarlardan önce de Doğu Avrupa'da Musevi toplumlar, yaşamakta idi. Hazarya, aynı zamanda, Mezopotamya ve Harzem (bugünkü Özbekistan) dâhil birçok bölgeden de Yahudi göçü almıştı.

Arapların "Herodot"u olarak da tanınan El-Mesûdî'ye göre; başkent Atıl'de Müslüman ve Hıristiyan topluluklarının Musevilerden fazla olmasına karşın, ülkede bulunan belli başlı 7 kadıdan biri eski Gök Tanrı dinine tabi olanların, ikisi Hıristiyanların, diğer ikisi Musevilerin ve kalan ikisi de Müslümanların davalarına bakardı.

DİL

Türk adı belli bir etnik grubu belirlemese de, V. yy.'dan itibaren batıya doğru göç eden Ural-Altay dil grubuna dâhil çeşitli etnik gurupları ortak olarak "Türk" diye adlandırmak adet oldu. Bu adı takan Çinliler, bir ırktan çok, belli bir dili tanımlıyorlardı. Bu noktadan hareketle, Hunları ve Hazarları da Türk olarak tanımlayabiliriz.

Hazar diliyle yazılmış herhangi bir eser günümüze kadar ulaşamadığı için Hazarların konuştuğu dil hakkında kesin bir bilgi bulunmuyor. Hazarların konuştuğu lehçenin bugünkü Çuvaşların diline yakın olduğu sanılıyor. Çuvaşlar ise kendilerinin Hazarlara çok yakın bir dil konuşan eski Bulgarlardan geldiklerini iddia ediyorlar.

Hazarlardan günümüze ulaşan iki belge var; bunlar İbranice yazılmıştır. Biri - Kahire Genizası'nda bulunan, Hazar Kağanı Jozef (Yosef) tarafından, 960 yıllarında Emevilerin Kordoba Emiri III. Abdurrahman'ın hizmetinde çalışan ünlü devlet adamı - Hasdai İbn-Chaprut'a yazılan mektup. Diğeri de, yine aynı hakan zamanında ismi belirsiz bir Musevi Hazar tarafından yazılan mektubun Mısır'da, Kahire Genizası'nda bulunan parçalarıdır. (Geniza: Dini / İbranice belgelerin depolandığı merkez)

Bu altı harfli Hazar sözcüğü 10. yüzyılda yazılmış olan bir mektubun en altında kayıtlı olan OKHQURUM sözüdür. Sağdan sola doğru ilk harf Orhon abecesinden dönüşerek değişime uğramış OKH sesini veren şekildir. Daha sonra bu şeklin bilinen K harfine dönüştüğünü gördük.

Hazarların Yahudiliğe geçişi

737 yılında Araplar Hazar ordusunu yenince Hazar Kağanı iki arada bir dereye sıkışmıştı:

Bir tarafta Araplar diğer tarafta Bizanslılar ve her ikisinin de gidecek artan baskısı arasında, seçecekleri tarafça benimsenmiş dininin içinde kaybolup gideceklerine inanan Kağan'ın, jeopolitik bir denge unsuru olarak Yahudiliği ülkesinin dini olarak seçtiği düşünülmektedir:

Rivayete göre Şaman olan Bulan, semavi dinleri tanımak için üç dinden birer temsilci davet etmiş.

Önce Hıristiyan'ı çağırması "Sen kendi dinini en gerçek din olarak kabul ediyorsun. Seninkinden sonra gerçeğe en yakın din hangisi?" diye sormuş.

Hıristiyan "Yahudilik," demiş.

Müslüman da aynı cevabı vermiş. Yahudi ise "Tek gerçek din benimkidir," demiş.

Böylece kağan da bu dini seçmiş.

VIII. yy.'da Hazar Kağanlığı ve aristokrasisinin büyük bir bölümü Yahudiliğe geçmişti. Hazarların Yahudiliğe geçişinin Yitshak Ha-Sangari adlı bir haham tarafından gerçekleştirildiği de günümüze ulaşan bilgilerden.

Yahudiliği kabullerini takiben, daha sonraki nesiller Nuh'un üç oğlundan biri olan Yafet'in (diğer ikisi = Şem ve Ham) soyundan doğan, üç erkekten Togarma'nın (diğer ikisi = Aşkenaz ve Rifat) olduklarını savunurlar. Togarma, Tevrat'ta Yafet'in torunu olarak anılmakta. (Tekvin 10:2-3)

Bu yeni din, Şamanlığın yerine resmî din sıfatını aldı. Bugün bile böyle bir olay nasıl çarpıcı ve olağanüstü gözü-

küyorsa o zaman da bu kararın fazlasıyla şaşırtıcı olduğunu Bizans, Arap, Rus ve İbranî kaynaklardan saptamak mümkün.

Hazarların inanç konusundaki bu hoşgörülü yapısı gerek Bizans'ta gerek İslâm dünyasında baskı gören tüm Yahudiler için sürekli, güvenle sığınabilecek bir çekim alanı oluşturdu. Tarihi boyunca Hazarların ülkesi, Museviliğe geçmelerinden öncelerinde baskılardan kaçan Yahudilere bir sığınağa, sonralarında da tam anlamıyla bir ulusal merkeze (foyer national) dönüştürüldü.

Çağdaş Macar tarihçisi Anthal Bartha'nın 1968'de yazdığı ve VIII. - IX. yy. Macar toplumunu inceleyen bir eserinde birkaç bölüm Hazar Türklerine ayrılmış bulunuyor. Bu yüzyıllarda Macarlar Hazarların himayesinde olmalarına rağmen, kitapta Hazarların Musevi dinini kabul etmelerine sadece bir paragrafta değinmesi yazarın bu tarihi olgu karşısında ne derece rahatsızlık duyduğunu sezinlemek için yeterli:

"Fikir tarihiyle ilgili sorunlar konumuz dışında olmasına rağmen Hazar Krallığının devlet dini meselesine dikkat çekmek zorundayız. Musevi dini, toplumun yönetici sınıflarının kabulü ile resmi din oluyor. Etnik olarak Yahudi olmayan bir halkın Museviliği din olarak kabul etmesi doğal olarak ilginç spekülasyonlar yaratabilir. Bizans'ın Hıristiyanlığı yayma misyonuna karşı olduğu kadar Arapların İslamî yayılmacılığına da bir çeşit meydan okuma mahiyetinde olan Hazarların din değiştirmeleri, üstelik de sözünü ettiğimiz iki imparatorluğun siyasal baskıları altında olmasına rağmen Musevilik gibi, tek Tanrılı bir din olmakla beraber hiçbir dış siyasal desteğe sahip olmayan, tam tersine her tarafta baskılara uğrayan bir dini kabul etmeleri bu konularda araştırmalarda bulunan tüm tarihçileri hayretler içerisinde bırakmıştır. Hazarların bu seçimlerinde güttükleri amaç siyasal bağımsızlık iradesinin ifadesinden başka bir şekilde açıklanamaz."

EKONOMİ

Hazarlar, yolları denetim altında tutup gelen geçen mallardan da %10'luk gümrük vergilerini aldıkları çok dinamik bir ekonomiye sahipti. Hazarlar, Orta Asya ile Volga-Ural kervan yolunun yanı sıra Kafkaslar üzerinden Ermenistan, Gürcistan, İran ve Bizans'a giden kervan yolunu ellerinde tuttıkları gibi Volga yoluyla Karadeniz'e açılan su yoluna da hâkimdiler ve bütün geçişlerden % 10 vergi alıyorlardı. Çevre kavim / topluluklardan alınan haraçlar da bütçeye eklenmekteydi. Bütün bunlar Hazarların halkın refahını ön planda tutan bir düzen ve felsefe ile uzun vadeli bir devlet politikasına sahip olduklarını göstermekte.

PARA

Darphanelerinde gümüş sikkeler basmakla ünlü olan Hazarların para birimi 'Yarmak'tı. Bunlar çoğunlukla bozuk Arapça ile basılmış Arap 'Dirhem'lerinin taklidiydi. Abbasi Halifeliğinin sik-

keleri güvenilir gümüş içeriğiyle geniş çapta 'güven duyulan' bir para idi. Arapça okumamalarına rağmen Çin, İngiliz ve İskandinav tacirler bu paraları kabul etmekteydi. Hazarların ürettikleri sikkeler de yabancı ülkelerde kabul gören, güvenilir paraların taklitleriydi. 'Ard-al-Khazar' (Arapça: Hazarların toprağı) ifadesini taşıyan gümüş sikkelerden günümüze ulaşan birkaç örnek 1999'da İsveç'in Gotland adasında yapılmış bir kazıda ele geçirildi. Bu paraların arasında 837 tarihini taşıyan "yarmak"lar olup üzerlerinde -Arapça yazılı - "Musa Tanrı'nın Elçisidir" ibaresi vardı. (Örnek alınan Abbasilerin dirhemlerinin üzerinde "Muhammed Tanrı'nın Elçisidir" yazılıydı!)

Hazarlar güzel sanatlar ve el sanatlarında, moda ve giyim dâhil olmak üzere çok ileri bir düzeye sahiptiler. Bizans Prensi, Hazar Kağanı'nın kızı Çiçek ile evlendiğinde Hazarlılar çok değerli çeyizler göndermişlerdi. Altın ve gümüş madenlerine sahip olduklarından süslemelerinde ve el işlerinde bu madenlerin etkisi görülmekteydi. Hazar sanatı eski dönemlerin ve çevredeki diğer sanatların etkisi altında kalmıştır. Desenleri çoğunlukla Sasani etkisi gösteriyordu. Çatal, bıçak ve gümüş desenleri ise Perslerinkine benziyordu. Bizans sanatı da değişik açılardan Hazar ülkesine etki yapmıştır. Sarkel Kalesi'nin dehlizlerinde ele geçen değerli mücevherler ve diğer malzemelerde değişik sanatların yansımaları görülmüştür. (Hazar Koleksiyonu, Hermitage Müzesi, St. Petersburg)

Kitab-al-Khazari veya Kuzari (X. yy.)

Hazarlar konusunda elde bulunan en ciddi kaynak, "Hazar Yazışması" adı altında bilinen, İbranice yazılmış, Kordova'daki Endülüs Emevi Halifesi'nin bakanı Hasdai İbn-Chaprut ile Hazar Kralı Jozef arasındaki yazışmadır. Yazıdan anlaşıldığına göre Hasdai, ilk kez İran'dan, Horasan'dan gelen tacirlerden bağımsız bir Yahudi krallığının varlığını duyar. Bu hikayeyi ilk olarak şüpheyle karşılar ama yine de meraklanır ve Bizans diplomatik misyon üyelerine bu konuyu sorar. Diplomatlar tacirlerin verdiği haberi doğrulamakla kalmayıp Hazar İmparatorluğu üzerine ayrıntılı detaylar verirler; hatta o sıra tahtta olan kralın adının Jozef olduğunu bile söylerler. Bunun üzerine Hasdai, bu krala bir mektup yollamaya karar verir. Mektubunda Kral Jozef'e Hazar Devleti, halkı, hükümeti

üzerine bir sürü soru yöneltilir ve onların Filistin'den geldiklerini sandığı için, On İki Kabile'nin hangisinden olduklarını öğrenmek ister. Bu kabilelerin çoğu kaybolduğu için Hasdai, bunlardan biri olduklarını zannetmişti. (Yahudi kökenden gelmediği için Jozef bu kabilelerden hiçbirine mensup değildi!)

Jozef cevabında, Hasdai İbn-Chaprut'a iki yüz sene önce vuku bulan Yahudiliğe geçiş öyküsünü anlatır:

"Atası Bulan Han'ın güçlü bir fatih, aynı zamanda da büyük bir bilge olduğunu, ülkesinden büyücüleri ve putperestleri kovduğunu, bundan sonra da ona rüyasında bir meleğin görünüp tek bir Tanrı'ya iman göstermesini, bunu yaparsa Tanrı'nın da onu, soyunu ve halkını kutsayıp varlıklarını kıyamete kadar sürdürceği, düşmanlarına da aman vermiyip, onlara türlü zorluklar yaratacağı vaadinde bulunduğunu," yazar.

Buraya kadar yazdıkları Tevrat'taki Tekvin bölümünden açıkça esinlenmiş olduğundan Hazarların da Hz. İbrahim soyundan olmamakla birlikte kendilerini "seçilmiş halk" olarak gördükleri sonucu çıkartılabilir. Ancak Jozef'in mektubu buradan sonra birden bire özgün bir niteliğe yöneliyor: Yüce Yaradan'a hizmet etmeye hazır olan Bulan ancak bir istekte bulunuyor:

"Tanrım sen benim kalbime, duygularıma, düşüncelerime vakıfsın, sana nasıl inandığımı ve güvendiğimi biliyorsun, ancak başında olduğum halk kâfir bir kafa yapısındadır ve bilmem ben onları tek başıma inandırabilir miyim? Sana yalvarırım bana gönderdiğin meleği bana destek olması için benim Büyük Prensime de gönder" ... Bulan'ın duasını kabul eden Tanrı isteğini yerine getirir ve Büyük Prens rüyayı gördüğü gecenin sabahı hemen Kağan'ı bulur ve anlatır...

Kutsal kitaplarda, İbrani olsun, İslâmi olsun, böylesine rızası alınacak bir 'Prens' konusu bulunmamaktadır. Burada anlatılan Hazar Devletindeki iki başlı yönetim geleneğidir. Hazarlarda Kağan hükümdardır ve ikinci yönetici Bey veya Büyük Prens denen hem Başbakan, hem de Başkomutan konumundaki yardımcısıdır. Belki de aslında Bulan, bu Büyük Prens'ti; çünkü Arap ve Ermeni kaynaklarına göre 731 (Yahudiliğin kabulünden 1-2 yıl önce) tarihinde Kafkasya'ya askeri sefere çıkan Hazar ordusunun komutanın adı Bulan'dı.

Bu yazışmadan çıkan sonuç Hazarların Yahudiliği yavaş ve kademeli olarak kabullendikleri, bu olaydan iki kuşak sonra bir reform hareketinin olduğu yönündedir. Tek Tanrı'yı kabul eden hükümdarın büyücüleri ve putperestleri kovduktan sonra bu Tanrının Yahudi mi, Müslüman mı yoksa Hıristiyan mı olacağına hemen karar vermediğini de öğreniyoruz. Muhtemelen Bulan'ın kabul ettiği sadece Kutsal Kitap'a dayalı ilkel, basit bir Museviliği ve dini edebiyat ile dinsel tefsirleri kapsamıyordu. Bu şekliyle de VIII. yüzyılda İran'da ortaya çıkan kısa sürede doğuda yayılan Karay mezhebine çok yakındı. Zaten Karayların da en yoğun oldukları yerlerden biri "Küçük Hazarya" denen Kırım'dı. (Göçe başlayan Hazarlardan bir kısmı, Kırım kıyılarında kısa ömürlü bir devlet kurmuşlardı. Bu yüzden XVI.yy'da Kırım'ın güney sahillerine "Hazeria" deniliyordu.)

Dunlop ve diğer çağdaş tarihçiler genellikle 740-800 yılları arasında yani Bulan'dan, reformu yapan Kral Obadia'ya kadar Hazarlar'ın bir çeşit Karay inancında olduklarını ve bu reform hareketiyle Ortodoks Yahudiliğin başladığını kabul ediyorlar.

Hazar Denizi ile Karadeniz arasında VI. yy'dan XII. yy'a kadar hüküm süren Hazarlar bir soykırıma uğramadan tarih sahnesinden çekildiler. Tarihin bu çok az bilinen bölümü hakkında Hazar tarihinin en önemli uzmanlarından biri olan Prof. D. M. Dunlop 1954'te yazdığı "The History of Jewish Khazars" (Yahudi

Hazarların Tarihi) adlı kitabında şöyle belirtmişti:

"Hazarlar olmasaydı Doğu'daki Avrupa uygarlığının kalesi olan Bizans, Arapların karşısında çok uzun süre dayanamazdı. Büyük bir ihtimalle bunun doğal sonucu olarak Hıristiyan ve İslâm dünyalarının tarihi de bugünkünden çok daha farklı olurdu."

Hazarlar hakkındaki kaynakların çoğunluğunun onları düşman olarak gören ülke tarihçileri tarafından yazılmış olması nedeniyle, özellikle de o devirdeki Arap, Gürcü veya Ermeni tarihçilerin eserlerine temkinle yaklaşılması gerekir.

Hazarların sonu

Altın çağını VIII. yy'da yaşayan Hazarların, Abbasi Halife ordularına karşı kazandıkları kesin zaferden sonra güney sınırlarının artık güvence altına girdiği, Araplarla ilişkilerinin neredeyse karşılıklı bir saldırmazlık paktına dönüştüğü, Bizans'la olan ilişkilerinin ise çok daha dostane bir seviyede olduğu gözlemlenir.

İngiliz tarihçi A. Joseph Toynbee, "Constantine Porphyrogenitus and His World" (Bizans İmparatoru Konstantin ve Dünyası) adlı eserinde, şöyle yazmıştı:

"IX. yy. Doğu Roma ve Hazar

İmparatorlukları için, sürekli olarak Rusların topraklarını ele geçirdikleri bir yüzyıl olmuştur." Üstelik bu ejderha başlı küçük gemileriyle nehirlerden gelen Viking tehlikesine karşı koyma çabalarında Hazarlara şükran borcu olanların sadece Bizanslılar olmadığını yine Kral Jozef'in Hasdai İbn-Chaprut'a yazdığı mektuptan öğreniyoruz:

"Yüce Tanrı'nın yardımıyla nehirlerin ağzını kolluyorum ve kayıklarıyla gelen Rusların, Arap topraklarını istilasına izin vermiyorum... Onlara karşı çok çetin mücadeleler veriyorum."

Arap tarihçi El-Masudî, 912-913'te Hazar Denizi üzerinden gelen bir istilada her biri yüzer kişi taşıyan en az 500 geminin olduğunu belirtiyor. Abartma payı olsa bile yine de sayılar akla yakın, zira Ruslar Karadeniz'e ilk defa inip (860) İstanbul'u kuşattıklarında 200-300 gemiyle geldiklerinden söz edilmiştir.

Rusların ilk ortaya çıkmalarından sonra bir asır boyunca, özellikle Bizans'a yöneldikleri Hazarlarla daha çok ticari ilişkiler sürdürdükleri gözlemlenir.

Hazarlar ile Varegler (Vikinglerin doğuya yayılan, İsveç klanlarından oluşanlar) arasındaki ticari ve kültürel ilişkilerin yoğunluğu Vareglerin Hazarların topraklarına doğru yayılmalarını engellemedi.

Rus kronikleri 859 yılında Baltık'la Urallar arasında kalan Slav boylarının, Varegler ile Hazarlar arasında yarı yarıya paylaşıldığını belirtiyor. Hazarlara bağlı olan, Dinyeper üzerinde bir kilit oluşturan Kiev ise üç yıl sonra Varegler'in eline geçti. Kısa bir süre sonra da Kiev, Vareglerin başkenti olup "Rus şehirlerinin anası" addedilen ilk Rus Devleti'ne de adını verdi.

Jozef'in mektubunda kendisine bağlı yerleri sıralarken Kiev'in adı geçmiyordu. Ancak şehirde ve bölgede hatırı sayılır bir Yahudi Hazar topluluğu yaşıyordu.

Hazar Devleti'nin ortadan kalkmasından sonra yeni göçlerle bu Yahudilerin sayıları da gitgide artar. Rus kroniklerinde defalarca Zemlya Jidovskaya'dan (Tercüme=Yahudi Ülkesi'nden) Kiev'e gelen kahramanlardan söz edilir.

Bizans diplomasisi Hazarların bu yeni rakipleri karşısında kısa zamanda ikili oynama taktiğini kullandı ve ancak kaçınılmaz olduğunda savaş yoluna başvurdu. Genelde yumuşak davranarak ve günün birinde bu barbarları Hıristiyanlaştırmak umudunu yitirmeden sabırla bekledi. İki yüzyıl Bizans-Rus ilişkilerinde birbirini izleyen savaş ya da dostluk anlaşmalarıyla geçti. Lehler, Macarlar, İskandinavlar, hatta o en uzaktaki

İzlandalıların bile Hıristiyanlaştıkları dönemde Ruslar da Hıristiyanlığı kabul edip İstanbul Patrikhanesi'nin dümen suyuna girdi.

Ortaya çıkan bu yeni tablo karşısında Hazarlar birden bire dışlanmış durumda kaldı. İstanbul ile Kiev'in giderek yaklaşması İtil'in önemini gitgide azaltıyordu. Hazarların Bizans-Rus ticaret yollarındaki varlığı ve aldıkları %10 gümrük, gitgide artan ticaret hacmi de göz önünde bulundurulursa, Hazarlar artık hem Bizans hazinesine hem de Rus cen-gaver tacirlerine fazlasıyla rahatsızlık vermeye başlamıştı.

Devletin ortadan kalkmasından sonra Hazarların akıbeti

Pek yeterli sayılmasa da bu konuda bütün kaynaklar Ortaçağın sonuna doğru Kırım, Litvanya, Ukrayna, Polonya ve Macaristan'a göç eden Hazarların oralarda oluşturdıkları yerleşim merkezlerini işaret ediyorlar. İstanbul'da da Pera, Karaköy (Karaiköy) ve civarlarında geniş bir Hazar topluluğunun yerleştiği biliniyor.

Bu bölük pörçük veriler yine de kısmi bir tablo çizme imkânını tanıyor. Kabileler halinde bir Hazar göçünün olduğu ve bunun da özellikle başta Polonya olmak üzere Rusya, Bizans, Anadolu ve diğer Doğu Avrupa ülkelerine dağıldığı anlaşılıyor. Polonya'da modern çağın başından beri Yahudilerin en yoğun şekilde yerleşik olduklarını göz önünde bulunduran birçok tarihçi Doğu Avrupa'daki Yahudilerin önemli bir bölümünün, bazılarının göre de ezici çoğunluğunun Samî kökenli olmayıp, Hazar kökenli oldukları varsayımını savunuyor. Üstelik Hazar Yahudilerinin Polonya Yahudilerine dönüşmeleriyle ne bir kimlik kaybı, ne de geçmişle olan bağların kaybedilmesi söz konusu!

Polonya ve Litvanya'daki tipik taşra yerleşim merkezleri olan Ştetl'ler muhtemelen XIII. yy'da Hazar ülkesindeki 'Ştetl' (pazar-kent / kasaba) yerleşimlerinden gelmekte, köylerle

şehirler arasında bir basamak oluşturmaktaydı. Ştetl'den Ştetl'e dolaşan hikâye anlatıcıları, müzisyenler aynı şekilde eski Türk adetlerinden gelmektedir [Meddah ve aşık gibi].

Polonya Yahudilerinin en iyi at arabası yapanlar olmaları da eski göçebelikten kalan bir Hazar geleneği olmalı. Araba yapan ustaya İbranice "ba'al hagala" denir. Bu kelime de Rusçaya "balagula" olarak geçmiştir. Aynı şekilde tahta, deri, kürk işleri ve bu malların ticareti, değirmencilik, hancılık konularında da benzer bir durum vardır.

Benzer bir şekilde geleneksel kıyafetlerde de pek çok ipucu bulmak mümkün. Yidişler tarafından giyilen ipek kaftan Tatarlarınkine benzer, başa takılan kürklü şapka /takke olan 'yarmolka', Özbeklerinki gibidir, üstüne giyilen tilki veya samur kürkten "shtreimel" ise Kazak başlıklarına 'börk'lere benzer. XIX. yy'a kadar kadınların taktıkları sarık şeklindeki başlık da aynı Türkmen veya Kazak kadınların giydiği 'cauluk'un eşidir. Geleneksel bayram yemeği olan 'gefillte fisch' (sazan balığı dolması) de Hazar Denizi kıyılarından kalan eski bir adet değil midir?

Bir başka önyargı da Batı Avrupa'dan Doğu'ya sürülen Yahudilerin sayısı konusunda. Tarih kaynaklarından bunun hiçbir zaman yoğun bir göç dalgası oluşturmadığını saptamak da bir olasılıktır. Ren nehrini aşarak Polonya'ya gelen Yahudilerin sayısı, Germen kolonilerindeki Yahudi cemaatlerinin boyutu göz önüne alındığında son derece azdır. Doğu Avrupa'daki Yahudilerin esas menşei büyük ölçüde Hazar ülkesidir.

Başka bir iddia da Yidiş dilinin kökenindeki Alman diyalektinin kökeni ile ilgilidir; ancak yapılan araştırmalar sonucunda hiçbir Yahudi yerleşimi bulunmamış olan Doğu Alman lehçelerden kaynaklandığı kanaatine varılmıştır. Yidiş dilini Almanya'dan gelen Yahudilerin Polonya'ya taşıdığı savı yanlıştır. Ancak Polonya'ya yoğun olarak XIV. yy'da yerleştirilen Germen kolonilerinin sayesinde olmuştur.

NE DEDİLER:

Amerikalı tarihçi-yazar (& 'www.khazaria.com'un yaratıcısı)

Kevin Alan Brook:

"5. yüzyıldan itibaren devletlerini oluşturmaya başlayan ve farklı dönemlerde İsrail, Bizans ve İran'dan aldığı göçlerle bir Yahudi sığınağı haline gelen bu devlet, muazzam bir güce sahip olmuştur.

...Hazarlar, Türkler açısından ise Şamanizm'den tek tanrılı dinlere geçişin önemli halkalarından birini oluşturmaktadır.

...Türkler ve Yahudiler hem Akdeniz'de hem Orta Asya'da ortak ecdat köklere sahiptiler ve bu tip bir bağlantı benzersizdir."

İngiliz tarihçi Douglas Morton Dunlop (1909-1987):

"Hazarlar o bölgede bulunmamış olsalardı, Avrupa medeniyetinin doğu uzantısı Bizans'ın Araplarca kuşatılmasının sonuçları kadar, Hıristiyanlığın ve İslamiyet'in bugünkü tarihleri de bilinenden daha farklı olabilirdi."

Rus tarihçi Mihail I. Artamonov (1898-1972):

"Hazarya, Doğu Avrupa'nın ilk feodal devletlerinden biridir. Bizans İmparatorluğu ve Arap Halifeliği ile boy ölçüşebilecek önemde bir devlettir."

Endülüslü İbrani şair-filozof Rabbi Yehuda Halevi'nin eseri 'Ha-Kuzari'ye (1140) göre:

"Şaman olan Hazar Kağanı Bulan semavi dinleri tanımak için her birinden birer temsilci davet etmiş. Önce Hıristiyan'ı çağırmış: "Sen kendi dinini en gerçek din olarak kabul ediyorsun. Seninkinden sonra gerçeğe en yakın din hangisi?" diye sormuş. Hıristiyan: "Yahudilik!" demiş. Müslüman da aynı cevabı vermiş. Yahudi de, "Tek gerçek din benimkidir," demiş. Böylece Kağan da bu dini seçmiş."

Böyle bir varsayımın sonuçları çok ileriye gidebilir ve bu bize bazı tarihçilerin neden bu konulara son derece ihtiyatlı yaklaştıkları veya geçiştirip göz ardı ettikleri hakkında bir fikir verebilir. "Encyclopedia Judaica"nın 1973 yılındaki baskısında yukarıda alıntı yaptığımız Prof. D. M. Dunlop'un kaleme aldığı "Hazarlar" maddesinde, yayın kurulunun sonradan yazdığı başka bir bölüm ise sadece krallığın yıkılmasından sonrasındaki döneme değinir. Bunun sebebi de okuyucuyu fazla heyecanlandırıp "Tanrı tarafından seçilmiş ulus" dogmasına karşı içinde bir şüphe uyanmasına imkân vermemektir: "Anadilleri Türkçe olan Kırım, Polonya veya Litvanya'da yaşayan Karaylar, soylarının Hazarlardan geldiğini iddia ediyorlar, folklorik ve antropolojik bazı veriler de anadillerinde olduğu gibi bu iddiaları doğrular gözüküyor. Avrupa'da sürekli bir şekilde Hazarların soyundan gelinmesi konusunda son derece ciddi veriler olduğu sanılıyor."

Yahudilerin Hazar kökeninin en radikal savunucularından biri olan, Tel Aviv Üniversitesi Ortaçağ Yahudi Tarihi Uzmanı Prof. Abraham N. Poliak, birinci baskısı 1944'te (ikincisi 1951'de) yapılan "Khazaria" adlı eserinin giriş bölümünde şöyle diyor: "Hazarların Yahudiliğiyle diğer Yahudi cemaatlerinin ilişkileri sorunundan ziyade bu Yahudiliğin (Hazar) Doğu Avrupa'daki büyük Musevi topluluklarının çekirdeğini oluşturduğu sorunu üzerine yeni bir anlayış içerisinde yaklaşmak gerekmektedir. Bu topluluğun torunları da, gerek halâ oralarda yaşayanlar olsun, gerek Amerika'ya veya başka ülkelere göçenler hatta İsrail'e gidenler olsun günümüzde dünya üzerindeki Yahudilerin en büyük çoğunluğunu oluşturmaktadırlar."

Sözün sonu

Hazarlar konusunun günümüz bağlamında çokça ilgimi çektiğini yazımın girişinde de belirttim. Tarihin karanlıklarından yansıtmaya çalıştığım bu anlatıları tespih taneleri gibi uç uca ekledim (kişisel yorum katmadan!). Amacım, hiçbir dinsel polemige kapı aralamak değil!

Arthur Koestler'in iddiası olan "Holokost'ta Adolf Hitler Yahudileri öldürmek yerine Hazar

Türklerini mi katletti?" sorunsalı da değil!

Aşkenazların genelde Atilla-oğullarından olup olmadığını peşinde de olmadım! Kimin İsrail-oğulları olduğu veya kimin İbrani soyundan gelip gelmediğini de hiçbir şekilde konu edinmedim!

Muhtemelen milattan sonralarında başlamış bir Hazar tarihini ele alınca, gelinler ve damatlar değişimleri gerçekleştirmiş nesilleri gözlüyor iken, tarihin de kimi zaman bir söylence olduğuna katılıyorum.

Çünkü bütün gerçeklerde biraz masal; tüm masalarda da biraz gerçek olduğuna inanıyorum. Tüm gerçekler ile tüm masalların basit ve yalın ifadesinde ırkçılık, ayrımcılık, üstünlük taslamacılık karşıtı olarak evrensel boyutta tek bir inanca öncelik vermeyi öneriyorum:

Hümanizma! İnsancılık! İnsanları sevmek ülküsü!

Kaynakça:

Vikipedia /Wikipedi - The Free Encyclopedia
"Hazar Yahudi Tarihi", D.M. Dunlop
"Hazar Türk Yahudileri", Kevin Alan Brook
"Tarihte Türk Devletleri", Milliyet Yayını
www.khazaria.com Hazar Türkleri Tarihine Giriş
"Son Hazaryalı"; Cahit Ülkü
"Köklere Giden Yol Oğuzname"; Umar Ö. Ofaz
"13. Kabile"; Arthur Koestler
"İtil-Ural Türkleri"; R.G. Kuzeyev
"Encyclopedia Judaica"
"Hazar Çevresinde 1000 yıl"; L. N. Gumilev
"Hazar Rüzgarı"; Marek Halter

Bir mihenk taşı: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı forsu. Resmi kaynaklar konu olan bu forsun üzerindeki 16 yıldız için tarihteki 16 Türk imparatorluğunu, ortadaki güneş ise Türkiye Cumhuriyeti'ni simgeler. Bu 16 Türk devletinin biri de Hazar İmparatorluğu'dur (650-985).

TITANIC

BUSINESS HOTEL

ISTANBUL - EUROPE

coming soon

MARCH 2012

TITANIC-HOTELS.COM

PORTRE

Sabri KALİÇ

Mizah anlayışı her ne kadar Amerikalıların bile geneli tarafından çok anlaşılmayıp, daha çok 'New Yorker' denilen New Yorklu entelektüellere hitap etse de Amerikalı oyuncu-senarist-yönetmen Woody Allen'in en bilinen ve sevilen komedyenlerden biri olduğu gerçeğine kimse itiraz etmez herhalde...

EN SEVİMLİ YAHUDI

WOODY
ALLEN!...

Ailesinin dükkânında kitap reyonu işle-
ten Nettie ve mücevher işlemecisi Martin
Königsberg'in oğulları olarak 1 Aralık 1935
günü New York'ta doğan Allen Stewart
Königsberg'in ileride Woody Allen olarak ün-
leneceğini kimse bilmiyordu elbet! Filmlerinde en çok da
kendisinin dalga geçtiği neşeli ve Yahudi bir aile ortamın-
da büyüyen Allen'ın anne-babası da Aşağı Manhattan'da
büyümüş insanlardı. Ailede Yidiş, İbra-
nice ve Almanca birlikte konuşulurdu
ama biz Woody'nin daha çocukken
iletişim zorluğu çektiğini düşünebiliriz.
(Woody'nin bir filminde çocuk karakter [muh-
temelen Woody Allen] annesine dert yanar:
"Duydun mu anne? Evren genişliyormuş!"
Annesi ise oğlana hafif bir şaplak atar ve ga-
yet 'bilimsel' bir karşılık verir: "Bana ne! Biz
Brooklyn'deyiz ve burası genişlemiyor!")

Daha çok, genç yaşlarında gazete yazıla-
rında kullanılmak üzere kısa espriler yazıp satmaya baş-
layan Woody Allen'a göre parayla sattığı ilk espri şudur:
"Woody KDV ödemedi yemek yiyebileceği bir lokanta
bulduğunu söylüyor. KDV'yi biliyorsunuz: Kazık Değ-
erinde Vergi!" (Espri elbette benim uyarlamam, ama İngilizcesi
de buna çok yakın S.K.) Çeşitli okullara devam eden yazar
en son New York Üniversitesi film bölümünden atılınca
kendini yetiştirmeye karar verir ve Lajos Egri dahil çeşitli
ustaların kurslarına giderek yazarlığını geliştirir. Bir yıl
içinde, anne ve babasının aylık toplam maaşlarından daha
fazla kazanmaktadır!

Daha 19 yaşındayken *Ed Sullivan Show*, *The Tonight Show*
gibi çok önemli programlarda espri yazarı olarak iş bu-
labilen Allen, çok sevdiği çizgi film kahramanı Woody
Woodpecker'dan aşırıldığı 'Woody' adını kullanmaya da

**"ÖLÜMDEN FİLAN
KORKMUYORUM...
SADECE OLAY
GERÇEKLEŞİRKEN
ETRAFTA ÖLMÜK
İSTEMEM."**

bu dönemde başladı. Birkaç yıl içinde kendisi
de stand-up komedi yap-
maya başlayan Woody
New Yorker gibi son
derece önemli dergilerde
de mizah öyküleri yayımlayan bir yazardır artık.
'Sürekli gergin, endişeli,
ne diyeceğini bilemeyen,

tedirgin tavırlı ve nevroitik New Yorklu entel' karakteri de
Woody'nin en sevilen rolü olunca, sürekli bu karakter için
espriler yazmaya başladı ve böylece sonraki yıllarda da
onlarca filmde başrolü oynayacak kahraman kendiliğinden
ortaya çıktı.
Sanatçının 31 yaşındayken sahnelenen *Don't Drink the Wa-
ter* (Sakın Suyu İçme) adlı oyunu büyük başarı kazandı ve
1969 yılında yönetmen Howard Morris tarafından sinema-
ya uyarlandı. Woody'nin filmde senarist olmak dışında bir
rolü yoktu ama filmin cin yapımcıları Charles H. Joffe ve
Jack Rollins bu yetenekli Yahudi'yi gözlerine kestirdiler ve
(sonuçta) sonraki yıllarda çekilen hemen tüm Woody Allen

**"BEN ESERLERİMLE
OLUMSUZ OLMAK
İSTEMİYORUM,
BEN OLMEYEREK
OLUMSUZ OLMAK
İSTİYORUM."**

filmlerinin yapımcıları yine bu iki akıllı adamdır!

Bir yandan da yazdığı mizah öykülerini *Getting Even* (Rö-
vanşlı Almak), *Without Feathers* (Tüysüz) ve *Side Effects* (Yan
Etkiler) gibi kitaplarda toplayan sanatçı popülaritesini gün
geçtikçe artırıyor. Bu yazının yazarı Sabri Kalış, Allen'ın
bu üç kitabından derlediği öyküleri 1989 yılında 'Evet, Ama
Bir Lokomotif Bunu Yapabilir mi Bakalım?' adıyla Türkiye'de,
Ayrıntı Yayınları'ndan yayımlanmış ve ülkede bir 'Woody
Allen Furyası'nın başlamasına neden olmuştur...

Allen'ın senaryosunu yazdığı ve yönetmenliğini Char-
les K. Feldman'ın yapıp, başrollerini Peter Sellers, Peter
O'Toole ve Romy Schneider gibi önemli oyuncuların oynadığı
Ne Haber Pisicik? 1965 yılında çekildi. Yönetmenin ve
oyuncuların durmadan senaryoya müdahale etmeleri as-
lında bir yandan da iyi olmuştu, çünkü Woody bu filmde
sonra artık kendi filmlerini kendi çekmeye karar verdi.

Woody'nin senaryoyu, yönetmenliğini ve başrolünü kendi
üstlendiği ilk filmi *Parayı Al ve Tüyy!* 1969'da çekildi. Aynı
yıl kendi programı *The Woody Allen Special*'in da başlama-
sıyla, Woody için artık tüm kapılar yavaş yavaş açılmaya
başlamıştı. 1971-75 yılları arasında Woody Allen her biri
bir öncekinden daha büyük ilgi gören ve Woody Allen
fenomeninin büyümesine katkıda bulunan dört film çekti:
Muz Cumhuriyeti (1971), *Seks Hakkında Bilmek İstediyiniz*
(*Ama Sormaya Korktuğunuz*) *Her Şey* (1972), *Uykucu* (1973)
ve *Aşk ve Ölüm* (1975).

"HAYATTA ÖLÜMDEN DAHA BETER ŞEYLER VARDIR. HİÇ SİZE SİGORTA PÖLİÇESİ SATMAYA ÇALIŞAN BİRİYLE BİRKAÇ SAAT GEÇİRDİNİZ Mİ?"

Bu filmlerde Woody Allen'ın stand-up komedyenlik döneminde yaratıp geliştirdiği nevroitik adam karakterinin başı bin türlü derde giriyor, ama yaşanan onca beladan sonra hem filmin kahramanı, hem de sinemadan kahkahalar içinde çıkan seyirci mutlu sona ulaşıyordu. Bu filmlerde giderek önemli roller almaya başlayan oyuncu Diane Keaton özel hayatında da Woody'nin sevgilisi oluyor ve karı-koca çektikleri filmlerde çok eğleniyorlardı. Woody Allen bu dönemde yapılan bir söyleşide iş hayatındaki herkesin hayali olan cümleyi kuruyordu gayet mutlu bir biçimde: "Ben film çekmeye bayılıyorum ve işin ilginç yanı bunun için bana bir çuval da para veriyorlar!"

1977 yılı ise Woody Allen'ın ele güne karşı kendini kanıtladığı yıl oldu: Çektiği *Annie Hall* filmi En İyi Film, En İyi Senaryo, En İyi Yönetmen ve En İyi Kadın Oyuncu (Diane Keaton) dallarında dört Oscar birden aldı. (Bu filmin senaryosu da Sabri Kılıç tarafından Türkçeye çevrilmiş ve 1991 yılında yayımlanmıştır.) Ancak Woody, Oscar ödüllerine katılıp kendi ödülünü almadı. Gazetecilere ise gayet mantıklı bir açıklaması vardı: "Ne yapayım, o gece Michael'ın barında klarnet çalmak zorundaydım! Biliyorsunuz, caz orkestramız her çarşamba gecesi orada çalıyor."

1978 yılında Woody Allen "en sevdiğim yönetmen" dediği İsveçli yönetmen Ingmar Bergman'a bir saygı duruşu olarak, onun tarzında, kapalı anlatımlı, biraz 'ağır' bir film çekti: *Interiors* (İç Dünyalar).

Ertesi yıl Woody yine özüne döndü ve *Manhattan* (1979) adlı siyah/beyaz bir film yaptı. Doğup büyüdüğü kente olan bağlılığını ve sevgi-nefret ilişkisini incelediği bu filmiyle Woody Allen tüm zamanların en iyi şehir filmlerinden birini çekti ve gelecekte çekeceği nispeten ciddi filmlerin ilk ipuçlarını da vermeye başladı.

1985 yılında Woody'nin "en iyi filmlerimden biri" dediği ve bu satırların mütevazı yazarının da hayatında seyrettiği en iyi filmlerden biri olan *Kahire'nin Mor Güllü* filmi geldi. Gerek anlatımındaki yaratıcı deneysellik, gerekse sinema aşkını en iyi anlatan filmlerden biri olması nedeniyle bu film Allen filmografisinin tartışılmaz doruklarından biri olarak kabul edilmektedir. 1986 yılında *Hannah ve Kızkardeşleri* filmi çekti Woody. Michael Caine ve Diane Wiest'in En İyi Yardımcı Kadın ve En İyi Yardımcı Erkek Oscar'larını aldıkları film aynı zamanda yönetmenin gişede en çok para kazanan filmlerinden de biri oldu.

1987 yapımı *Eylül* ve 1988 yapımı *Bir Başka Kadın* Woody'nin sevdiği Avrupalı yönetmenlerin filmlerini andıran, Amerikan sinema seyircisinin pek ilgiyle karşılamadığı filmler oldu. Neyse ki arada çektiği *Radyo Günleri* (1987) dünyanın her yanında olumlu karşılandı. Radyoların, evlerin salonlarının tartışılmaz 'kral'ı konumunda olduğu TV-sinema öncesi günlere nostalji dolu bakışlar atan *Radyo Günleri* tamamen radyo sevgisini anlatan çok ender filmlerden biri olarak sinema tarihinde özgün bir yer aldı.

1989 yılında Martin Scorsese ve Francis Ford Coppola ile işbirliği yapan Allen üç yönetmenin New York'u anlatan üç kısa film çektiği *New York Hikâyeleri* adlı filmin *Oedipus*

Wrecks adlı bölümünü yönetti. Film, eleştirmenlerden övgü toplasa da gişede istenen başarıyı pek gösteremedi.

1990'larda Woody Allen *Sisler ve Gölgeler* (1992), *Kocalar ve Eşleri* (1992), *Broadway Üzerindeki Kurşunlar* (1994), *Mighty Aphrodite* (1995), *Herkes 'Seni Seviyorum' Der* (1996), *Deconstructing Henry* (1997), *Ünlü* (1999), *Sweet and Lowdown* (1999) gibi kimi iyi kimi kötü, kimi başarılı kimi başarısız, kimi eğlenceli kimi daha kişisel filmler çekmeye devam etti.

Small Time Crooks (2000) filmiyle birlikte Woody ilk kez DreamWorks gibi büyük bir stüdyoya çalışmaya ve (belki de sözleşme gereği) her zamankinden fazla röportaj vermeye başladı. Film gişede fena değildi ama sonraki dört filmi (üstelik ilki sanatçının en pahalıya mal olan filmiydi) gişede zarar etti: *Jade Scorpion'ın Laneti* (2001), *Hollywood Finali* (2002), *Başka Her Şey* (2003) ve *Melinda ile Melinda* (2004).

"HİÇBİR ŞEY
ÖLMƏSƏ
BİLE MALİ
AÇIDAN, PARA
YOKSULLUKTAN
DAHA İYİDİR."

"ÖLÜMDEN SONRA YAŞAMA İNANMIYORUM,
AMA 'NE OLUR NE OLMAZ' DİYE YANIMA BİR
KAT YEDEK İÇ ÇAMAŞIRI ALACAĞIM."

Neyse ki 2005 yılında başrollerini Jonathan Rhys-Meyers ve Scarlett Johansson'un paylaştıkları *Maç Sayısı* geldi de Woody rahatladı! Yönetmenin son yirmi yılda çektiği filmler arasında en iyi gişe gelirini sağlayan bu film Woody'ye (alamasa da) epey bir aradan sonra En İyi Senaryo Oscar adaylığını da getirdi. Bu filmi Londra'da çeken yönetmen ayağı alışmışken kentten ayrılmadı; *Scoop* (2006) ve *Cassandra'nın Rüyası* (2007) filmlerini de Londra'da çekti. İspanya'da çektiği 2008 yılı yapımı *Vicky Cristina Barcelona* hem oyuncularını (*Scarlett Johansson, Javier Bardem, Penélope Cruz*), hem ilginç konusuyla Woody'yi bir kez daha gündeme getirdi. Üstelik Penélope Cruz da bu filmle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Oscar'ını kucakladı.

"GEÇENLERDE
BİR HIZLI OKUMA
KURSUNA GİTTİM
VE SAVAŞ VE BARIŞ'I
YIRMİ DAKİKADA
BİTİRDİM. OLAY
RUSYA'DA GEÇİYOR."

2009 yılında çekilen *Whatever Works* yönetmenin 1970'te yazdığı bir senaryoydu ve 2010 yılı yapımı *Uzun, Esmer Bir Yabancıyla Tanışacaksın* ise yine 'kişisel konu, ama popüler oyuncu kadrosu' formülünü denediği bir yapım oldu.

2011 yapımı *Paris'te Gece Yarısı* yönetmenin bir kez daha *Vicky Cristina Barcelona*'nın yapımcıları İspanyol Mediapro ile işbirliği yaptığı ve başrollerini Owen Wilson, Rachel McAdams, Marion Cotillard, Kathy Bates, Carla Bruni, Adrien Brody and Michael Sheen'in paylaştığı bir film oldu. Dünya prömiyeri 2011 Cannes Film Festivali'nin

açılışında gerçekleşen film, şu anda hâlâ dünya sinemalarında gösteriliyor. *Paris'te Gece Yarısı*'nın hem yönetmenin en iyi filmlerinden biri olduğu söyleniyor, hem de gişede gayet başarılı...

Paris'te Geceyarısı, 2011

Eh, bu yazıyı tamamlamak için kısa bir Woody Allen rehberi şart oldu. Aşağıda Woody Allen hakkında kısa kısa notlar bulabilirsiniz

● Filmlerinin hemen tamamını kendi yazar, kendi yönetir ve önemli bir rolü kendi canlandırır...

● Geçmişte uzun birliktelikler yaşadığı Mia Farrow (8 film), Diane Keaton (13 film) gibi oyunculara filmlerinde çok önemli roller yazmıştır...

● Tüm filmlerinin jenerikleri aynıdır: siyah zemin üzerine Windsor karakterle yazılmış beyaz yazı isimler, fonda caz müziği...

● Son zamanlar hariç tüm filmleri New York City'de geçer...

● 1960'ların başından beri hiç değişmeyen, siyah, kemik çerçeveli, kalın kenarlı gözlükler takar...

● Adı ilk kez duyulan bir oyuncu da olsanız, Robert de Niro da olsanız Woody Allen filminde, jenerikteki alfabetik sıraya razı olmazsınız gerekir...

● Filmleri asla çok popüler olup milyar dolar kazanmasa da dünyanın en iyi, en tanınmış ve en pahalı oyuncularını bir Woody Allen filminde rol almak için deli olurlar, hatta normal kaşelerinin altında ücret almaya bile razı olurlar çoktur...

● Senarist ve yönetmen olarak birkaç Oscar almışına karşın, Oscar törenine bir kez katılmıştır: 2001 olaylarından sonraki 2002 töreninde bulunmuş ve yapımcılara film çekmeye devam etmelerini özellikle rica etmiştir...

● En İyi Özgün Senaryo dalında tam on dört kez aday gösterilen ilk ve tek senaristtir...

● Sinema yaşamında toplam 136 ödül almıştır... (Kasım 2011 itibarıyla)

● Hasta bir New York Knicks taraftarıdır...

● Evlatlık kızı Soon-Yi Previn'le ilişki yaşayıp ardından da evlenmesiyle dünyayı şok etmiştir...

● Üç yaşındayken annesi Netty'nin götürdüğü Pamuk Prenses ve Yedi Cüce (1937) filminin ardından sinemacı olmaya karar vermiştir...

● İspanya'nın Oviedo kentinde bir kaldırımda, kendisini yürürken gösteren gerçek boyutta bir heykeli dikilmiştir... (2002)

● 2005 yılında İngiliz Empire sinema dergisinde yapılan bir anketle 'gelmiş geçmiş en iyi on yönetmenlerden biri' seçilmiştir...

Bilgi hiçbir şey ile kıyaslanamaz

1997 yılından itibaren yetişkinlere ve çocuklara, kulak- burun-boğaz ve baş-boyun cerrahisi konularında hizmet vermekteyiz. Güveni en ön planda tutan çağdaş ve kaliteli sağlık anlayışımızla sizlerin hizmetinde olmaktan mutluluk duymaktayız.

- Kulak hastalıkları ve ameliyatları
- İşitme kayıpları
- Kulak çınlaması
- Baş dönmesi, denge bozuklukları
- Burun tıkanıklığı
- Sinüzitler, alerjik hastalıklar
- Endoskopik sinüs ameliyatları (FESC)
- Burun ve yüz estetik ameliyatları
- Boğaz hastalıkları
- Farenjit
- Bademcik ve geniz eti ameliyatları

- Horlama ve apne ameliyatları
- Baş ağrıları
- Yutma bozuklukları
- Kronik-inatçı öksürükler
- Ses ve konuşma bozuklukları
- Ses tellerinin mikro-cerrahisi
- Baş-boyun ameliyatları
- Kansere ameliyatları
- Horlama, burun tıkanıklığı, ağız içi lezyonlar...
- Tükürük bezi ve tiroid (quatr) hastalıkları
- Yüz felci

KURUMUMUZDA YAPILAN TESTLER*

- Odyogram (işitme ölçümleri)
- Timpanogram (orta kulak basınç ölçümleri)
- Akustik refleks
- Alerji testleri (cilt prick)
- Strep A swap testi (beta mikrobi için)

* Testlerimiz sürekli güncellenmektedir. Daha detaylı bilgi için lütfen sekreteriyamızı arayınız

SÖYLEŞİ

Aylin YENGIN

Sanat ve Evlilik: İki bilinmeyenli denklemini çözen çift

LALE & CEM MANSUR

FOTOĞRAFLAR: TERİ ERBEŞ

Bazı evler vardır, ilk girdiğiniz anda bir elektrik alırsınız – olumlu ya da olumsuz! Bazı evler vardır, adımınızı atar atmaz bazı şeylerin eğreti durduğunu fark edersiniz – bir oturmamışlık vardır! Oysa bazı evler vardır, her şey mükemmel bir uyum içindedir, dekorasyonundan, objelerine, duvarda asılı tablodan, piyanonun üzerindeki notalara, tahta döşemesinden, köşede biblo misali duran kediye kadar, her şey ama her şey armoni içindedir... Ben, *Lale & Cem Mansur*'un evlerine girdiğim anda bu uyumu, bu eşsiz ahengi hissettim... "İki sanatçıdan başka ne beklenir ki zaten?" demeyin. Bana göre her ikisi de sanatla öyle güzel ve doğal bir biçimde harmanlanmışlar ki, bu enerjiyi yaşadıkları mekâna da yansıtmayı başarıyorlar. Lale ve Cem Mansur, her biri ayrı bir alanda başarılarını kanıtlamış ve aynı zamanda da sanat çevreleri içinde imkânsızmış gibi görünen uzun bir birlikteliğe sahip bir çift. Gelin, bu işin sırrını bir de onlardan dinleyelim...

20 yılı aşkın bir süredir evlisiniz... Bu, sanat camiasındaki en uzun birlikteliklerden biri sanırım. İşin sırrını sizden öğrenebilir miyiz?

Lale Mansur: 28 senedir evliyiz, aslında evlilikle sınırlanamak lazım, bence çok daha önemlisi birlikte olmak. Biz Cem ile 30 senedir birlikteyiz... Aslında tek örnek biz değiliz, bizim gibi uzun beraberlikleri olan Orhan Gencebay ile Sevim Emre var ve aklıma gelmeyen başka isimler. İşin sırrını Cem söylesin, isterseniz...

Cem Mansur: Ben bu işin içinde bir sır olduğunu düşünmüyorum. Tabii ki karşılıklı sevgi ve saygının yanısıra, çok konuda anlaşmak bence önemli olan. Bu maalesef çok kolay bulunan bir şey değil, yani aynı konulara ilgi duymak, aynı şeylerden zevk almak, ortak değerlere sahip olmak... Bütün zevklerimiz ve hobilerimiz ortak değil tabii, ama çok ortak yönümüz var, bunca sene sonra sorunlarımız bile ortak... Ve tabii o kadar yıldan sonra birbirimizi hâlâ güldürebiliyor olmak çok önemli. Aslında Lale ile ben birbirimize çok benziyoruz, başlangıçta da öyleydik belki ama zaman içinde daha da gelişti.

L.M. Aslında çok da benzer sayılmayız, Cem beni çok toparlar, dağıldığım zaman aklıma başıma getirmeme çok yardımcı olur. Bence bizi bir arada tutan en önemli şeylerden biri de, Cem'i "benim" olarak görmemem. Cem de, ben de bir arada yaşamayı seçmiş, birbirinden bağımsız insanlarız. Birlikte olmak istediğimiz için birlikteyiz... Cem bir yere gitmek istiyorsa ve ben istemiyorsam, gitmiyorum. Aynı şekilde, onun gitmek istediği her yere gitmek zorunda hissetmiyorum kendimi... Yani herhangi bir baskı, bir zorlama yok. Zaten yapışık ikiz gibi hayat geçmez bence, çiftlerin birbirlerini özlemeleri gerek.

Yakın çevreniz, dostlarınız sinema veya müzik dünyasından kişiler midir?

L.M. Yok, çok farklı çevrelerden dostlarımız var... Yazarlar, gazeteciler var, sonra akademisyenler, ressamlar ve iş çevresinden arkadaşlarımız var. İlla ki aynı meslekten olmamız gerekmiyor, arkadaş olmak için.

Lale Hanım, sanat kariyerinize balerin olarak başladınız, TV ve sinemaya geçişiniz nasıl oldu?

L.M. Böyle bir geçişi aslında yaş yüzünden yaptığım düşünülebilir, oysa daha en az 8-10 yıl baleye devam edebilirdim. O sıralarda Cem Londra'daydı, Oxford Orkestrası'nın başına geçmişti ve orada ev kiralamıştık, ben de sürekli olarak Londra'ya gidip geliyordum. Bilmediğim gibi bale, büyük disiplin ve çalışma gerektiren bir dal ve bu gidiş-gelişlerle yapılacak gibi değildi. Nasıl

olsa bir süre sonra mecburen bitirmek zorunda kalacaktım, o yüzden kendime çok sevdiğim bir şey bulup sanatın farklı bir alanına geçmeye karar verdim. Tabii ben bunu sinema ya da televizyon olarak düşünmedim, "oyunculuk" olarak düşündüm. Önce sinemayla, "Düş Gezginleri" adlı film ile başladım, hemen ardından da tiyatro geldi, sonra da diziler...

Beyazperdenin büyüğü farklı mı, yoksa diziler de size bir o kadar keyif veriyor mu?

L.M. Sinema bambaşka... Her ne kadar, şu anda çalıştığım diziyi, kadrosunu, ekibi, rol arkadaşlarımı ve rolümü çok sevsem de, çekimlere koşma koşma gitsem de, beyazperdenin büyüğü çok farklı. Bir filme gösterilen özen ve çalışma, asla haftalık bir dizi ile kıyaslanamaz.

Sizin için ayrı bir yeri olan film hangisi?

L.M. Elbette ki 1992 yılında Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde "En İyi Kadın Oyuncu" ödülünü kazandığım "Düş Gezginleri" benim için çok önemli, ama "Başka Dilde Aşk" da bir o kadar sevdiğim bir film.

Son dönemde müthiş bir ilerleme kaydeden Türk sinemasının genel gidişatını siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

L.M. Bence Türk sineması inanılmaz bir atılım yaptı. Çok değerli yönetmenler yetişti. Mesela, Nuri Bilge Ceylan'ın "Bir Zamanlar Anadolu'da" filmi tam 3 kere izledim. Bence şimdiye kadar yapılmış en iyi Türk filmi. Ya da Çağan Irmak'ın "Prensesin Uykusu" filmi, müthişti... Bana kalırsa, artık Türk sineması yabancı sinemayla yarışabilecek düzeyde. Ben arada sırada kısa film festivallerinde jüri üyeliği yapıyorum, aşağıdan yetişen yönetmenleri gördükçe seviniyorum – yani sırtımız sağlam bence!

Birlikte çalışmak istediğiniz yönetmenler kimler?

L.M. Tabii ki öncelikle Nuri Bilge Ceylan! Zeki Demirkubuz ile ya da Reha Erdem ile hiç çalışmadım. Onlarla çalışmak isterdim. Ferzan Özpetek'i çok beğeniyorum, ama filmleri İtalyanca (*gülişmeler*)...

CEM MANSUR: İstanbul'da doğan Cem Mansur müzik eğitimini Londra'da City University, Ricordi Şeflik Ödülünü aldığı Guildhall School of Music and Drama, ve daha sonra Leonard Bernstein'in öğrencisi olduğu Los Angeles Filarmoni Enstitüsü'nde aldı. 1981-89 arası İstanbul Devlet Operası şefliğini yapan Mansur, Londra'da English Chamber Orchestra'yla başarılı bir çıkış yaptığı 1985 yılından sonra çalışmalarını yurtdışında yoğunlaştırdı. 1989-97 arasında Oxford Şehir Orkestrası Birinci Şefliği'ni yaptı. 1998'den 2011 yılında kapanışına kadar Akbank Oda Orkestrası şefliğini yaptı. Burada tasarladığı ilginç programların yanı sıra "Bach, Çaz ve Lale Devri", "Alla Turca", "1789/Akl-ı Selim'in Müziği", "At-Nağmeler" ve "İstanbul'da Erguvan Zamanı" gibi etkinliklerle dikkat çekti. Repertuarında Barok çağdan günümüze alışılmamış ve unutulmuş eserlere de yer veren Mansur, 1986'da Londra'da, Elgar'ın bitmemiş operası "The Spanish Lady"nin ilk seslendirilişini ve 2000'de City Of London Festival'de Offenbach'ın 126 yıldır duyulmayan operası "Whittington"u yönetti. Cem Mansur, Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası'nın kurucu şefi ve İngiltere'nin en eski ikinci korusu Ipswich Choral Society'nin fahri başkanıdır.

LALE MANSUR: İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nde uzun yıllar baş balerin olarak görev yapan Lale Mansur, ilk olarak 1992'de, BBC için çekilen Childhood belgeseli ile oyunculuğa başladı. James Runcie tarafından yönetilen Childhood, ünlü yazar Yaşar Kemal'in hayatını konu alıyordu. Los Angeles'ta bulunan Eric Morris Oyunculuk Atölyesi'nde oyunculuk, İstanbul'da ise diksiyon eğitimi alan Mansur, 1992 yılında ilk uzun metrajlı filmi olan 'Düş Gezginleri'nde yer aldı. Usta yönetmen Atif Yılmaz'ın kamera arkasına geçtiği film, başarılı oyuncuya Antalya Film Festivali'nde Altın Portakal Ödülü kazandırdı. 1993'te 'Amerikalı' filminde Şener Şen ile beraber başrolü paylaşan Mansur, 1995'de Ömer Kavur'un 'Cemile' ve 1997'de Atif Yılmaz'ın "Nihavend Mucize" adlı filmlerde rol aldı. Televizyon dünyasında, aralarında 'Çatsız Kadınlar', 'Şaşıfelek Çıkmazı', 'Hatırla Sevgili' ve 'Kavak Yelleri'nin de bulunduğu pek çok dizide rol aldı. 2009'da çekilen Tolga Öztoran'un hayvan hakları hakkındaki kısa filmi 'Ezber'de kamera karşısına geçen Mansur, bu rolü ile duyarlılığını izleyicilerle paylaştı. Son zamanlarda "Hatırla Sevgili" ve "Bir Ömür Yetmez" adlı TV dizilerindeki karakterleriyle adından sıklıkla söz ettirmektedir.

Kendinize örnek aldığınız ya da hayranlık duyduğunuz sanatçılar vardır mutlaka...

L.M. Örnek almak demeyelim, ama oyunculuklarını çok beğendiğim sanatçılar var, üstelik bir sürü var, saymakla bitmez... Kişilik olarak hayranı olduğum Susan Sontag var... Şimdi yazar oldu. Bu işe girirken örnek aldığım pek kimse olmadı, çünkü ben oyunculuğa zaten belli bir disiplinden, baleden geçtim... Her ne kadar duygu aktarımı olarak bale ile oyunculuk birbirine benzese de, bu değişikliğin sonucunda çok çalışmam, çok eğitim almam gerektiğini de biliyordum. Kamera karşısında öğrenmem gereken çok şey vardı. Bu işte duyguları doğru biçimde yansıtmamız, hem de o anda yansıtmamız gerekiyor; bu açıdan bakıldığında aslında biraz şizofren bir şey (*gülişmeler*). Bir gün evde otururken bir şeye çok üzül müştüm ve hüngür hüngür ağlamaya başladım, bir anda kendimi durum değerlendirmesi yaparken buldum – bak şöyle duruyorum, sırtım kamburlaşmış, şöyle nefes alıyorum, şuraya bakıyorum gibi... Gerçekten acı mı çekiyorum, rol mü yapıyorum anlamadım, ikisi birbirine karıştı.

Cem Bey, ilkokul öğretmeniniz size, "Büyüyünce ne olacaksın evladım?" diye sorduğunda, 'orkestra şefi' demiş miydiniz?

C.M. Yok... Ben bunu çok daha geç yaşta öğrendim. Aslında böyle bir soruya ne cevap verirdim bilmiyorum. Daha doğrusu böyle bir şey soran bir ilkokul öğretmenim olduğunu zannetmiyorum. Sormuşsa da, büyük ihtimalle anlamsızca suratına bakmışımdır. Zaten tuhaf bir ilkokul yaşantım oldu, 3. sınıfa geçtiğimde henüz heceleri ayıramama düzeyindeyken, annem babam okulumu değiştirmeye karar verdiler.

Müzik yaşantınızdan kısaca söz edebilir misiniz?

C.M. Müziğe geç başladım aslında. Altı yaşlarındayken ağabeyimle, kuzenlerimle birlikte, piyano dersleri almışlığım var, ama pek de önemsemeden... Şişli Perihan Sokak'ta oturuyorduk o zamanlar, Mösyö Franko gelip bize ders veriyordu. Ama pek meraklı bir çocuk değildim – aslında o yaşlarda hiçbir şeye tutkulu olduğum söylenemez! Müziği hayatımın ve varoluşumun bir parçası haline getirdiğimde 19 yaşındaydım. Ama o yaşlarda da hedefim orkestra şefi olmak değildi.

Bir başka deyişle, profesyonel kariyerimi müzikten yana kullanmak istiyordum dediniz...

C.M. Müzisyen olayım, ne olacağım zamanla ortaya çıkar diye düşündüm. Gençlik yıllarımda pop müziği çalışıyordum, bir grubum vardı, şarkılar yazıyordum; kompozitör olmak daha ağır basmıştı ilk başlarda. Sonra nota bilmediğim için vazgeçtim. Birkaç yıl da böyle geçti... Ama sonra, her şeye rağmen müzisyen olmaya karar verdim. Hangi dalı yapacağımın ya da neye yöneleceğimin bir önemi yoktu – zaten o anda müzisyen olmak istediğimi anladım! O sırada Londra'daydım ve içinde bulunduğum müzik ortamı gözümü açtı ve beni bu yolla itti diyebilirim. Örneğin okuduğum üniversitenin basketbol salonunda, Menuhin yönetiminde

konserler veriliyordu. Düşünün artık...

Kaç yıl sürdü bu eğitim?

C.M. Hâlâ devam ediyor... Öğrencilik yalnızca bir temel aslında. Ben her provada ya da her sahneye çıktığımda yeni şeyler öğreniyorum ve öğrenmek zorunda olduğumu hissediyorum. Bence bu öyle bir meslek ki, bir orkestra ile çalışmaya başlayınca kadar aslında hiçbir şey öğrenmemiş sayılıyorsun. Her şey teorik oluyor, sonra insanlarla karşı karşıya kalınca her şey yerli yerine oturuyor. Keman çalmayı kitaptan öğrenen kemancı misali...

Bu süreçte aileniz size destek oldu mu?

C.M. Çok destek oldular. Genelde maalesef aileler bu konuda çocuklarına pek destek olmazlar, "adam gibi bir meslek" sahibi olmalarını isterler – zaten konservatuarlara olan ilginin giderek azalması da biraz bu yüzden.

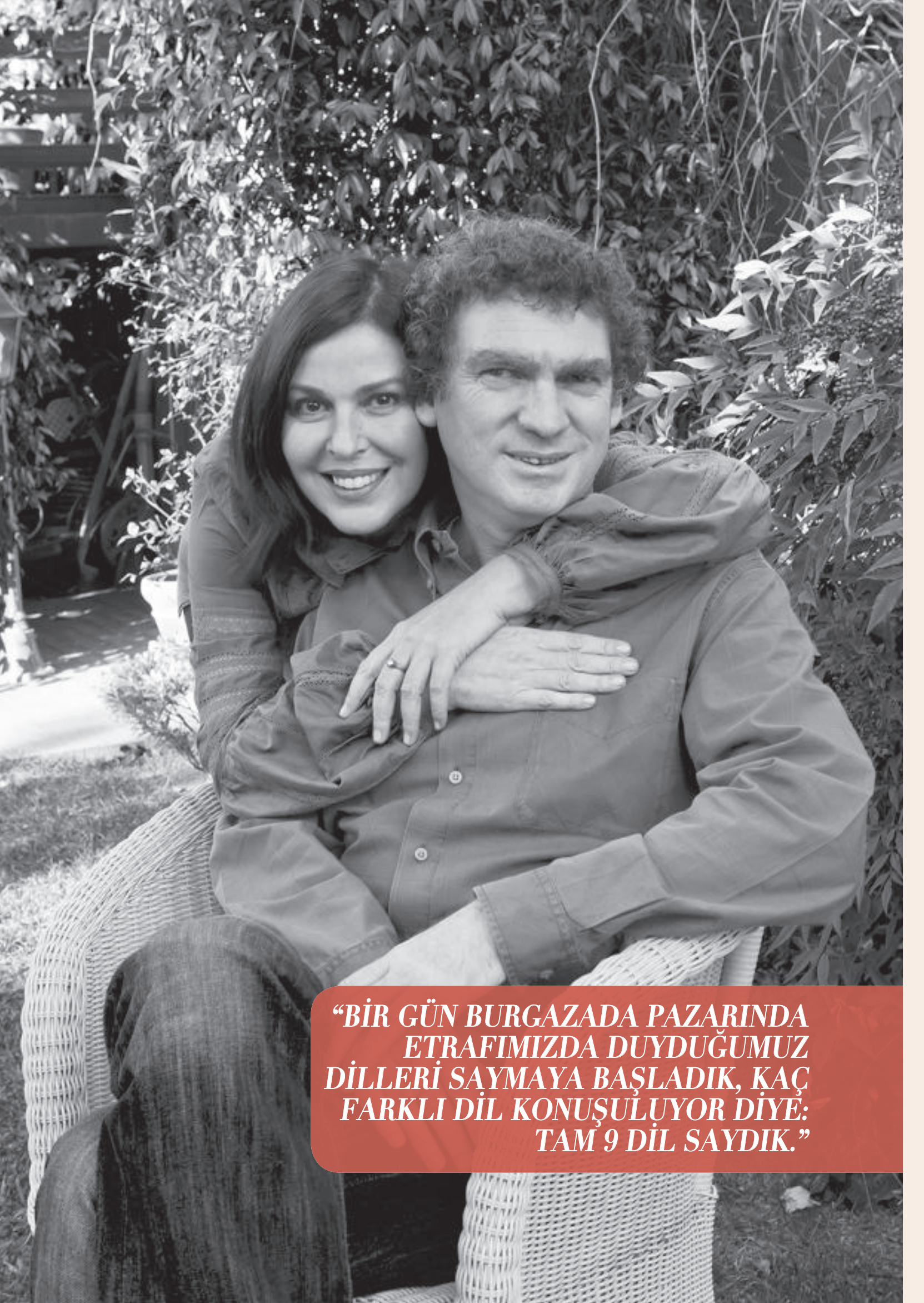
1998 yılından bu yana Akbank Oda Orkestrası'nın "Daimi Şefi"siniz... Cehaletimi bağışlayın, ama öyle bir unvana sizden önce layık olan başka şefler de var mı?

C.M. O dönem Akbank Kültür Sanat' tan böyle bir teklif gelmişti. Şimdi geriye bakınca böyle bir unvan komik geliyor, çünkü orkestra daimi olmadığı için, daimi şefi de kalmadı. Bildiğiniz gibi Akbank Oda Orkestrası Haziran ayında kapatıldı. Sonuçta bu unvan da "orkestra gittiği kadar" geçerliydi (*gülişmeler*). Dünyada böyle bir kavram var aslında, "conductor for life" deniliyor. Yani orkestra var oldukça o şef de başında kalıyor; yurtdışında örneklerine rastlamak mümkün.

Kendinize örnek aldığınız müzik adamları kimler?

C.M. Öğrencilik hayatım, benim için çok şanslı bir dönemdi. 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında bugün ar-

tık hayatta olmayan çok önemli isimlerle çalışma, onları birebir izleme imkânım oldu. Karajan, Bernstein ve o jenerasyonun müzik dehalarını izleme fırsatı buldum. Elbette ki ister istemez hepsinden çok etkileniyorduk. Ama insan bir süre sonra kendi kimliğini oluşturmayı başarıyor. Birini taklit etmenin ya da onun gibi olmak istemenin hiçbir anlamı yok, değişik insanlardan feyz almak önemli. Benim için onların başında Bernstein gelir. Müziğin ne kadar paylaşılabılır bir duygu olduğunu ondan öğrendim. Çok büyük bir piyanist, çok büyük bir eğitmen ve çok büyük bir besteciydi... Benim için iyi bir orkestra şefi kendini bestecinin önüne koymayandır. Bizler yorumcu olarak, bestecinin gerisinde durmalıyız. Şeflik megalomaniye çok açık bir şey aslında, oysa unutmamız gereken şey o eserin bizim olmadığı, biz onu bir bakıma "kiralyoruz"... Bernard Haitink bana göre bu sınırı çok iyi bilen ve uygulayabilen bir şef.

**“BİR GÜN BURGAZADA PAZARINDA
ETRAFIMIZDA DUYDUĞUMUZ
DİLLERİ SAYMAYA BAŞLADIK, KAÇ
FARKLI DİL KONUŞULUYOR DİYE:
TAM 9 DİL SAYDIK.”**

Unutamadığınız bir konser var mı?

C.M. Konserler gelip geçen şeyler, ama çok severek hatırladıklarım var. Gençlik orkestrasının ilk konseri gibi. Aslında, ben kayıt olayını da çok fazla sevmiyorum. Müzik canlı ve zaman içinde akan bir şey, tıpkı hayat gibi... O anda dinlenmesi lazım, kayıttan değil. Kayıt dinlemek, bir seyahatin ardından siyah-beyaz fotoğraflarına bakmak gibi. Esas müzik olayı çalan ve çalınan arasındaki anlık bir iletişimdir. Zihnimde yer eden, daha doğrusu başarılı olarak değerlendirdiğim prodüksiyonlara gelince, ilk aklıma gelen Londra'da yaptığımız "Figaro'nun Düğünü" operasıdır.

Müzik evrensel ve herkesin konuşabildiği bir dil olarak tanımlanır ve her ulus, kendi ifade biçimini, rengini ve derinliğini bu dile katarak zenginleştirir. Sizce müzik, milletler arasında bir barış aracı olarak kullanılabilir mi?

C.M. Yalnızca milletler arasındaki değil, toplum içindeki de en büyük barış ve anlaşma aracı bence. Müzik bir toplumdaki en büyük ortak payda. Özellikle bunu çok sesli müzikte rahatça görebiliyorsunuz. Taksim Meydanı'nda insanları durdurun ve onlara, sorun bakalım, "Ey ahalî, aranızda müziğin hiçbir türüyle ilişkisi olmayan var mı?" diye. Büyük bir ihtimal çıkmayacaktır. Ve bu insanların içinde bırakın tiyatro ya da sanatın başka bir dalını, futbola bile hiç ilişkisi olmayan insanlar olacaktır, ama bir şekilde müzik ihtiyacı hissetmeyen – söyleme, dinleme, dans etme, çalma olsun – insan yok gibi bir şeydir.

L.M. Ben Cem'in şu anda çalıştığı gençlik orkestrasından örnek vermek istiyorum, Türkiye'nin her yerinden, her kesiminden gelen gençlerden oluşuyor. Birlikte uzun zaman geçiriyorlar, bu karşılaşmalar onları kaynaştırıyor, bütünleştiriyor. Müzik bu birliktelikleri için bir araç.

Dışarıdan bir seyirci, bir dinleyici olarak eşinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

L.M. Objektif olmam ne derece mümkün bilmiyorum, ama Cem'le çok gurur duyuyorum. Yaptığı işe büyük bir saygım var. Özellikle konser öncesi hazırladığı bilgilendirici sohbet konuşmalarına hayranım. Bunları yapabilmek öyle büyük bir bilgi birikimi gerektiriyor ki... Değil Türkiye'de, dünyada bile çok az örneği olan bir şeydi. Çok yazık oldu bitmesi.

C.M. Lale'nin oyunculuğunu çok beğeniyorum. Mesleğe olan saygısına, çalışma düzenine, kendisine eğitmek için gösterdiği gayrete, disiplinine saygım sonsuz. Farklı bir sanat dalından oyunculuğa geçmek çok büyük özveri ve cesaret isteyen bir şeydi, o bunu başardı.

Çok seslilik sadece müzikte ve sanatta mı uyum içinde yürüyor sizce? Çok kültürlü bir toplumda neden bu denli sorun yaşanıyor?

L.M. Bence esas sorun, şimdiye dek uygulanan yanlış politikalarından ve sorunlarla hiç yüzleşilmemiş olmasından kaynaklanıyor. Tüm baş gösteren sorunlar yıllarca halının altına süpürülmüş.

C.M. Aslında o kadar fakirleşti ki çok kültürlülüğümüz, ne kaldı sahip olduğumuz o kültür mozaikinden geriye? Hemen hemen hiçbir şey. Keşke Türkiye'de çok kültürlülük diye daha büyük bir meselemiz olsaydı. Maalesef ulus-devlet olgusunun bize empoze ettiği heterojen yapı,

çok kültürlülüğün sonu oldu. Bu konuda müzikten öğrenememiz gereken çok şey var. Bana göre, "ötekini" anlamak için en iyi araç çok sesli müzik.

Burgaz son yıllarda sanatçıların rağbet ettiği bir adamız. Adanın müdavimleri olarak Burgaz size ne ifade ediyor?

L.M. Az önceki çok kültürlülük sorunuza en iyi örnek Burgaz'dır. Burgaz bana çocukluğumu hatırlatan bir yer. İptidailiğini seviyorum, el değmemişliğini... Biliyorsunuz Cuma günleri pazar kurulur Burgaz'da, bir gün Cem ile pazarda etrafımızda duyduğumuz dilleri saymaya başladık, kaç farklı dil konuşuluyor diye: tam 9 dil saydık. Anneme de birkaç senedir adada ev kiraladık, o da ilk geldiğinde, "Ay ne güzel, tıpkı genç kızlığımın İstanbul'u gibi" demişti Burgaz için. Hiç bozulmadan kalmış ender yerlerden biri, umarım da hiç bozulmaz...

Çok teşekkürler, umarım sizin aranızdaki bu uyum, bu ahenk de hiç bozulmaz... ■

İnsana ait duyguların manzaraları

Sınırlar

Kendisine uygun bir mağara arıyordu. Açık havada yatmak artık olanaksız olmuştu etrafını saran yoğun buz kitleleriyle - ve geceleri, kadınının ve kendisinin üstüne serdiği hayvan postu, bedenlerini korumaya yetmiyordu dondurucu soğuğa karşı. Bir mağara bulursa, içinde kalıcı bir ateş yakması da olasıydı. Böylesi bir sıcaklığın fikri bile heyecanlandırıyordu onu ve sadece kadınının anladığı homurdanmayla karışık biçimsiz seslerle, heyecanını paylaşmak istiyordu. Ve o uygun mağarayı gördüğü anda, zıplamaya başladı. O, uygar ötesi dünyasının bir kadın, bir erkek, bir korunak ve bir besin basitliğinde, sevincini böyle dile getirmeyi biliyordu. Hemen kadınına doğru gitti, kolundan bacağından coşkuyla çekiştirerek mağaranın içerisine soktu onu ve daha sonra yaptığı ilk iş, etrafta bulunduğu büyücek ağaç dallarını yan yana kuru toprağa saplayarak, mağaranın girişine *bir sınır* yerleştirmekti. Bu toprak, bu mağara ve içindeki kadın artık ONUNDU. Kimse, onun izni ve rızası olmadan, bu sınırdan içeri geçemezdi. Yaşadığı düzenle paralel giden çok

basit duygu dünyası, salt korku, sevinç ve cinsellik içeren ilk insan ruhu, yaşam alanını belirlediği andan itibaren, onu koruyabilmek adına çektiği sınırlarla, yeni bir duygularla tanıştıyordu: *Endişe*.

Daha sonraları insanoğlu, toprağa bağlı yaşama geçti. Evler yapmayı öğrendi ve yaptığı her evin etrafına duvarlar örmeye başladı. Hatta evlerin içine de duvarlar yerleştirerek, yaşam alanlarını işlevlerine göre belirlemeye ve içsel düzende sınırlamaya başladı. Demek ki bu bir içgüdüsel ihtiyaçtı. Evlerin yoğunlaştığı alanlar, şehirlere dönüştü ve hemen etrafı surlarla çevrildi. Amaç hep aynıydı, sınırların içine girildi mi, emniyet hissi artıyor, hele bir de sınırlara koruyucular yerleştirildi mi, gece daha rahat uyunuyordu. Ve uygarlık hızında ivmelenen insanoğlu, kendi çizdiği sınırları, içinde kalanlar ve dışında olanlar şeklinde tanımlamaya başladı. *Sınırların içi dostlar ve dışı düşmanlardı*. Bilim, haritaları ürettiği günden itibaren ise, dünya var oluşunun en son ve kalıcı biçimini aldı. Titizlikle çizilen sınırlar, ülkeleri birbirinden ayırdı ve sonraları yapılan tüm savaşlar, bu sınırları değiştirilebilmek ve genişletebilmek adınaydı.

- Ruhumuzu daha güvenli kılmak adına kimliğimize biteme kattığımız sınırları koruyabilmek için ne kadar büyük bir mücadele veriyoruz ve endişe aynı oranda ne denli çok sarıp sarmalıyor yüreğimizi! Prensipli olmak başlığı altında içimizde büyüttüğümüz ve beslediğimiz sınırlarla, mantığımızın yönettiği bir düzenin gelgitsiz, güvenli bir var oluşunu benimsiyoruz. Dengelerimiz, kendi çizdiğimiz sınırların içinde kaldığımız sürece bozulmuyor. Bize benzeyenlerle, bizimle aynı sınırları koruyanlarla beraber olmayı tercih ediyoruz... Buna Amerikalılar "Comfort Zone" diyorlar; yani kişinin kendi rahat hissettiği bölge. Değişikliklere gösterilen tepkiler daima genel eğilimi teşkil ediyor; ve genelde insanoğlu, değişikliğe hemen, hatta içeriğini dahi doğru dürüst anlamadan ters tepki veriyor. Kendisi adına çizdiği sınırların dışına taşan her olgu, huzursuzluk duygusunu beraberinde getiriyor ve tehdit unsuru taşıyor.

- *Kapılarımız var bizim, içeriden onlarca sürgüyle destekli; önce soruyoruz "Kim o?" diye ve uygun gördüklerimize açıyoruz kilitlerimizi. Risk almanın bedelleri korkutuyor bizi, risk alamıyor ve bize aşına olmayı, sınırlarımızın dışında kalamı içeriyemiyoruz.*

Tarih öncesinde, mağarasının kapısına sınır dikip kendini emniyete alan ilk insandan ruh olarak hiçbir farkımız yok aslında. Bütün İLK'lere, YENİ'lere, YABANCI'lara, ÖNCÜ'lerle, FARKLI'lara, kısacası var olanı değiştirmek isteyen herkese ve her şeye ilk önce kuşku ile bakıyoruz.

Oysa bir zaman sonra sanırım, renklerimiz solmaya başlıyor. Aynı duvarların gerisinde, aynı havayı soluyan ve aynı düzende beslenen bütün duygularımız, kırmızısını, yeşilini, morunu ve turuncusunu yavaş yavaş yitirmeye ve hepsi topyekun grileşmeye başlıyor. Biz fark etmiyoruz...

Bu dünyayı geliştirenlere saygım sonsuz... Ama aslında ben şapkamı bu dünyayı değiştirebilenlere çıkarıyorum. Galileo'lar, Freud'lar ... sınırların ötesine geçebilen cesur adamlar. Onlar kapıları açanlar, çitleri yıkanlar, düşünceleri özgürleştirilenler. Onlar, var olanı ve herkesin doğru kabul ettiğini sorgulayabilenler; daha ötesini, hatta tam tersini düşünebilenler... Yaşadığımız dünyaya hak ettiği renkleri, sınırları zorlayanlar verebiliyor.

Büyük adamlar, küçük adamlar

"Küçük adamların gölgeleri büyük olmaya başladığı zaman, güneş batıyor, demektir."

Lyn Yutang (Çinli yazar ve mucit, 1895 – 1976)

Annesi, elinden tutuyor yürürken ve karşıma çıkıyorlar tesadüfen. Yolda karşılaşmış kısacası. Beni oğluna tanıştırıyor, oğlan hemen elini çekiyor annesinin elinden – bu dikkatimi çekiyor – daha yaşı altı ama gene de, ana kuzusu gibi bir görüntüden rahatsız oluyor besbelli. Annesi adını söylüyor, el sıkışarak tanıştırıyor. Sonra susuyor ve yan gözlerle beni izliyor. Annesiyle yaptığımız ayaküstü sohbeti, içeriğini anlasın anlamasın, dikkatle dinliyor. Ancak, lafa karışmıyor, "Haydi sıkıldım, gidelim," demiyor. Utangaç ama bir o kadar da 'ben de buradayım' diyen bir duruşla, hiç konuşmadan varlığını hissettiriyor. Benden

uzaklaşırken, hemen annesine sorduğunu duyuyorum, "Kim bu kadın, anne?"

Bu çocukta, kısıtlı tanışıklığımızın sadece ilk üç dakikasında bile, şunları gözlüyorum:

Sabır, akıl, bağımsızlık, saygı, merak, kibarlık, ilgi, gurur.

İnsanlar, sonradan büyük adam olmuyorlar – büyük adamlar, zaten 'büyük' doğuyorlar.

Nedir bir adamı büyük yapan?

Her şeyden önce sanırım, kendi ciüsesinin, gölgesine denk olma halidir. Ne olduğuyla, nasıl olduğunun, aynı olma halidir. Kendini nasıl tanımlamışsa, başkalarının da onu aynı doğ-

rultuda tanımlıyor olma hali. Kendine güvendiği oranda, başkalarının da ona güvendiği; kendi içindeki o doğuştan gelen gücü hissettiği gün, başkalarının da karşı koyulamaz bir doğallıkta, onu güçlü bellediği bir durumdur.

Daha küçücük yaşlardan, sorumluluk almayı bilen ve kararlı çocuklar vardır. Bu çocuklar, bir zaman sonra, arkadaş ortamları içinde, bütün oyunlarını kuran, kuralları koyan, işine fazla karışılmayan, sözüne ve aklına güvenilen olurlar. Her çocuğun bir sırdaşı olur ya hani, her şeyi paylaştığı, akıl ortağı – bu çocuklar ise genelde yalnız olurlar. Sosyal merdivenin tepesine çıkarken, gittikçe yalnızlaşır ve bundan hiç gocunmazlar. Büyük çocuklar, büyük adam olurlar ve büyük adamlar, hep yalnızdırlar.

Büyük adamlar yalnız yaşar, yalnız ölürler. Sorumluluk alır, ardındakileri kollar, karar verir ve uygularlar. Çünkü onlar, kalabalıkların içinde değil, önünde yürürler.

Aksak Timur'un Anadolu'yu işgalinde, ordusunda filler de varmış. Bunlardan birini, tarlada hizmet amacıyla köylülere armağan etmiş. Fil, tüm ekinleri talan etmeye başlayınca, köylüler soluğu, döneminin büyük adamı Nasrettin Hoca'nın yanına almışlar. "Bu fil bizi mahvedecek. Timur'a gidip, fili geri almasını bizim adımıza rica edebilir misin, ya Hoca?" "Tek bir şartla!" demiş Hoca. "Benimle birlikte Timur'un otağına varacaksınız; ben de sizin adınıza konuşacağım." Köylüler hemen kabul etmişler ve yola koyulmuşlar. Birlikte Timur'un otağına varmış, huzura kabul edilmişler... Daha doğrusu köylülerin önünde yürüten lider Nasrettin Hoca öyle sanmış. Astığı astık, kestiği kestik Aksak Timur seslenmiş: "Söyle Hoca, dileğin nedir?" "Ben köylünün adına geldim, efendimiz!", demiş. "Onların derdine tercüman olmaktır dileğim, diyorlar ki: "Nasrettin Hoca, kolunun çemberi ile köylüleri işaret etmek üzere şöyle bir yarım dönmüş ki; o da nesi? Ardında hiç kimse yok!..."

Küçük adamlar, kendi küçük krallıklarında atar tutar, başkalarının başarılarıyla övünür, başkalarının gücüyle beslenir, kendi küçük cüsselerine uymayan büyük gölgeleri, ancak var oldukları coğrafyada, zaten güneş batıyorken oluşturabilirler. Onlar, fırsatları değerlendirebildikleri, hatta yeni fırsatlar yaratabildikleri için kendilerini akıllı nitelendirip, ilişkilerini 'bana faydası ne, zararı ne?' düzleminde, salt kendi eksenlerinde kurdukları için küçük-türler. Onlar aslen zaten küçük doğmuşlardır ve ancak kalabalıklardan aldıkları güçle var olabilirler. İş sıkıya gelince de, kalabalıkların içine gizlenip, gölgesiz ve bedensiz, hatta ruhsuz, kaybolup giderler.

Oysa kalıcı olanlar, uzun vadede iz bırakanlar, daima büyük doğmuş ve büyük yaşamış, öldüğü zaman da anısı büyük, izi her daim taze, büyük adamlardır. Onlar yalnız yaşar, yalnız ölürler. Sorumluluk alır, ardındakileri kollar, karar verir ve uygularlar. Bedelleri de öderler ve hiç gocunmazlar. Çünkü onlar, kalabalıkların içinde değil, önünde yürürler. ■

Küçük adamlar, kendi küçük krallıklarında atar tutar, başkalarının başarılarıyla övünür, başkalarının gücüyle beslenir, kendi küçük cüsselerine uymayan büyük gölgeleri, ancak var oldukları coğrafyada, zaten güneş batıyorken oluşturabilirler.

El Beso Restaurant & Club'da Keyfinize Lezzet Katacak Brunch

El Beso Restaurant & Club'da, Boğaz manzarası eşliğinde brunch yaparken, güzel bir güne merhaba demenin keyfini yaşayın...

El Beso Restaurant & Club, Boğazın eşsiz manzarası eşliğinde keyifli saatler sunarken, sizleri farklı lezzetler ile buluşturuyor. Özenle seçilmiş tatları keşfederken, klasikten uzak, modern ve bir o kadar da yalın dekorasyonu ile kendinizi evinizde hissettiren El Beso Restaurant & Club'da Pazar günleri brunch'a davetlisiniz.

El Beso Restaurant & Club, ev yapımı ekmekleri ve reçelleri, peynir çeşitleri, mevsime uygun hazırlanmış taptaze tartları ve tatlı çeşitleri ile geniş bir brunch menüsü sunuyor. Formda kalmayı tercih edenler için mevsim meyvelerinden hazırlanmış seçenekler, sıcak ve soğuk gurme tatlar, brunch misafirlerini güzel bir güne hazırlıyor.

El Beso Restaurant & Club'da, eşsiz tatları denemeniz ve büyüğü bir manzara ile bir arada yaşamamız için tek yapmanız gereken 0212 287 57 59 numaralı telefondan ya da elbeso@elbeso.com.tr 'den markanın yetkililerine ulaşmak.

Muallim Naci Cad. No: 64/D Kuruçeşme - İstanbul
Tel: 0212 287 57 59 - 0212 257 02 93 Fax: 0212 287 57 69
<http://www.elbeso.com.tr> - elbeso@elbeso.com.tr

MÜZİK

Süzet M. SİDİ

Daniel
Barenboim,
Batı-Doğu
Divan Orkestrası
ve Polyphony
Projesi...

Müzik...
Öyle büyük
bir güç ki...

ARTE kanalında rastladım ilk kez onlara...

Lübnan'lı Claude, Nassib, Filistinli Saleem, Ramallahlı Tyme, İsraili Shai, İlya, Yael, Ayalet, Gil, Tal, Mısırlı Muhammed, Nabil, Suriyeli Rasha, Maria, Mayas, İsrail'de yaşayan Filistinli Nabeel Abboud Ashkar ve daha nice genç müzisyen... Koskocaman, muhteşem bir orkestra; "West Eastern Divan Orchestra" (Batı Doğu Divan Orkestrası) ve olağanüstü bir şef; Daniel Barenboim...

"La musique (müzik)" diyordu spiker, "dağları yerinden oynatabilir."

Büyük bir ilgiyle izliyordum ki, cereyanlar kesiliverdi! Hevesim kursağında kalmıştı... Acaba programı bir daha verirler miydi? Ertesi gün araştırmaya başladım... Tekrarı yoktu... Dayanılmaz bir istek beni, Barenboim'a bu orkestra hakkında aklıma takılanları sormaya itiyordu. Ona yazdım, internet sayfasında mail adresi vardı... Ama sabırsızlıktan bekleyemedim cevap vermesini... İnternet

üzerinden konuyla ilgili olduğunu düşündüğüm kitapları DHL ile getirttim... Artık Barenboim elimdeydi ve tüm merak ettiklerimi yanıtlıyordu...

Nasıl başladı herşey?

Almanya'daki Weimar şehri 1999 yılının Avrupa Kültür Başkenti olarak ilan edildiğinde "Weimar 1999" projesinin yöneticisi Bernd Kauffmann bana Ortadoğu ve Alman müzisyenlerin beraber çalışabilecekleri bir çalışma atölyesi kurmak istediğini anlatmıştı.

Ama siz pek sıcak bakmamıştınız bu projeye...

Doğru... Yaz aylarını daha önceki yıllardaki gibi Bayreuth'da Wagner Festivali'nde geçirecektim...

Kauffmann ama ısrarcıydı, pes etmemişti.

İyi ki de pes etmemiş... Çünkü bu projeye 'evet' demem 69 yıllık yaşamımda yaptığım en iyi iş...

Nasıl oldu da 'evet' dediniz?

Kauffmann, Weimar şehrinin bir yandan Goethe ve Schiller'in yetiştiği muhteşem şehirken, diğer yandan da birkaç kilometre ötesinde kurulmuş olan toplama kampı Buchenwald ile Nazi döneminin korkunç şehri olduğunu heyecanla anlatmış ve bu yüzden sembolik olarak bu zıtlıklar şehrinin Ortadoğu müzisyenlerine bir çalışma atölyesi sunmak için ideal yer olduğunu iddia etmişti...

Müziğin insanları birleştirci özelliğine inandığınız, müzikte umursamazlığa yer olmadığını, müzik yapabilmenin tutkulu bir vericilik ve çabayı gerektirdiğini bildiğiniz için bu proje sizi heyecanlandırmıştı. İster İsraili olsun ister Ürdünlü, Suriyeli ya da Lübnanlı, biliyordunuz ki, bu çalışma atölyesine gelen müzisyenler bir eseri beraber seslendirebilmek için birbirleriyle bir şekilde anlaşmalıydı...

Evet, politik alanda sağlanamayan diyalog sembolik olarak Weimar'da gerçekleştirilebilirdi...

Müzik yapmanın gereği, mecburen

birbirlerini dinlemek ve birbirleriyle uyum içinde olabilmek için tutkulu bir vericilik ve çaba sergilemeleri gerekecekti, bu da onları, birbirlerinin fikirlerini kabul etmeseler de, birbirlerini dinlemeye itecekti... Orkestrada müzik yapmanın birinci kuralı diğer müzisyenleri dinlemektir... Projeye katılan Arap ve İsraili müzisyenler de birbirlerini dinlemeye itilecekti doğal olarak...

Müthiş... Peki, katılmak isteyen müzisyenlere nasıl ulaştınız? Konsolosluklara haber mi saldınız?

İşin doğrusu oydu, ama biz daha kısa bir yol seçtik... Doğrudan konservatuarlara yazdık, kolay kolay reddedilemeyecek bir çalışma atölyesi fırsatı yaratmıştık... Meşhur çellist Yo Yo Ma'nın, Şikago Senfoni, Berlin Filarmoni ve Berlin Devlet Orkestrası'nın bazı üyelerinin, Edward Said'in ve benim eğitmen olarak katılacağımız bir müzik atölyesi...

Seçmelerden sonra kaç müzisyene bu şans tanınmış oldu?

Tam 78 müzisyene... 31 Arap, 32 İsraili ve 15 bu çalışmaya katılmaya hak kazanmış, burslu Alman müzisyen atölyeye katılmak için Weimar'a geldi 1999 yazında... Çoğu için bu bir araya gelişi 'öteki' diye adlandırdıkları, hikâyelerini hiç bilmedikleri, hatta bilmek istemedikleri insanlarla yaşadıkları ilk iletişim olmuştu... İlk kez bir Filistinli ile bir İsraili bir araya gelmiş ve karşısındaki ile anlaşma zemini kurmaya çalışıyordu...

Kurabildiler mi peki?

Hem de nasıl... Edward sayesinde... 1990 yılında Londra'da bir otelde, elinde benim bir kitabımı taşıdığı için dikkatimi çeken ve tamamen tesadüfen tanıştığım, ancak ne yazık ki 2003'te kaybettiğim, yokluğunu hep hissettiğim Edward Said'in bu diyalogu sağlamadaki katkılarının çok ama çok önemliydi... Gerçek dostum Filistinli yazar, entelektüel, Columbia Üniversitesi profesörü Edward Said'in öğleden sonraları sağladığı tartışma ortamı, fikirleri, anlayışlılığı ve gençlere hitap etme yeteneği inanılmazdı...

Sizce bu biraraya gelişin genç müzisyenlere ne tür bir etkisi oldu?

Düşünsenize, telefon bağlantısı bile olmayan ülkelerin genç müzisyenleri birbirini tanıma fırsatı yakaladılar... Karşısındakinin dünyasını hiç tanımayan, tanıma gereği bile duymayan gençler, aralarında anlaşmazlık olan ülkelerin insanlarına, birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı tanınması gerektiğini, ancak böylece barışa doğru adım atılabileceğinin farkına vardılar. Düşünsenize, babaları aynı savaşta birbirlerine karşı savaşırken yaşamını kaybetmiş iki müzisyen bir arada çalıştı, ahenk içinde, aynı amaç için, 'güzel çalmak'... İsraili bir müzisyen bir söyleşide: "Medyanın, bize düşünmemiz gereken şekli ve düşünceleri dikte ettiğinin farkına vardım ve bugüne kadar hiç bir yerde okuyamadığım gerçekleri görmeye başladım. Başka bir bakış açısı kazanarak geliştim. İnsanların varolabilen diyalogu hükümetlerin varolamayan diyalogundan kesinlikle çok daha yapıcı..." dedi...

Weimar'dayken genç müzisyenlerle Buchenwald Toplama Kampı'nı da ziyaret ettiniz...

Evet... İsraili müzisyenlerin çoğu için Almanyaya gelmiş olmak, bir Suriyeli ya da Mısırlı ile bir arada olmaktan çok daha zordu. Çünkü hepsinin içinde bu Arap ülkeleriyle gelecekte barış yapma ümidi vardı ve hala var, ama Nazi Almanyası gerçekleri, Holokost, herbirinin içini öyle veya böyle yakan geçmişe ait bir olgu, hiçbir şekilde kabul edilebilir bir yanı yok...

Holokost gerçeğiyle yüzleşmek, aslında Arap ve Yahudi, tüm müzisyenler için zor olmuştu... Hiç unutamıyorum, Arap asıllı bir müzisyen krematoryumların önünden geçtikten sonra koluma yapışmış, "bir an için düşündüm" demişti titreyen sesiyle, "siz ve biz o günlerde burada yaşıyor olsaydık hepimizin sonu bu krematoryum olacaktı!" Göz yaşlarını zor tutuyordu... Antisemitizmin, Weimar'da ilk kez bir araya gelen müzisyenlerin ister Yahudi olsun ister Arap, her birini tehdit eden, korkunç bir ideoloji olduğunu anlamıştı...

Sadece biraraya gelmek bile...

... hepsinin yaşamını değiştirmişti. Weimar'dan sonra hiç birinin yaşamı Weimar öncesi gibi olamayacaktı...

Örneğin 1999'da, en genç üyemiz, Lübnan'da yaşayan 10 yaşındaki Filistinli müzisyen Karim'di ve Weimar'a geldiğinde, İsraililer onun için "insan bile değil"di... 2004 yılında, onunla yapılan bir söyleşide, bu çalışma atölyesi sayesinde, görüşlerinin tamamen değiştiğini söylemişti. Kısacası klişeler yıkıldı... Önyargılar yıkıldı... Müzisyenler ilk adımı attılar, şimdi adımların politik alanda atılmasını umuyoruz...

Edward Said bir Filistinliydi, siz ise bir İsrailili... Onunla her konuda anlaşabiliyor muydunuz?

Tabii ki her konuda anlaşmıyorduk, ama ikimiz de her konuda birbirimizi anlayabilmek için birbirimizi dikkatle dinliyorduk... 'Anlamaya çalışmak', 'birbirini dinlemek' işte tılsımlı sözler bunlar...

Çok iyi bildiğinizi sandığınız bir konuyu karşınızdakinin bakış açısından baştan değerlendirebilmek, karşınızdakinin papuçlarını giymeye çalışmak... Dünya insanı bunu becerbilseydi barış avucumuzun içinde olurdu...

Edward Said ile dostluğunuz sonucu bir vakıf kurdunuz ve bu müzik atölyesi her yıl tekrarlanmakla kalmadı, artık CD'leri DVD'leri olan, devamlı turnede bir orkestraya dönüştü...

Evet... West Eastern Divan Orkestrası...

Batı Doğu Divan Orkestrası... Adı nereden geliyor bu orkestranın?

Goethe'nin aynı başlıklı 12 ciltlik şiir kitabından... Goethe 65 yaşında şair Hafız'ın şiirlerini okumuş ve çok etkilenerek müslümanlık dinini incelemiş, doğu ve müslüman dünyasını tanıma-ya çalışmış... Sonra da bu etkileşimlerin şiirlerini yazmış "West-Östlicher Diwan" (Batı-Doğu Divan) adlı eserinde... Biz de iddia ediyoruz ki, Filistinli, Lübnanlı, Suriyeli, İranlı, veya Mısırlı, İsrailinin hikayesine; İsraili de Filistinlinin, Lübnanlının, Suriyelinin ya da Mısırlının hikayesine kulak vermeli, dinlemeli, öğrenmeli... Bilgi işin başı...

"Bilgi İşin Başıdır" "Knowledge is the Beginning"... Bu da Batı-Doğu Orkestrasını anlatan ödüllü belgesel filmin adı, değil mi?

Evet... "Knowledge is the Beginning" ("Bilgi İşin Başıdır") genç Arap ve Yahudi müzisyenlerin beraber müzik yaptıkları ve yan yana durdukları

Batı Doğu Divan Orkestrası'nın hikayesidir.

Müziğin nelere kadir olabileceğini gösteren bir film. Müziğin kültürel engelleri aşabileceğini, insanları bir araya getirebileceğini, önyargıyı yok edebileceğini, politik ve dinsel farklılıkları aşabileceğini, ve farklı bakış açlarına sahip insanların aynı zeminde buluşmalarını sağlayabileceğini gösteren bir film...

Kısacası Ortadoğu'da nelerin başarılabilceğinin sembolü bu orkestra... Filmin senaristi ve yapımcısı kim?

Paul Smaczny... Euro Arts Music International'ın genel yöneticisi... 1999'dan 2006'ya uğraştı bu filmi yapabilmek için... Paul Smaczny birkaç yıl boyunca ekibiyle birlikte her konserimizde yanımızdaydı... Bir cins tanıklık bu film...

Filistinli, Lübnanlı, Suriyeli, Ürdünlü, Arap asıllı gençler İsraili gençlerle biraraya gelince inanılmaz bir diyalog kuruluyor

Paul Smaczny'nin 2002'de Viyana TV Ödüllerinden Özel Jüri Ödülünü kazanan bir filmi daha var sizi konu edinen...

Evet, "Multiple Identities - Encounters with Daniel Barenboim" ("Çoklu Kimlik - Daniel Barenboim ile Buluşmalar") filmi...

Paul Smaczny ne tür filmler çekiyor?

Paul 18 yıldır müzik dünyasındaki en önemli olayların filmini çeken müthiş bir yapımcı... Berlin Devlet Operası'nın, Milano'da La Scala'nın, Berlin Filarmoni'nin, Lucerne Festival Orkestrası'nın, Şikago Senfoni'nin ve tabii ki Batı Doğu Divan Orkestrası'nın bütün konserleri onun filmlerinde yaşıyor...

Siz de Batı Doğu Divan Orkestrası nedeniyle birçok ödül aldınız... İlk aklıma gelenler, İspanya'nın Asturia Prensi Concord Ödülü, Protestan Tutzing Akademisi'nin Hoşgörü Ödülü, Almanya devlet başkanının, devlet başkanı olmayan kişilere verdiği en büyük ödül olan Grosses Bundesverdienskrenz Ödülü, Buber Rosenzweig Madalyası, Haviva Reik Barış Ödülü, vs. vs. vs... Müzisyen olarak aldıklarınız ise saymakla bitmiyor. Neredeyse her gün yeni bir ödül

ekleniyor bunlara. 2011 Ağustos ayında da Nobel Barış Ödülüne aday gösterildiniz...

Evet... Hiç bir ödülü küçümsediğim sanılmasın ama asıl ödül ne biliyor musunuz? Filistinli, Lübnanlı, Suriyeli, Ürdünlü, Arap asıllı gençlerin İsraili gençlerle biraraya gelmesi ve inanılmaz bir diyalogun doğması...

Ödül, bu mini diyalog ortamını sağlayarak, dünyaya, eğer birbirimizi tanımaya gayret eder, birbirimizi dinlemeyi öğrenirsek barışın mümkün olacağını müzikle anlatabilmek... Umutlanmak, barış içinde beraber varolmak... Dedim ya yaşamımda yaptığım en iyi iş... Said de yaşasaydı aynı kanıda olurdu, eminim...

Edward Said'i 2003 yılında kaybetmenizden bu yana onun yerini kim dolduruyor?

Edward'ın eşi Mariam Said ile yolumuza devam ediyoruz.

Müziğe nasıl bir anlam yüklenmiş oluyor bu projede?

Weimar'dan bugüne anladık ki, müzik, aşılmaz olarak kabul edilen engelleri yıkmak için uygun bir yol... Çok farklı kökenli insanların biraraya gelip birarada yaşamasının mümkün olduğunu, birçok şeyi paylaşabildiklerini ispatlamak için uygun bir yöntem.

Demokrasi ve medeni bir yaşam örneği olarak Batı Doğu Divan Orkestrası güzel bir örnek... Müzik elbette İsrail - Filistin anlaşmazlığını çözmeyecek, ama en azından bir diyalogun mümkün olduğunu gösteriyor...

Orkestra nerede bir araya gelip çalışıyor?

1999 ve 2000 yıllarında Weimar'da çalıştık, 2001'de ise Şikago'da... 2002'den beri ise İspanya'da çalışıyoruz... Her yaz Endülüs'te, Sevilla'da bir araya geliyoruz... Sevilla, tarihte üç tek Tanrılı dine mensup insanların barış içinde bir arada yaşayabildiği neredeyse tek yer olduğu için çok anlamlı... 1999'da Weimar'da deneme niteliğinde başlattığımız çalışmalar yıllar geçtikçe iyice ciddileşti.

Nerelerde konser verdiniz?

Nerelerde vermedik ki... Salzburg, Milano, Berlin, İstanbul, Rabat, Cenevre, New York, Şikago, Güney Amerika, Ramallah, Kore... Daha şu anda aklıma gelmeyen birçok yerde...

Çok özel bir konseriniz var mı, söz etmeden geçemeyeceğiniz?

Evet... 2005 yılındaki Ramallah konserimiz...

Anlatır mısınız?

Ramallah'a gitmek bile başlı başına bir maceraydı... Müzisyenlerin Ramallah'a girebilmesi için İspanya başbakanı Zapatero her orkestra üyesine konser süresince geçerli olan İspanyol diplomatik pasaportu vermişti. Herkes korku, heyecan, ve cesaret duyguları arasında gidip geliyordu. Kimi müzisyenlerin aileleri karşı çıkmıştı, çocuklarının Ramallah'a gitmelerini istemiyorlardı... Anlaşılır bir şey tabii ki bu...

Ne macera...

Hep söylerim, imkânsız başarmak zoru başarmaktan daha kolay... İsraili müzisyenler konserin başlama saatinde ancak 10 dakika önce zırhlı arabalarla konser salonuna getirebilmişti ve konserin sonunda da, daha alkışlar bitmeden aynı arabalarla ülkelerine dönmeleri gerekmişti... Dönüş arabalarına binerken, ayrılırken, tüm orkestra üyeleri birbirlerine sarılıp ağlamıştı... İnanılmaz bir birliklik duygusu yaşanmıştı...

"Edward Said bir Filistinliydi, ben ise bir İsraili. Aynı amaç için yola çıktık."

'Polyphony' müzik projesi kapsamında Arap çocuklara en iyi eğitimcilerle müzik sevgisi aşılanıyor.

Gerçekten inanılmaz bir duygu olmalı... Batı Doğu Divan Orkestrasının kendi bünyesi içindeki iç dinamikler gerçekten müthiş... Bu dinamiklerin dışa yansımaları da var mı?

Hem de ne çok... Bir örnek vereyim... Orkestranın kemancılarından biri olan Filistinli Nabeel Abboud Ashkar 2006 yılında Almanya'da müzik yüksek eğitimini tamamladıktan sonra Edward Said ile kurduğumuz vakfın desteği ile Nazaret şehrinde 'Polyphony' müzik projesini hayata geçirdi... Amaç, Nazaret bölgesinde yetenekli Arap çocuklara en iyi eğitimcilerle müzik eğitimi verebilmek. İsraili müthiş eğitimciler geliyor bugün bu müzik okuluna... Müziğin hepimizin yüreğine hitap ettiğinin bilincinde olan eğitimciler onlar... Müzik, İsrail'de yaşayan Filistinlileri çok geniş bir dünyaya taşıyor. Klasik müziği hiç tanımayan bu çocukların ufukları genişliyor, yürekleri açılıyor... Onlar önce kendi cemaatlerinde, sonra İsrail toplumunda aktif birer katılımcı oluyorlar... Müzik eğitimiyle sanatçı dünyasına giriyorlar ve önce kendi toplumlarının, sonra İsrail'in ve nihayet uluslararası bir dünyanın yaratıcı ve yapıcı elemanları haline geliyorlar.

Ya eğitimciler?

Bu konservatuara gelen eğitimcilerin neredeyse hepsi İsraili... Onlar da zamanla Filistinlileri daha iyi tanıyorlar, onları anlamaya çalışıyorlar, ve anlaşmanın imkansız olmadığını görüyorlar...

Polyphony projesi çok geniş kapsamlı... Gelecek yıl beş Arap okulunda 'müziği değerlendirme' dersi açmayı, haftada 1500 çocuğa ulaşmayı, konser serileri düzenlemeyi, böylece o güne kadar konser salonlarında hiç bulunmamış çocukların ufuklarını genişletmeyi, her okulda birer orkestra kurmayı, böylece bir nesil Arap çocuğu geleceğin sanat 'tüketicisi', sanata ihtiyaç duyan bireyler olmasını amaçlıyor...

Bu konservatuarda sadece Arap çocuklar mı eğitim görüyor?

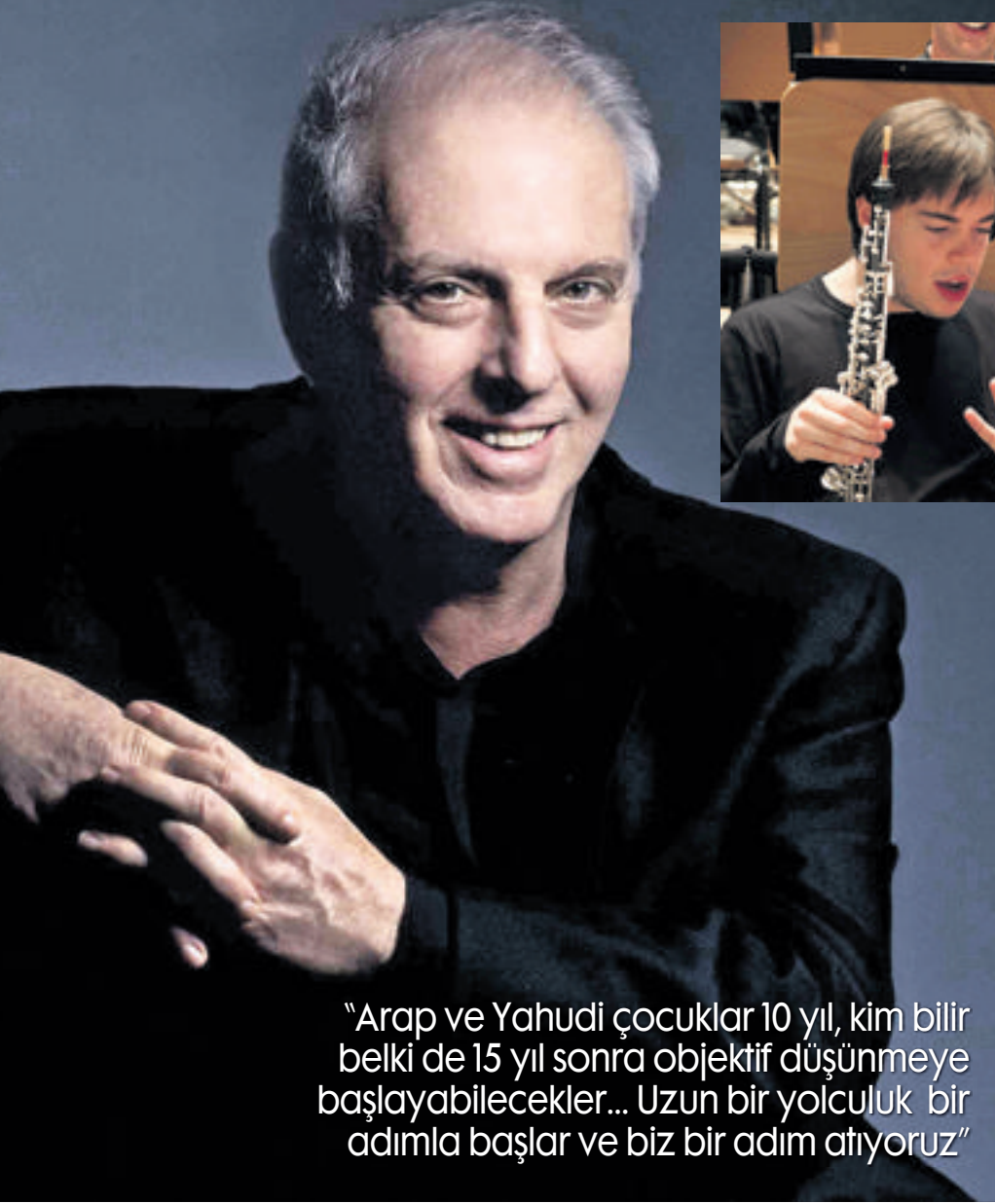
Hayır, Nazaret'e komşu illerden

İsraili çocuklar da geliyor, ve hep beraber müzik yapıyorlar, konser provalarında müziğin nasıl güzel bir dünya olduğunu, müziğin onları nasıl birleştirdiğini görüyorsunuz ve bu birliktelik bir süre sonra sosyal yaşama da yansıyor...

Nazaret bir Arap şehri, bir sokak onu bir Yahudi şehri olan Yukarı Nazaret'ten kesin bir çizgiyle ayırır. Konservatuara 40 Yahudi ve Arap çocuktan oluşan orkestrası işte bu sokağı silip süpürüyor...

Çok etkileyici gerçekten... Öğrencilerle eğitimciler arasında anlaşma nasıl sağlanıyor?

Arap çocuklar küçük, tek kelime İbranice bilmiyorlar. Bu yüzden İsraili eğitimcilerin ders verdiği bu konservatuarda, derslere bu çocukların anne babaları da katılıyor, böylece aileler de bu sürecin bir parçası oluyor...

"Arap ve Yahudi çocuklar 10 yıl, kim bilir belki de 15 yıl sonra objektif düşünmeye başlayabilecekler... Uzun bir yolculuk bir adımla başlar ve biz bir adım atıyoruz"

İsraili ve Arap genç müzisyenler birbirlerini dinleyip, anlamayı öğrendiler

Çok önemli bir olgu da, bu ailelerin, çocuklarına ne kadar önemli bir olanak sağladıklarının farkına varması... Bu aileler, İsraililerin, kendi çocukları için dört saatlik bir yolu gidip geldiklerini, inanılmaz çaba sarfettiklerini gördüklerinde çok sıcak bir ortam oluşuyor...

Polyphony'nin amacı salt müzik değil o zaman...

Birincil amaç elbette müzik... Ama aynı zamanda Arap ve Yahudi müzisyenler arasında bir diyalog sağlamak ve sonra bu diyalogun aileler üzerinden daha büyük insan topluluklarına varması... Eğer 1500 - 2000 çocuğa erişebilirsiniz ve 200 çocuğu müzik yapmak üzere bir araya getirirseniz, büyük bir başarı elde etmiş olursunuz. Polyphony'nin sivil toplum üzerinde özel bir etkisi var... Bu eği-

tim programının çıkış noktası müzik... Arap ve Yahudi müzisyenlerin müziğe duydukları ilgi ve sevgide aynı şeyleri paylaşmalarını sağlamak.

Bir örnek verebilir misiniz?

Elbette... Örneğin 2012 yılının Ocak ayında Profesör Steinberg bir kaç öğrenciyle Nazaret'e gelecek ve Mozart'ın Aydınlanma Dönemi'nde bestelediği "Sihirli Flüt" konusunda bir seminer verecek. Hikayenin konusu otorite ile nasıl başa çıkılabileceği, uygulanan kurallar çerçevesinde nasıl olunmak istenen kişi olunabileceği... Polyphony bu konuların, öğrencilerin üzerinde düşünmeleri gereken çok önemli konular olduğunun bilincinde... Öğrenciler kendi gerçeklerini düşünmeye, sorgulamaya, soru sormaya cesaretlendiriliyor ve bu sorulara cevap aramaları sağ-

lanıyor... Öğrencilerin ve öğretmenlerin müthiş arkadaşlıklar kurmaları, ya da birbirleri hakkında en küçük ayrıntıyı bilmeleri beklenmiyor tabii ki... Birbirini tanımak çok uzun bir süreç... Eğitimcilerle öğrenciler sohbet etmek üzere bir araya gelmiyorlar ki, onlar ders verip ders alıyorlar... Beraber çalışarak birbirlerini tanıyorlar... Her konuda anlaşmıyorlar elbette, günlerce sonuçsuz tartışılabilir, ama hep ana soru etrafında dönüyor tartışmalar:

"Tüm bu farklılıklarımıza rağmen beraber yaşamayı nasıl öğrenebiliriz?"

O halde Polyphony'nin varoluş amacı müziği bir diyalog aracı olarak kullanmak...

Evet. Polyphony, İsrail'deki Arap ve Yahudi öğrencilere eşit olanaklar sunmak için var oldu. Böylece gençliğin ortak bir ilgi alanı olan müzik, bir diyalogu, bir tartışmayı başlatabilmek, onların sorularını ve sorunlarını dile getirebilmeleri için bir araç olarak kullanılıyor... Arap ve Yahudi çocuklar iki gün bir araya getirildi diye onların "Dünya Barışı"nu keşfetmeleri beklenemez elbette... Onlar, 10 yıl, kim bilir belki de 15 yıl sonra objektif düşünmeye başlayabilecekler...

Uzun bir yolculuk bir adımla başlar ve biz bir adım atıyoruz...

Evet maestro, evet... Çok büyük adımlar atıyorsunuz... ■

Bu kaçınıcı
vazo!?!?

Müstakbel gelinler! Hemen kurdele.com'a tıklayın, hediye listenizi sevdiklerinizle paylaşın ve sizi mutlu etmelerini kolaylaştırın.

Dekorasyondan mutfak gereçlerine, beyaz esyadan elektrikli aletlere kadar 12 farklı kategoride, 50 ünlü marka ve 4.000'in üzerinde ürün ile dilediğiniz hediyelere sahip olmanın keyfini yaşayın!

 kurdele
HEDİYENİ LİSTELE

kurdele.com

Kem Göz, Kötü Söz ve Beddualar

Yahudilikte Batıl İnanç ve Uygulamalar – 4

Yazı dizimizin önceki bölümlerinde doğüstü çeşitli varlıkları ele almıştık. Bu bölümde bizlere hiç de yabancı olmayan kem göz konusu ile başlayacak, ardından kötü söz ve bedduaları ele alacağız.

Kem Göz

Talmud rabilerinin kem göz konusu ile pek yakından ilgilendiği bilinir. İlgilenmek bir yana, bu alanda özel yeteneklerinin de olduğu anlaşılıyor çünkü aralarından pek çoğunun, tek bir bakışla insanı "bir kemik yığınına dönüştürdüğü" ve "baktıkları her nesnenin alevler içinde kaldığı" rivayet edilir. "Tanrı seni nazardan korusun" ifadesinin başta Osmanlı toprakları olmak üzere dünyada ne kadar yaygın olduğunu bir düşünün! "*De nazar quadrado*" derdi büyüklerimiz. Demek ki, halk kem gözden korktuğu kadar, bu sözlerin etkisine de güven duymuş. Bu arada Aşkenazlar "*keyn aynho-reh*" dermiş.

Bugün bile çevremizde olumsuz doğüstü güçlerin dikkatini çekmemek için bebekleri "Tu maskara! Ne çirkin şeysin sen böyle!" diyerek sevenler varsa, konunun güncelliğini koruduğu hiç şüphe götürmez.

Eminim tanık olmuşsunuzdur, hayvanlara ve bitkilere bile nazar değer, sevgili okurlar. Kendi başımdan geçti! Evime gelen bir tanıdık, "bu bitki ne güzel olmuş" dedi ve parmaklarını yapraklarına hafifçe değdirdi. Capcanlı bitki, ertesi gün "mort!" Boşuna mandagözü kadar nazar boncuğu iliştiyoruz saksılarımıza. Eminim mandasına, kuzusuna da nazarlık takan vardır. Atının boynuna mavi kolye dolayanı gördüm gerçi. İster mavi göz, ister *hamsa* ya da kırmızı ipten bileklik olsun, sanırım asıl etkili olan, bu nesnelere takan kişilerin kendilerini nazara karşı güvende hissetmeleridir. Neden mi öyle düşünüyorum? Çünkü ünlü din âlimi Hayim Yosef David Azulay (namı diğer HIDA, 1734-1806), Teilim'i umulan yararlarına göre sıralarken, Kral

David'in 31 sayılı mezmurunu "kem göz ve nazara karşı" başlığı altında sınuflandırmıştır. İlle de muska takmak şart değil yani. Samimi bir inançla okunacak bir mezmur, belki daha bile faydalı olacaktır.

Konumuza geri dönelim ve Ortaçağ'a bir uzanalım. Ortaçağ'da oğlunu ilk kez okula götüren bir baba, onu mantosuyla sarıp gizlemeye özen gösterirmiş. Sinagogda Tora okumaya davet edilmek (yükselmek anlamına gelen *aliya* sözcüğü kullanılıyor bu onur için), kem göze davetiye çıkardığından, aynı gün bir ailenin iki erkek ferdi Tora'ya kaldırılmaz, aynı ailenin iki üyesi aynı anda evlendirilmez, yani çifte düğün yapılmazdı. Daha önceki bir yazıma konu olan *Golem*'i vücuda getiren Praglı Rabi Loewe, nazar hakkında şöyle demiş: "Bilin ve anlayın ki, kem göz, ateş elementine yoğunlaşır." Dolayısıyla bazı rabiler hakkındaki "baktıkları her

nesne alevler içinde kalırdı" söylentisi, tamamıyla uyduruk olamaz.

13. yüzyılda yazılmaya başlanan ve Alman Yahudilerinin gündelik yaşamını konusunda *midraşlar* içeren Sefer Hasidim'e göre; bir insanın kötü bakı-

şı, onun öfkesinden etkilenen kötücül bir meleği anında harekete geçirir. Ancak iyi ile kötü ayırımı burada da devreye giriyor. "Kötü bir kişi birine zarar vermek üzere kem gözle bakarsa... İyi bir kişi hemen müdahale etmeli ve kem göze maruz kalan kurbana iyi gözle bakmalıdır." Bugün de öyle değil mi? "Maşallah, maşallah de!" diye uyardır mıyız bazı patavatsızları? Totomuzu niye kaşırız, onu bilemeyeceğim doğrusu.

Kötü ve Olumsuz Sözler

Talmud rabileri şöyle der: "Kişi ağzını asla şeytana açmamalıdır." Başka bir deyişle, kötü sözler, şeytana davetiye çıkarır. İyi de, sözcüklerin tümünün tertemiz olduğu bir lisan bulmak kolay mı? Bir dili zenginleştiren, argosu değil midir? Demek oluyor ki, dünyanın neresinde olursak olalım, dilimizin yüzünden sürekli tehlike altındayız. Dolayısıyla şeytanı kandırmak gerekir. Nasıl mı?

Talmud, ölüme yol açabilecek hastalık adlarının, hele hele ölüm sözcüğünün ağza bile alınmamasını önerir. Örneğin birinin yaşama veda ettiğini söylemek yerine, aynı aileden hayatta olanların adını zikretmek ve filân filân kişiler yaşıyor demek gerekirdi. Bu sözleri duyan, adı geçmeyen kişinin vefat ettiğini otomatikman anlardı. Günümüzde kanser sözcüğünü ağızlarına almayıp "kötü hastalık" demekle yetinenler yok mu?

Ortaçağ'da ağır bir hastalık geçiren kişinin durumu üç gün boyunca herkesten gizlenmiş ki, doğüstü güçler, fırsattan istifade, ölümünü hızlandırmassın. Ancak bu sürenin sonunda hastalık hâlâ devam ediyor ve hatta daha kötüye gitmişse, hastanın ruhunun ve bedeninin tam olarak iyileşmesi (*refua shelema*) için dua edilmesi amacıyla, cemaate haber ulaştırılmış. Önemli bir nokta: İnsanların hasta kişi hakkında kötü konuşmaması zihar yasaktı! Yargı sırasında suçlama makamında bulunacak olan şeytanın eline koz vermemek gerekirdi. Hasta

öldüğünde, acı haberi duyurmak için evde bulunan sular kapının dışına dökülür, bunu görenler mesajı hemen alır, hatta alelacele karşı kaldırıma geçerdi. Olur a, ölüm meleği çevrede, pusuda beklemeye devam ediyordu...

"Tanrı korusun" dileğinin -az değişikliklerle olsa da- dünyanın dört bir yanında kullanılması tesadüf eseri değildir tabii. "Evlerden ırak", "dağlara taşlara," "şeytan kulağına kurşun" deyip tahtaya vurmak, kulağını çekmek hangimize yabancıdır? Büyüklelerimiz, başına kötü bir olay gelmiş ya da ölmüş bir kişiden söz ettikten hemen sonra, konu değişti-remeden "en lo bueno tengamos parte"; yaşayan bir kişinin adını zikretmeden önce ise "en bueno asemejado" derdi. "Güzel olan yönleri benzesin, kaderimiz onunki gibi kötü olmasın" anlamında.

Şeytanı bu basit sözlerle kandırmak size safça mı geldi, sevgili okurlar? Unutmayalım ki, insan kendi aklından hiç şüphe etmez, tam aksine "aklımı seveyim" der. Şeytana pabucunu ters giydirmeyi, bacağını kırmayı düşünen "üstün" yaratık, şeytandan aptal olabilir mi hiç?

Talmud uyarır, halk kültürü de izinden gider. Akılda en kolay yer eden, insanların başlarından geçen ve ders niteliği kazanmış anekdotlardır. Örneğin kadınlar, çocuklarının yanında yatağa düşmüş biri hakkında dedikodu ettiğinde, aynı hastalık en kısa yoldan çocukları vururdu. Kitapları hakkında "beş para etmezler, onlardan ancak yakacak olur" diyen yazar, kitaplarının bir şekilde alev alev yandığını görmeye mahkûmdu. Sağlık durumunu yanlış yorumlayıp kendine hastalık yakıştıran kişi, illâ ki hastalanırdı. Bingo! "Kıta bueno de la boka" (Ağzından iyi sözler çıkar) diyen büyüklerimiz, bir kez daha haklı

çıkta. Devam edelim mi? Bir *sofer* (kutsal yazıları kâğıda dökten, din eğitimi almış ve dinî vecibeleri yerine getirmesi şart olan kişi) ya da din âlimi, yazdığı sayfayı uğursuzluk getirecek bir cümle ile asla bitirmemeli (örneğin bir felâket kehaneti) ve bir kitap, bu tür bir cümlenin yer aldığı

sayfada açık bırakılmamalıydı. Bu uyarıyı dikkate almayan bir adamın başına ne gelmiş, biliyor musunuz? Adamcağız, Neviim (Peygamberler) Kitabı'nı okurken uyuyakalmış. Bu arada kitabın, "Ve cinler orada dans edecek" yazan sayfası açık kalmamış mı? Adam uyandığında ne görsün istersiniz? İblisin biri masanın üstünde oynuyor! Gülümsüyorsunuz. Neden? İnanmadınız mı yoksa? Oysa "adam bir uyanmış ki, odada in cin top oynuyor" dese yedim, inanacaktınız. Öyleyse "cinler masanın üzerinde göbek atıyor" dediğimde niye inanmıyorsunuz?

Yeminler ve Beddualar

"İki gözüm önüme aksın; ölümü öp; çocuğumun başı için" diye yemin edenler, bugün bile az sayılmaz. Özellikle çocukları konu alan yeminler çok ciddiye alınmalıydı çünkü kötücül güçler bu sözleri telaffuz edenlerin en ufak bir açığını yakaladığında, fırsatı hiç kaçırmazdı. Söz konusu beddua olunca, doğal olarak tehlike daha da büyürdü.

Beddua, kötülük güçlerine çıkarılan yaldızlı bir davetiye sayılırdı. Bu yüzden *Sefer Hasidim*, kişinin beddua etmeyi alışkanlık haline getirenlerin arasında yaşamamasını tavsiye eder. Yine aynı kaynağa göre, peygamberlerden Yeremya bölümünü çalışan bir öğrenci, Yisrael'e gelecek belâları okurken, aniden hastalanıp ölmüş. Özellikle *Devarim* Kitabı'nın "itaatsizliğinin getireceği lânetler"i sıralayan 28:15 ilâ 68. pasukları okunurken, bazı cemaatler korkuya kapılır, aralarından kimse açık Tora rulosunu kapatıp dolaba saklayacak cesareti kendinde bulamazmış. Günümüzde İstanbul Yahudi cemaatinde, Tora'nın bu bölümü çok kısık sesle okunur.

Rahmetli babaannem Estreya, küçükken bana kızdığımda, ki bu çok sık olurdu, "la estreya ke te briye kon el mazal" derdi. "Yıldızın ve kaderin parlansın." Ancak estreya sözcüğüne öyle bir vurgu yapardı ki, tam tersini ima ettiği açıkça belli olurdu. Bu arada, *mazal* sözcüğünün aynı zamanda takımyıldız anlamına da geldiğini ve astrolojide sık kullanıldığını hemen belirtiyim. Estreya'dan sık söz ettiğimi fark etmişsinizdir sevgili okurlar. Babaannemle yıldızımız hiç barışmadı maa-lesef. Ne var ki, bugün olduğum kişi olmamda oynadığı rol, büyüktür. Onu sık anmam, onunla -ayrı âlemlerde de bulunsak- barışma çabamdan kaynaklanıyor.

Yahudilikte batıl inanç ve uygulamalar konusu daha böyle uzayıp gidebilir. Gelecek dergide dilerseniz, -evlerden uzak (*leşos!*)- ölü-

ler ve hortlaklardan söz edebilirim size. *Koen Gadol* niye cansız bir bedenle temas etmemeliydi örneğin. Ya da sihirden veya değerli taşlardan... Yeter ki, bir ses verin. Hepinize kem göz ve kötü sözden uzak, sağlıklı bir yaşam dilerim. ■

Sanatın "hücreleri" ...

İstanbul kültür-sanat yaşamının az bilinen (veya sadece adı duyulmuş, hiç adım atılmamış) sayısız nitelikli mekânları var... Tabii ki herkes her yeri bilemez; bu konularda kalem oynatan bizlerin görevi de, bu gibi yerlerin varlığından en azından söz etmek ve oralarda nelerin olup bittiğine kısaca değinmektir. Buraları keşfetmek, tadına varmak ve benimsemek ise, okurlarımıza kalıyor...

Kendimi bileli kentimizin nice konser salonlarında müzikten uzak durmadım – çocukluğumda götürüldüğüm Şan Sine-ması dinletilerinden, Maçka Maden Fakültesi Salonu, AKM, CRR, Lütfü Kırdar, İş-Sanat konser salonlarına kadar, veya daha küçük mekânlarda, örneğin sabık Avusturya Kültür Ataşesi Prof. H. - E. Kasper'in Teşvikiye Belveder Apt.'nda yetmişli yılların başlarında düzenlemiş olduğu "salon resitalleri"nden başlamak üzere, günümüz Aksanat'ın "çok amaçlı salon"undakilerine dek... Ne var ki, anımsadığım kadarıyla bu mekânlardaki dinletilerin hemen hiç birinde, Boğaziçi Üniversitesi Albert Long Hall'de düzenlenen konser ve resitallere gelen toplumun yüz ifadeleri ve tutumlarında sezemediğim içten ilgi, müzik sevgisi ve inancını görmedim..!

120 yıllık bu salon, olağanüstü akustiği ve 2013'de bir asırlık ömrü kutlanacak Londra yapımı büyük konser orgu ile nitelikli dinletiler için kentimizin en seçkin mekânıdır, diyebilirim... Buranın ev sahipliğini 15 yıldır büyük bir özveri ile sürdüren Üniversite Rektörlüğü ile müzikolog ve eleştirmen/yazar Evin İlyasoğlu, ayda üç kez olmak üzere her yıl yirmiyeye yakın konser ve resital düzenlerken, İstanbul'un çok sesli batı sanat müziği ortamında özel bir yer edinmeyi başardı. A.L.H. etkinlikleri bu konumuna sadece önemli yerli ve yabancı sanatçılarıyla değil, yukarıda da değindiğim "inançlı" dinleyicilerine de borçlu! Beşyüze yakın koltuğunun yarısı kadarını abonman sahibi olanlar dolduruyor. İzleyicilerin hatırı sayılı bir bölümü öğretim görevlisi ve öğrenciler olmakla birlikte, üniversite ortamı dışından sürekli olarak katılanlar da her yıl artmaktadır. Birazcık "abartı" gibi gelebilir – ancak bu etkinliklere her gittiğimde, gerek B.Ü. yerleşkesi ve görkemli tarihi binaları ile konser salonunun iç donanımı, gerekse dinleyici profili, sanki Cambridge veya Harvard'da bir dinletide bulunduğum izlenimini yaratıyor bende...

Sanatçılara gelince, başta ana sponsor olan Finansbank ve ulaşım sponsoru THY sayesinde, A.L.H. dünyanın kimi önemli müzisyenlerini de konuk edebiliyor. Bunların arasında son iki yılda dinlemiş olduğum piyanonun dünya çapındaki virtüözünü Martha Argerich'i, genç kuşak arapistlerden Arianna Savall'ı veya Avrupa'nın önde gelen oda müziği topluluklarından Camerata Salzburg'u sayabiliriz; kendi sanatçılarımızdan ise örneğin Ayla Erduran'ı, Suna Kan'ı, Güner Aykal yönetimindeki İstanbul Senfonieta'yı... Bu girişime emek verenlerin yılmayan katkılarıyla mevsimden mevsime gelişen ve yeşeren bu müzik vahasına katılmak isteyen okurlarımıza www.klasikmuzik.boun.edu.tr web sayfasından program ayrıntılarına ulaşımaya olanaktan yararlanmalarını içtekle öneririm..!

Neredeyse 15 yıldır eleştirilerim ile katkıda bulunmaya çalıştığım kentimiz tiyatro dünyasında ise son 3-4 yıldır önemli bir gelişme/dinamizm görülüyor... Ocak 2006'de "Radikal 2"de yayımlanmış olan "Suratımıza bir tokat ile tiyatromuz kurtulabilir mi?" başlıklı yazıda "...izleyicilere 'dolaysız'lığı duyumsatacak boyuttaki 50-60 kişilik tiyatroların çoğalmasını sağlamak gerekir..." çağrısında bulunup, konuyu şöyle bağlamıştım: "Ne dersiniz – belki de bu tür 'girişimci' bir tiyatro / tiyatroyu tutundurma yöntemi ile sahne sanatına karşı ilgi yeşerir ve bu yoldan diğer oyun türlerine de yeniden bir yönelim başlar!" Gerçekten de, öncelikle Beyoğlu Maya Sahnesi ve Tiyatro DOT ile başlamış olan bu akım, bugün çoğu "Alternatif Tiyatro Mekânları Ortak Girişimi" çatısı altında toplanmış nice küçük sahnelerde, izleyici ile neredeyse dirsek teması biçiminde sergilenen son derece sarsıcı, çarpıcı, düşündürücü oyunlar sergilenmekte ve tam anlamıyla "dolaysız"/girişimci tiyatro yapılmaktadır..! Bu özverili kurumların tümünü burada sıralamaya yerimiz yetmez; ayrıntılı bilgiler ile programlarına, girişimin adının geçtiği internet ile sosyal paylaşım sitelerinde kolayca ulaşabilirsiniz.

İşaret etmek istediğim önemli nokta ise, bu yazımın yayımlanmasının ardından çoğumuz için "ekol" sayılan değerli bir tiyatrocunun ağabeyimizin bana attığı bir e-mail'de, yukarıda alıntılıdığım savıma "Tiyatromuzun geleceği 35-40 kişilik salonların dolmasına bağlı olacaksa vah bizim halimize..." yorumunu iletmiş olmasına rağmen, bu tür tiyatroların haftanın her akşamı dolup taşıdığıdır..! Demek ki, yenilikçi girişimler ve bu sahnelerin imece yöntemiyle dönüşümlü olarak kullanılmasıyla hem yeni yeni topluluklar kurulabiliyor, hem de gittikçe artan sayıda genç izleyiciler buralara gelmekle tiyatro sanatı ile bu yoldan tanışıyor... Sahi – belki sizin de dikkatini çekmiştir: Ödenekli (Belediye/Devlet) tiyatroların izleyici kitlesinde son yıllarda önemli bir gençleşme görülmektedir..

Böylesine özverili, girişimci ve nitelikten ödün vermeyen sanat emekçileri ile onların oluşturduğu kurumlar oldukça, ülkemizde aydın kişilerin yetişmemesi mümkün değil – onları desteklemeyi sürdürüelim..! ■

EN BÜYÜK SANAT

Nesiller sanattan giderek daha çok uzaklaşıyor... Çünkü sanatı zorlaştırdılar! Sanat üzerine tanımlamalar sanatın kendi doğasına aykırıdır. Sanatı insandan ayırmak, ötekileştirmek için her şeyi yaptılar ve başardılar. Sanat insandır insan da sanat. İnsan ile sanatı tekrar buluşturmalıyız fakat sanatı yücelttiğimiz o sahte makama insanı da yücelterek değil, sanatı olması gereken yere indirerek. Sanatı doğallaştırmalı, içselleştirmeli yani gerçek yerine döndürmeli... Montaigne şöyle der: "Sanatı doğallaştıralım, doğayı da sanatlaştıralım." İnsan hiçbir zaman sanattan uzak olmadı, sanatçılar sanatı insandan çaldılar ve diğerlerinden farklı kalabilmek için kendi egolarına hapsedtiler. Günümüzde sanatçıyı tanımlarken; farklı olurlar deriz, sanatçı duruşu deriz, aykırı olurlar deriz. Bunların hepsi yanılı! Yaşadığı hayatın bir parçası olmayan insan sanatçı olamaz. Yaptığı şey de sanat olamaz. Bir doktorun bir öğretmenin yaptığı iş sanatçının yaptığını iddia ettiği işten daha mühimdir. Hayat kurtarmak, öğretmek sanattır. Sadece haz almak için yaptığın şey sanat değil olsa olsa oyun, hatta oyun içinde oyundur. Bu nedenle klasik müzik dinlemek kafa yorucu fakat sıradan bir pop şarkısı dinlemek daha keyiflidir. Çünkü klasik müzik uzak; o sıradan, anlamsız pop şarkısı yakındır. Oysaki klasik müzik dinlemek daha kolay, daha rahatlatıcı ve keyiflidir. Klasik müzik dinlemek için yüksek bir kültüre gerek

yok, en kötü işlerde çalışanlar, en eğitimsiz insanlar da dinleyebilir, o keyfi yaşayabilirler. İlla güzel resim yapmak gerekmiyor sadece resim yapmanın keyfini yaşamalısın. Sesin çok mu çirkin? Boş ver söyle içinden geldiğince. *Şarkılar sadece sesi güzel olanların malı değildir.* Şiiri şiir yapan tanımlamaları bırak, yaz gönlünce. Şiirin şiir olmadan önceki hali gerçek sanattır. Sanat aynı düzeydeki insanların birbirlerini pohpohlaması değildir. İyi sanat insanları ayırmaz, en üsttekini en alttaki ile birleştirir... Tolstoy, 'Sanat Nedir?' adlı kitabında; "... gıda almaktan amacın haz duymak olduğunu savunan insanlar, nasıl gıdanın anlam ve önemini kavrayamazlarsa, sanatın amacını haz olarak gören insanlar da sanatın anlam ve önemini kavrayamazlar..." diyor. Sanat ile uğraşmanın su içmekten bir farkı yok. Nefes almak bir sanattır, yürümek, ıslık çalmak, bakışmak, soyunmak, gülümsemek, uyumak sanattır. Yaşamaktır sanat. İyi şairler

için "adamın ağzından çıkan her söz" şiir derler. *Her söz şiirdir...* Her resim aynı zamanda müziktir, her müzik bir tiyatro, Her film bir romandır... En büyük sanat hangisidir diye yüz yıllardır tartışılır, yazılır, çizilir... Yazı sözün, tiyatro yazının, sinema tiyatronun, televizyon sinemanın, internet televizyonun katilidir. Söze en yakını yazı olduğu için, kitaplar içimizi daha çok ısıtır. Bu sebepten kitaplar daha derindir, söze yakın oldukları için. Söz de öze yakındır. "Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır" derler, çünkü söz öze en yakın sanattır. Bu nedenle sözünü ustalıkla kullanan politikacılara verimiz oyumuzu... Çocuklar önce konuşmayı sonra okumayı öğrenirler. Okumak önemli ama önce kendini sonra cümle âlemi... Kendini okuyan evreni okur, kendini okuyanun artık başka bir şey okumasına gerek kalmaz... *Susanın sözü bitmez.* Harflerin ötesine geçmeliydim Geçtim de Öğrendim konuşmayı sessizliğin diliyle... *Susmak En Büyüyük Sanattır.* ■

Her işin kolayı var!

Mutfakta hayatı kolaylaştıracak
ne varsa Koroplast'ta var...

www.koroplast.com

KOROPLAST
Hayatı Kolaylaştırır

İRAN

AZ BİLİNEN DÜNYA SİNEMALARI -2

SİNEMASI

İslam devriminin sinemayı denetim altına alan yasaklamalarına rağmen, 1990'lı yılların başından başlayarak İran sinemasının önemli uluslararası sinema festivallerinde ödüller alması, batılı eleştirmenleri belki de onaylamadıkları bir sistemin ürünü olduğu için, fazlasıyla şaşırtmıştı. Bu başarıyı şaşkınlıkla karşılayanlar, sanırım İran'ın mirasçısı olduğu Pers İmparatorluğu'nun 2500 yılı aşkın geçmişini, tek tanrılı (Ahuramazda) öğretisini, Hıristiyanlıktan en az 500 yıl önce yayılmış olan Zerdüş't'e kadar uzanan köklü felsefeyi unutuyorlar.

ran'da filme alınan ilk görüntüler, Kaçar şahı *Muzafferuddin Şah*'ın emriyle 1900 yılında film kamerasını İran'a getiren *Mirza İbrahim Han Akkasbaşı*'nin şah ve saray halkını eğlendirmek için çektikleridir. Tahran'da ilk sinema salonu 1904'de açılmış, ancak siyasi ve toplumsal çalkantıların da etkisiyle sinemanın 1930'lara kadar gelişimi, son derece yavaş olmuştur.

1925'de Moskova Film Akademisi'nde eğitim görmüş olan genç bir İran'lı, *Ovanes Ohanyan*, ülkesine kesin dönüş yaparak bir sinema okulu açmaya karar verir. İran halkı sinemanın bir sanat dalına ve bir mesleğe dönüşeceğine inanmadığından, *Parvareşghahe Artistiye Cinema* adlı ve sadece iki eğitmeni olan okula ilk yılında 16 öğrenci kaydolur.

Ohanyan'ın yönettiği sessiz *Abi ve Rabi* (1930) İran'ın ilk konulu uzun filmi, *Abdülhüseyn Sepanta*'nın 1933'de çektiği *Lor Kızı* ilk sesli filmidir. Tahran'da, çoğunlukla aktüalite filmlerinin gösterildiği, topu topu 15 sinema salonu vardır. Sinemacılar yerli üretim yerine yabancı filmleri Farsça dublajlı olarak göstermeyi yeğlemektedir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında yansız kalacağını ilân eden İran, müttefiklerin ülkedeki Alman teknikerlerin sınır dışı edilmesi isteğini yerine getiremeyince, 1940'da SSCB, İngiliz ve ABD birliklerince işgal edilir. Savaş sonrası sinema salonlarının Amerikan filmlerinin egemenliği altına girmesinin de etkisi ile 1937-1947 arasında İran'da tek bir film bile çekilmez, ancak başta Amerika'dan olmak üzere ithal film akışı artarak devam eder.

Almanya'da sinema eğitimi almış olan *İsmail Kuşan*, 1947'de İran'a dönüştüğünde Tahran'da İran'ın ilk gerçek film şirketi Mitra Film'i kurar, ithal film furyasına direnerek yerli film üretimine yönelir ve parasal sorunlar yüzünden çok kısa ömürlü olan ilk şirketten hemen sonra kurduğu Pars Film Stüdyo'da film çekimine devam eder.

1948'den 1970'lerin başına kadar uzanan dönem, konuları çoğunlukla batı sinemasının iş yapan filmlerinden uyarlanan komedilerin ve şarkılı/

rakslı melodramların dönemidir. Ancak kimi genç yönetmenler toplumsal sorunlara değinen filmler çekmeyi dener, ilk kadın yönetmen *Şahila*'nın peşinden, genç yaşında bir trafik kazasında ölen kadın şair *Faruk Ferruhzad*, *Hane-i Siyahest/Kara Ev*'de (1965) cüzzamlı bir hastanın ölümü bekleyişini anlatır.

Farah Diba'dan sinemaya destek

Şahın eşi *Farah Diba Pahlavi*'nin öncülüğünde 1972'den itibaren Uluslararası Tahran Film Festivali'nin düzenlenmesinin ardından ülke çapında film okullarında, film kulüplerinde ve kurmaca, belgesel, animasyon türü filmlerinde büyük bir artış gözlemlenirken, çok sayıda genç sinemacı da film çekmeye başlar. *Mesud Kimyayi*'nin batılılaşma ile yerel kültür arasındaki çelişkilerine ve Amerikan yaşam biçiminin İran'daki olumsuz etkilerine başarılı bir biçimde değindiği *Keyser* (1969) ile *Darius Mehrçui*'nin (d.1939) aynı yıl çekilen *Gav/İnek* filmleri İran Yeni *Dalgası*'nu başlatırlar.

Şah döneminden Ahmedinecad dönemine

Amerika'da sinema öğrenimi gören *Darius Mehrçui*'nin tek varlığı olan ineğini yitiren bir köylünün zihinsel bunalımını ve yitirdiği hayvanla özdeşleşmesini anlatan filmi *Gav/İnek*, Venedik Film Festivali'nde Eleştirmenler Ödülünü kazanır. Ancak ödül kazandıktan sonra İran'da gösterim izni alabilen *İnek*, İranlı sinemacıların Şah döneminde başlayıp devrim sonrasında günümüze kadar süregelen, rejimin sansürü ile bitmeyen savaşının ilk örneğidir. Gösterilmesine çevrilmesinden ancak altı yıl sonra izin verilen *Hanım* (1992), 1999 yılında Berlin Film Festivali'nde Don Kişot Ödülü'nü kazanır.

Mehrçui, *Behram Beyzai* gibi, hem Şah dönemi, hem İslam Devrimi sırasında film yapan, hem de *Ahmedinejad* döneminde çalışmaya devam etmekte olan az sayıda yönetmenden biridir. İran'ın en ünlü iki şairinden birinin oğlu, diğerrinin de torunu olan *Behram*

Beyzai (d.1938) kısa filmler çektikten sonra yönettiği ilk kurmaca filmi *Regbar/Sağnak*'da (1971) çalıştığı ortamla iletişim kuramayan bir öğretmen portresi çizer. Simgesel anlatımını geliştirdiği, Japon ustalardan etkiler taşıyan *Garibi ve Meh/Yabancı ve Sis*'in (1974) ardından çektiği *Kalaag/Karga*'da (1977) küçük burjuvazinin bilinçaltına yönelir. *Beyzai*, belki anlatımının çok yönlü ve karmaşık oluşu, belki de önemli filmlerinin gösterime giremeyişi yüzünden (*Şarike-i Tara/Tara'nın Raksı* /1979 ve *Marg-ı Yazgerd/Yazgerd'in ölümü* /1982, devrim sonrası İslami kanunlara aykırı oldukları gerekçesiyle 30 yıldır yasaklı) batı dünyasınca sadece *Shayad Vaghti digar/Belki Başka Zaman* (1988), *Başu*, *garibeye kuçak/Küçük Gariban Başu* (1990) ve *Mosaferan/Misafirler* (1992) filmleriyle göreceli olarak az tanınır.

Farabi Kurumu

Bir yandan solcu, bir yandan sağcı muhalefetin yıpratıldığı *Şah Rıza Pehlevi* ülkeyi terk etmek zorunda kalınca, sürgünde yaşadığı Paris'ten İran'a dönen İmam Humeyni'nin önderliğinde 1978'de İran İslam Cumhuriyeti'nin kurulması ülkede sinemanın bir kez daha uzunca bir süre duraklamasına yol açar. İslamcı mollaların çok sayıda sinemayı, Batı'nın emperyalist simgeleri oldukları ve halkın ahlakını bozdukları gerekçesiyle yakıp yıkmaları üzerine, İslami ve anti-emperyalist bir sinema anlayışının öncülüğünü şahsen İmam Humeyni üstlenir.

Bir yandan yeni milli kültür varlığını teşvik edecek genç sinemacılara az görülmüş hibeler verilirken, bir yandan da 1983'te kurulan 'Farabi Kurumu' sinemayı denetime alır. Kadın oyuncuların filmde görülmesi başlangıçta yasaklanır; 1987'de, giysilerinin bedeninin hatlarını gizlemesi, başlarının uyrurken bile örtülü olması ve erkek oyuncu ile kadın oyuncu gerçek yaşamlarında evli değillerse ellerinin bile birbirine değmemesi şartıyla serbest bırakılır. Cinselliğin yanı sıra, şiddete yer verilmesi de yasaklanır. Bir filmin gösterime girebilmesi için beş aşamalı bir sansürden geçmesi gerekir.

Kurum hem Amerikan filmlerinin, hem de ticari nitelikli yabancı filmlerin satın alımını yasaklar. Ancak *Kursowa*, *Tarkovski*, *Bresson*, *Taviani* *Kardeşler* gibi yaratıcı yönetmenlerin filmleri yasak listesine girmez. Böylece hem teşvik hem de sansürün, üstelik çoğu zaman aynı kurum tarafından uygulandığı, Kafka tarzı bir git-gel başlar.

İran-İrak savaşının sona ermesinden sonra başlayan toparlanma ve uluslararası festivallerde boy gösterme döneminde İran sinemasında özellikle iki karşıt figür belirleyici olacaktır.

Mohsen Makmalbaf'ın aile okulu

“Şah Gerillası karşıtı” oluşumun üyesi *Mohsen Makmalbaf* (d.1952) sinemayı öncelikle bir propaganda aracı olarak keşfeder. *Baykot/Boykot* (1985), *Bisikleran/Bisikletçi* (1987) ve *Arusi-ye Huban/SeçilmişlerinDüğünü* (1989) gibi erken dönem işlerinin vahşi, kızgın ve takıntılı anlatımı kısa sürede daha serinkanlı hale gelir ve sinemaya bir saygı ve sevgi duruşu olan ünlü üçlemesini çeker: *Nassereddin Şah*, *Actor-e Cinema/Bir Zamanlar Sinema*(1992), *Honarpişeh/Aktör* (1993) ve *Salaam Cinema* (1995).

Bireyin toplumsal ve siyasi sorunlar karşısındaki tepkilerini öne alan gerçekçi döneminde rejimin eleştirisini yapan *Makmalbaf* bir yandan halk kahramanı payesine yükseltilirken bir yandan da sansürlenene bir muhalif haline gelir.

1996'da *Gabbeh* ve *Nun va Goldoon*

filmlerinin çekiminin peşinden özgün metotlarla eğitim vereceği bir sinema okulu açmaya karar verir. Yetkili makamlardan izin alamayınca, 8 öğrencisinden biri arkadaşı, biri eşi, üçü de çocukları olan okulu kendi evinde açar. 1996'dan 2004'e kadar devam eden eğitim sürecinin bilançosu olağanüstüdür: Baba *Makmalbaf*, eğitimliğinin yanısıra, *Sukut* (1998) ve başyapıtı *Safar e Gandahar/ Kandahar*'ı (2001) çeker. Eşi *Marzieh Meşkini Makmalbaf* (d.1969), yönetmen yardımcılığından halen devam etmekte olan yazar ve yönetmenliğe, senaryosu kocasına ait olan bol ödüllü *Ruzi ke san Şodam/Kadın Olduğum Gün* (2000) ile geçer. Oğlu *Meysam Makmalbaf* (d.1981) kurgucu, yapımcı ve görüntü yönetmeni olarak başladığı sinemaya belgesel yönetmenliğini de katar. Büyük kızı *Samira Makmalbaf* (d.1980), senaryolarını babasıyla beraber oluşturduğu 4 filmle (*Sib/ Elma/1998-Tahte Siyah/ Karatahta/2000-Panj é Asr/ Akşamüstü Saat 5'de /2003- Asbe-du pa/ İki Bacaklı At /2008*) yaşayan en önemli 40 yönetmen arasına girer. Okuldan 16 yaşında mezun olan *Hana Makmalbaf* (d.1988), 15 yaşında iken ablasının *Panj é Asr* filminin belgeselini çeker, *Lezate Divanegi /2003*, senaryosu annesine ait olan olağanüstü ilk filmi *Buda as sharm foru rikht/ Utanç* (2007) ile Berlin'de Kristal Ayı dâhil pek çok ödül alır. *Makmalbaf*, 2005'de, *Ahmedinejad*'ın seçilmesinden kısa bir süre sonra İran'ı terk eder ve halen yaşamakta olduğu ve film çekmeye devam ettiği Paris'e yerleşir.

“Arkadaşımın Evi Nerede?”

“On”

“Utanç”

Mohsen Makmalbaf

"Aşlı Gibidir"

"Kiraz Tadı"

"Kandahar"

Batı'nın ödüllendirdiği yönetmen: Abbas Kiarostami

Güzel sanatlar öğreniminden sonra grafiker olarak çalışan, kısa filmlerinin peşinden çektiği ilk kurmaca filmi *Mosafir/ Misafir'* den (1974) başlayarak, çoğunlukla çocukların ve gençlerin yaşamına eğilen filmleriyle ünlenen *Abbas Kiarostami* (d.1940), batı ülkelerinde İslam devriminden sonra tanınmasına karşın, devrim öncesinde uzunlu kısıklı 12 film çekmiştir.

Devrim sonrası, meslektaşları batıya kaçarken İran'da kalan az sayıda yönetmenden biridir: "Bir ağaç kökleriyle sökülüp başka bir yere dikilirse, yaşamaya devam eder ama artık meyve veremez.

Verse de o meyveler ağacın ilk yerindeyken verdikleri kadar lezzetli olmaz. Bu bir doğa kanunudur. Ülkemi terk etmiş olsaydım aynen o ağaç gibi olurdu"

Kiarostami, batılı sinema çevrelerinde ilk kez, Tahran'ın kuzeyindeki Manjil-Rudba bölgesinde 1991'de elli bin kişinin ölümüne yol açan depreme göndermeler yaptığı için «*deprem üçlemesi*» olarak adlandırılan filmleriyle tanınır.

Üçlemenin ilk filmi *Hane-yi Dost Kocast? /Arkadaşının Evi Nerede?* (1987), sıra arkadaşının defterini yanlışlıkla aldığını fark eden sekiz yaşındaki Ahmet'in, büyüklerin telaşını ilgisizlikle karşılamalarına karşın, defteri vermek için bütün bir öğleden sonra arkadaşının evini aramasını konu edinir.

Zendegi ve Digar Hiç/Ve Yaşam Süriyör (1990), bir baba-oğulun depremin ardından *Arkadaşının Evi Nerede'nin* çocuk oyuncularını aramalarını izlerken depremin yol açtığı büyük yıkıma karşın, sağ kalanların yaşama sarılma çöküşünü anlatır.

Düş kurmanın yaşamın en önemli öğelerinden biri olarak öne çıktığı ve yaşama içgüdüünün ölümünden çok daha güçlü olduğunun vurgulandığı üçlemenin üçüncü halkası *Zir-i Dirahtan-i Zeytun/Zeytinliklerin Altında*(1994) filminde *Ve Yaşam Süriyör'*ün çekimleri sırasında geçen bir olay aktarılır.

Ülkenin geleneksel seyirliği *Taziye'* nin de benzer öğelere yer verdiğini düşünen yönetmen, zaman zaman perdede çekim ekibinden kişileri de

Abbas Kiarostami

göstererek *Brecht'*in yabancılaştırma kavramına gönderme yapar.

Nemay-i Nazdik/Yakın Plan (1990) ünlü yönetmen *Muhsin Makmalbaf* olduğunu iddia ederek, çekmek istediği film için para sızdıran gerçek bir dolandırıcının, *Makmalbaf*'la görüşmesini ve duruşmasını *Cinema Vérité* anlayışı ile, belgesel ve yeniden canlandırma-yı kaynaştırarak anlatır.

Cannes Film Festivali'nde İran sinemasına ilk kez Altın Palmiye kazandıran yalın ve hüznü *Taam-ı Guilass/ Kirazın Tadı* (1997) intihar etmeye karar veren ve kendisine yardım edecek birini arayan orta yaşlı, varlıklı bir erkeğin öyküsünü anlatır. Bütün gece yardımcı aradıktan sonra aradığını bulur. Ama kendisine yardım sözü veren adamın "kirazın tadını özlemeyecek misin?" sorusu, yaşamın anlamı üzerinde tekrar düşünmesini sağlar. *Kiarostami*, batılıların "deprem üçlemesi" yorumuna katılmadığını, olsa olsa, yaşamın değerini konu edindikleri için, son iki filmin *Kirazın Tadı* ile bir üçleme oluşturabileceğini söylemiştir.

Batı dünyasında en ünlü İranlı yönetmen olan *Kiarostami*, filmlerinin çoğunun İran'da gösterimine izin verilmeyişi ile kendi ülkesinde az tanınır. "Yetkililer benim filmlerimi hiç anlamıyorlar. Ama biri anlar ve filmle-rimde kendilerini eleştiren bir taraf bulur korkusuyla yasaklıyorlar."

1999'da *Kiarostami*, Uluslararası Venedik Film Festivali'nde *Bad ma ra kahad bord / Riizgâr Bizi Götürecek*'le Jüri Büyük Ödülü'nü alır. Film, yönetmenin simgesi haline gelmiş olan toprak rengi uzun planlarla görüntülenen ücra bir Kürt köyünde bir süre kalmak zorunda kalan bir şehirlinin gözünden kentsel ve kırsal karşıtlıklara odaklanır. Çok çabuk yürüyen, çok fazla soru soran, Tahran'la görüşebilmek için cep telefonunun çektiği tepeye Jeep'le defalarca gidip gelen adam, giderek bu zamanda kaybolmuş dünyanın insanların yalın ve yapmacıksız değer yargılarına ve köyün dingin yaşamına saygı duymayı öğrenecektir.

Her filminde yeni sinemasal deneyler peşinde koşan *Kiarostami*, *On* (2002)'da, Tahran sokaklarında bir kadının arabasına aldığı, aralarında huysuz oğlu, kız kardeşi, otostop yapan bir fahişe ve kocasının terk ettiği bir gelin de olan on ayrı kişi ile sohbetleri aracılığıyla İran'ın sosyo-politik bir panoramasını çizer. Otomobile monte edilmiş bir kamerayla çekilen bu filmin ardından yönetmen, objektifini İran'ın kadın oyuncularına çevirir. Tamamı *Hiisrev ile Şirin* filmi izleyen kadınların yakın plan çekimlerinden oluşan *Şirin* (2008), ülkesinin 100 kadın oyuncusuna da bir saygı duruşudur.

Kiarostami, 2010 Cannes Film Festivali'nde *Juliette Binoche*'a En İyi Kadın Oyuncu, Valladolid Uluslararası Film Festivali'nde yönetmenine En İyi Film ödülleri getirmiş olan son filmi *Roonevesht barabar asl ast / Aslı Gibidir*'de "kopyanın aslından daha iyi olabileceği" teması üzerine çeşitlemeleri, oyuncularının yakın planlarına odaklanan, ancak olayın geçtiği Toskana'nın olağanüstü güzelliklerini de göz ardı etmeyen bir yorumla ele alır.

Kiarostami, hiçbir zaman *Makmalbaf* gibi okul açıp sinema eğitimi vermeye yönelmemişse de, dingin anlatımı, uzun planları, kurmaca ile belgesel arasındaki ince çizgide gezinen öyküleri ve öykülerinin en ciddi bölümlerinde bile izleyiciye göz kırpan gizli mizahı ile İran Sinemasında bir "*Abbas Kiarostami Ekolü*" oluşturmuştur. Genç kuşağın önemli yönetmenlerinden *Cafer Panahi* ve *Bahman Ghobadi*, sinemaya ustanın asistanlığını yaparak başlamışlardır. Bir başka asistanı, yönetmen, görüntü yönetmeni ve yapımcı oğlu *Bahman Kiarostami*, ilk belgeselini 1993'de 15 yaşındayken çekmiştir.

Ülkesinde hapsedilen yönetmen Jafar Panahi

Jafar Panahi (d.1960) senaryosunu *Kiarostami*'nin yazdığı ilk kurmaca filmi *Badkonak-i Sefid/Beyaz Balon*'la

(1995) Cannes Film Festivali'nde Altın Kamera ödülünü kazanır. Küçük bir kızın, yılbaşı tatili için dükkânların kapanmasına az bir süre kala, bir kırmızı balık alabilmek için Tahran çarşısında yaşadıklarını aktaran *Beyaz Balon*'dan sonra, bir başka küçük kızın, annesi onu okulundan almaya gelmeyince kendi başına evine dönmeye çalışmasının öyküsü *Ayneh/Ayna* (1997) gelir. Filmin başrolünde tüm kargaşası, gürültüsü ve trafik keşmekeşi Tahran'ın olduğu *Ayna*'yı, Venedik'te Altın Aslan alan, İslamcı yönetimin kadına bakışının eleştirildiği *Dayereh/Daire* (2000) izler. Tahran sokaklarında geçen ve bir pizza dağıtımcısının sosyal adaletsizlikler, yolsuzluklar ve çürümüşlüğü etkisiyle suç işlemeye yöneldiği *Talaye Sorgh/Kızıl Altın* (2003), Cannes'da Un Certain Regard jüri ödülünü alır ama fazla "karanlık" bulunduğu için İran'da yasaklanır.

"Yarım Ay"

2006 Dünya Kupası'nda İran-Bahreyn karşılaşmasını izlemek için, kadınların stadyumlara girme yasağını erkek çocuk gibi giyinerek delmeye çalışan kızların, aynı yöntemle maça gitmeye çalışmış olan *Panahi*'nin kendi kızının da yaşamış olduğu acı-tatlı olayları anlattığı kara komedisi *Offside* (2006), Berlin'de kazandığı Jüri Büyük Ödülü'ne karşın ülkesinde gösterim izni alamaz.

Panahi, 2010'da "ulusal güvenliğe karşı suç işlediği ve İslam Cumhuriyeti karşısı propaganda yaptığı" için 6 yıl hapse mahkûm edilir, film yapması ve çekmesi, senaryo yazması, İranlı veya uluslararası medya ile söyleşi yapması ve yurt dışına çıkması 20 yıl boyunca yasaklanır.

Ülkesinde yasaklı yönetmen Bahman Ghobadi

Bahman Ghobadi (d.1968), Kürtlerin çoğunlukta olduğu, Irak sınırına yakın bir bölgede yaşayan beş küçük kardeşin, dondurucu soğuğa karşı koyabilmeleri için katırlarının suyuna içki katarak hastalıklı kardeşlerini kente götürme çabalarını anlattığı ilk kurmaca filmi *Zamani Beraye Mesti Esbha* /*Sarhoş Atlar Zamani* (2000) ile

"Kurbogalar da Uçar"

Cannes'da Eleştirmenler ve Altın Kamera ödüllerini alır.

Gomgashtei dar Aragh/Irak'ta Terkedilmiş' filminde (2002) Körfez Savaşı'nın hemen sonrasında, iki yetişkin oğlu ile İran yönetimi sahneye çıkmasını yasakladığı için Irak'a geçen şarkıcı eşini arayan Mirza'nun yolculuğu anlatılır.

Lakposhtha parvaz mikonand/ Kaplumbağalar da Uçar (2004), Amerikan istilasından önce, Türk-Irak sınırındaki bir mülteci kampında, her an sakat kalmak veya parçalanmak tehlikesiyle, yakınlardaki silâh tüccarlarına satabilmek için kara mayınlarını zararsız hale getirerek yaşam savaşı veren çocukların öyküsüdür.

İran'da yaşayan yaşlı efsanevi Kürt şarkıcı Momo'nun, son konserini Irak'ta vermek için çıktığı yolculuğu anlattığı *Niwemang/Yarım Ay*'dan (2006) sonra *Ghobadi*, İran'daki Indie-Rock gurupları üzerine, yasaklı oldukları için el kamerası ile gizlice 17 günde çektiği yarı belgesel dramayı çeker: *Kasi az gorbeye irani khabar nadareh/Kimsenin İran Kedilerinden Haberi Yok* (2009).

İran'da çalışmasına izin verilmeyen *Ghobadi*, Türkiye'de çektiği ve *Monica Bellucci*, *Beren Saat* ve *Yılmaz Erdoğan*'ın oynadığı *Rhino's Season*'un post-produksiyonunu yapıyor.

Mahpus yönetmen Mohammad Rasulof

Aralık 2010'da *Panahi* gibi 6 yıl hapse mahkûm edilen *Mohammad Rasulof* (d.1973), gerçek mahkûmların kendilerini oynadığı yarı belgesel *Gaguman/Alacakaranlık*'dan (2002) sonra, ikinci filmi *Jazireh Ahani/Demir Ada*'da (2005), İran'ın dört bir yanından gelen ve Basra Körfezi'nde terk edilmiş eski bir gemiyi işgal eden

Bahman Ghobadi

kalabalık bir topluluğun yaşamını anlatır.

Arap dünyasının alegorisi olarak algılanan bu filmin ardından çekilen *Baad-e-dabur* (2008) belgeseli, medya ve internet yasaklarına rağmen İran halkının dış dünyaya ulaşma çabalarını inceler.

Mohammad Rasoulof

Majid Majidi

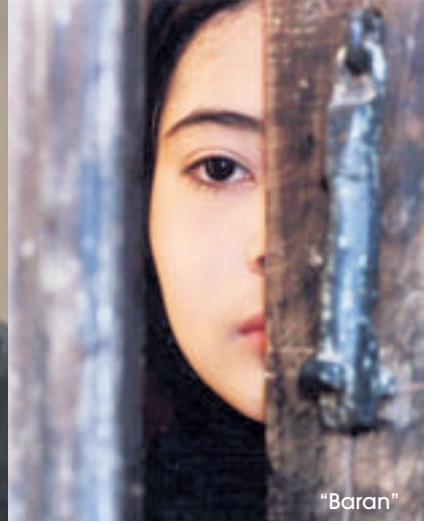

Ashgar Farhadi

Simgesel anlatımın öne çıktığı *Keştzar haye sepid / Beyaz Çayırklar* (2009), Urmia tuz gölünün ıssız adalarında, ortaçağ koşullarında yaşayan topluluklarda insanların dertlerini dinleyip "gözyaşlarını" toplayarak acılarını da alıp götürən Rahman'ın öyküsüdür. Şartlı tahliye edildiğinde çektiği *Be omid e didar/Good Bye'* da (2011) *Rasulof*, ülkeyi terk etmek için vize peşinde koşan bir kadın avukatın, kendininki ile paralellikler taşıyan öyküsünü anlatır.

"Ayrılık"

"Baran"

İran yönetimi ile sorun yaşamayan bir yönetmen

Gençlerin ve çocukların dünyasına yönelen, *Reng-e Hoda/Cennetin Rengi* (1999), *Başeha-Ye Aseman/ Cennetin Çucukları* (1997) ve *Baran* (2001) gibi bol ödüllü filmlerin inançlı yazar-yönetmeni *Majid Majidi* (d.1959), İran yönetimi ile sorun yaşamamış az sayıda sinemacıdan biridir.

Altın Ayı sahibi Ashgar Farhadi

Ashgar Farhadi (d.1972), ilk filmi *Raks dar ghoobar/Tozda Dans'da* (2003) seveerek evlendiği eşinden annesi fahişe olduğu için, ailevi ve toplumsal sebepler yüzünden boşanmak zorunda kalan bir adamın yaşam savaşını anlatır. *Şah-re ziba/Güzel Kent'* nin (2004) konusu, on altı yaşındayken kız arka-

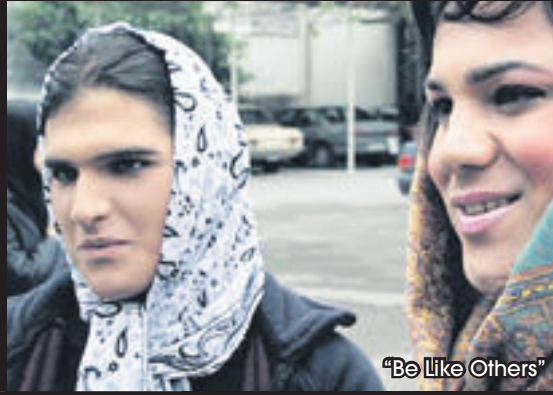
daşını öldürdüğü için idama mahkûm edilen, artık on sekizine geldiği için infazı yaklaşan bir gencin kız kardeşi ve arkadaşının, genç adamı, ailenin affetmesi, kan parası, gibi şeriata uygun kurtarma çabalarıdır. *Şaharşanbe-suri/Çarşamba Havaifışekleri* (2006), sorunlu bir evliliğin ve evlilik dışı bir ilişkinin olduğu kadar, erkeklerin ve kadınların dünyasını inceler. *Farhadi'nin* üçüncü filmi *Darbareye Elly/ Elly Hakkında* (2009), ailenin özüne inerek bir yabancıнын varlığı ya da yokluğuyla, aile içi, kadın-erkek ilişkilerinin düzenlenmesinde ve giderek İran toplumunun işleyişinde neler ortaya çıkabileceğini araştırır. 2011'de yalnız İran'da değil, belki de bütün dünyada yapılmış en iyi filmlerden biri olan *Jodaeiye Nader az Simin/Nadir ve Simin: Bir Ayrılık* (2011) Berlin'de *Farhadi'ye* Altı Ayı ve kadınlı erkekli, bütün oyuncularına en iyi oyuncu ödüllerini kazandırmıştır.

Circumstance

PERSEPOLIS

"Be Like Others"

"Yarım Ay"

"Utanc"

İRAN SİNEMASININ FARKLI VE ETKİLEYİCİ ÖRNEKLERİ

"Avci"

"Kıç"

"Santoori"

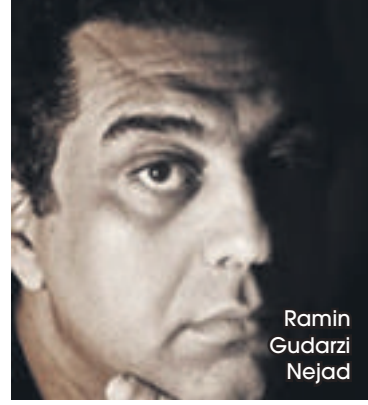
"Kaplumbağalar da Uçar"

Marjane Satrapi

Mahşad Torkan

Ramin Gudarzi Nejad

Rafi Pitts

Meryem Keşavarz

Tanaz Eşagian

ÜLKE DIŞINDAKİ GENÇ YÖNETMENLER

Bu yazıyı, İran'da doğup, devrim sonrası ülkeyi terk eden, ama hâlâ büyük bir aşkla sevdiğileri İran'la ilgili filmler yapan bir avuç genç yönetmene değinmeden bitirmek istemem.

RAFİ PİTTS

Rafi Pitts (d.1967), ilk filmi *Fasl-e panjom/Beşinci Mevsim*'de (1997) sapa bir İran köyündeki güç savaşına odaklanır. Fransız eleştirmenler tarafından İran'ın 400 *Darbe*'si olarak övgüler alan *Sanam*'ın (2000) peşinden çektiği *Zemestan/Kış*'da (2006) oluşturduğu etkileyici sinema dili; karısı bir çatışmada polis tarafından kazara vurulan bir adamın çığırından çıkarak bir intikamcıya dönüşmesinin anlatıldığı militan *Şekarçi/Avcı*'da (2010) daha da gelişir.

MARJANE SATRAPI

Çocuk romanları yazarı, grafiker ve çizgi-romancı *Marjane Satrapi* (d.1969), kendi çizgi-romanından 2007'de *Vincent Paronnaud* ile beraber uyarladığı ve yönettiği *Persepolis* adlı animasyonda, vaktinden önce gelişmiş bir çocuğun gözünden İran devriminin ilk yıllarında iktidarın köktendinci kanadının güçlenmesiyle özgürlük ümitlerinin giderek yok oluşunu, 14 yaşında yurt dışına gönderilen çocuğun büyüyüp genç kızlığa geçişinde ailesinden ve ülkesinden uzak kalmayarak İran'a dönüşünü, yerleşip evlenmesine ve her yönüyle İranlı olmasına karşın toplumun ikiyüzlülüğüne dayanamayarak İran'da yaşayamayacağını anlamasını ve Paris'e göç etmesini, olağanüstü sevecenlikle ve mizah duygusunu hiç eksik etmeden anlatır.

TANAZ EŞAGIAN

1971'de İran'da doğan, devrim sonrası ABD'ye göç eden ailesiyle geldiği NewYork'da annesiyle Farsça konuşarak büyüyen *Tanaz Eşagian*, ilk uzun metrajlı filmi *Be Like Others* için 25 yıl sonra 2008'de döndüğü, *Ayetullah Humeyni*'nin fetvası ile cinsiyet değiştirmenin yasal, eşcinselliğinse ölümle cezalandırıldığı İran'da, cezalandırılmaktan, dışlanmaktan ve taciz edilmekten korkan eşcinsellerin "düzgün bir yaşam" sürebilmek için, ülkenin kabul görmüş cinsiyet değiştirme kliniklerinde sıralar oluşturmalarını görüntüler.

MERYEM KEŞAVARZ

ABD'de doğan *Meryem Keşavarz*, ilk kurmaca filmi *Circumstance*'da, rejimin boğucu kısıtlamalarından kaçarak, içkinin ve her türlü uyuşturucunun kolayca bulunduğu günümüz "underground" Tahran'ına sığınan iki lezbiyen lisenin, kızlardan birinin dindar devrim muhafızı ağabeyinin kız kardeşinin arkadaşına aşık olması ile alt üst olan yaşamlarına eğilir.

İNSAN HAKLARI EYLEMCİLERİ

Kadın eşcinsellerin İngiltere ve ABD'ye iltica taleplerinin "siyasi olmadığı" gerekçesi ile reddedilmesi, Londra'da yaşayan iki insan hakları eylemcisi, *Ramin Gudarzi Nejad* ve *Mahşad Torkan*'ın belgesellerinde de konu edilir.

Ahmedinejad döneminin yasaklama siyasetinin de etkisiyle, bir zamanlar her festivalden bol ödülle dönen İran Sineması'nın sesi soluğu son günlerde kesilmiş görünüyor... Ama kim bilir? Belki de bu, yeni bir imge fırtınasından önceki sessizliktir...

Hepinize iyi seyirler. ■

Genetik mirasınız sizi kalp krizinden koruyor mu?

Bu bir ilandır.

Kalp krizi geçirme riskinde genetik faktörün önemi nedir?

Özellikle ailesinde kalp krizi daha sık görülen bireylerde kalp krizi ortaya çıkma riski daha yüksektir. Birinci derece akrabalar arasında erken yaşta kalp krizi görülmesi genetik riskin daha yüksek olduğunu gösterir. Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalara göre kişilerin DNA yapısı kalp krizi riskinde en belirleyici faktörler arasında bulunmaktadır. kötü beslenme ve sigara alışkanlığı gibi damar sertliğini tetikleyen unsurların yanı sıra genetik faktörlerin de kalp krizinde belirleyici olduğu ortaya çıkmıştır. "Özellikle genç yaşta görülen ve son derece ölümcül kalp krizleri buna dahil edilebilir. Genetik sebepleri bulmanın, kalp krizinden ölümleri azaltmak konusunda çok önemli bir adım olduğu düşünülerek bu konuyla ilgili pek çok araştırma yapılmaya başlanmıştır. Hemen her gün yazılı veya görsel basında gerek genç yaş, gerek orta yaş grubu insanlarda pıhtı atmasına bağlı olarak ortaya çıkan kalp krizi, felçler, inmeler hatta ani ölümler hakkında birçok haber yayınlanmaktadır. Bu hastaların bir kısmında bildiğimiz klasik risklerden hiçbirini bulunmadığı gibi yapılan laboratuvar ana-

Dr. Aytaç Keskinöğre

lizleri ve radyolojik incelemeler sonucunda, damar sertliğini düşündürecek herhangi bir bulguya da rastlanmamıştır. Son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalar, bu grup hastalarda pıhtı oluşumuna karşı genetik bir yatkınlık olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yaklaşık 2 yıldır bu grup hastaları taramak ve saptamak amacıyla merkezimizde çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmaların sonucunda ani pıhtı atmasına bağlı riskleri saptamak amacıyla 12 ayrı gende ortaya çıkan değişiklikleri araştıran bir panel oluşturduk. Bu sayede tek bir kan örneğinde kişilerde pıhtı oluşmasına veya pıhtı yıkılmasına ait genetik bozukluk olup olmadığı ortaya çıkmaktadır. KGenRP (Kardiyo genetik risk paneli) adı altında incelemeler yapılmaktadır. Oldukça ayrıntılı bir çalışma gerektiren bu panel yaklaşık 10 gün içerisinde sonuçlandırılmaktadır. Günün herhangi bir saatinde kan örneği verilerek bu testi yaptırmak mümkündür.

"Ani pıhtı atması" ne demektir? Ani pıhtı atması için kimler risk altındadır?

Uzun süre hareketsiz kalmaya bağlı olarak

kan dolaşımı yavaşlar ve bunun sonucunda özellikle toplardamarlarda pıhtılar oluşmaya başlar. Bu pıhtılar bazen kan basıncının ani yükselmesine bağlı olarak bazen de hiçbir sebep bulunmadan bulunduğu yerden koparak, daha dar bir damarı tıkayarak, o damarın beslediği organda dolaşımın yok olmasına bağlı ciddi komplikasyonlar görülmesine yol açabilmektedir. Örneğin beyni besleyen damarlar felçlere, kalbi besleyen damarlar kalp krizlerine, akciğeri besleyen damarlar ise akciğerler embolisine sebep olabilmektedir. Genetik yatkınlığı olanlar, fazla kilosu olanlar, kolesterolleri yüksek olanlar, hareketsiz bir yaşam tarzı olanlar, uzun süreli yolculuk yapanlar, masa başı çalışanları, büyük ameliyat geçirenler, kanser hastaları, doğum kontrol hapı kullananlar, gebeler ve daha önce derin ven trombozu geçirenler ani pıhtı atması için risk altındadır.

Kalp krizi geçirmede genetik risk faktörlerinin görülme oranı belli midir?

Bu oranın simdiilik %20-25 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yapılan çalışmalarla yeni genlerin bulunmasıyla birlikte bu oranın daha da artacağı düşünülmektedir.

Kişilere kalp krizi geçirme risklerini öğrenmeleri için neler önerirsiniz?

Doktorlarına danışarak gerekli testleri yaptırmalarını öneririm, özellikle ailelerinde erken yaşta kalp krizi hikayesi bulunanların gerekli testleri yaptırmak için doktorlarına danışmaları çok önemlidir.

KILO
KONTROLÜNDE
27 ALTIN
ÖNERİ

BU YAZIMIZ HEM SAĞLIKLI BİR ŞEKİLDE KİLO VERMEK, HEM DE VERİLEN KİLOYU VE FORMUMUZU KORUMAK AÇISINDAN BİZE GEREKEN İPUÇLARINI VERECEKTİR.

Günümüzde pek çoğumuz lokal fazlalıklar ve genel kilo probleminden şikayet etmekteyiz. Bu sorunun temel nedenleri, büyük ölçüde genetik yapımızla alakalı olduğu kadar, başta hareket-sizlik ve yeme – içme konusundaki yanlışlarımızla da yakından alakalıdır. Ayrıca şu da bir gerçektir ki, kilo vermek kadar verilen kiloyu korumak da ele alınması gereken ciddi bir konudur.

Şeker tüketmeyin

Son dönemlerde çok sık duymaya başladığımız ve kilo vermemizi adeta sabote eden insülin direncini tetiklediği için, şeker tüketimini en az seviyeye indirmemiz gerekmektedir. Çünkü unutmayınız ki, insülin direncinin artması ile şeker yağa dönüşmekte ve bu yağlar da daha çok mide, bel ve karın çevresinde depolanmaktadır.

Tuzu azaltın

Aşırı tuz tüketimine kesinlikle son vermemiz gerekiyor. Çevrenizde çoğu zaman, henüz daha tadına bile bakmadan, yemeğine sanki kar yağdırırcasına tuz dökmekte olan

insanları görürüz. Bu hem sağlığını olumsuz etkileyen, hem de kilo vermemizi zorlaştıran en büyük yanlışlardan biridir. Fazla tuz tüketimi kemik yoğunluğumuzun azalmasına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda ödem diye nitelenen, vücudun su tutmasına ve bunun sonucunda da çok rahatsız edici şişkinlik problemi-ne yol açar. Halbuki bizler yediğimiz besinlerle günlük tuz ihtiyacımızı yeterince karşılamaktayız, dolayısı ile sofrada elimize tuzluğu almadan önce iki kez düşünmeli ve bilmeliyiz ki, bir süre sonra damak tadımız tuzsuz yeme alışkanlığına alışacaktır. Hayatınızın tadı – tuzu kaçmasın diye tuzu bırakın...

Protein alın

Beslenme programınızda mutlaka yeteri kadar protein aldığınızdan emin olun. Çünkü proteinler hücrelerimiz yapısı taşlarıdır ve özellikle kas yapımı ve metabolizmanın aktif çalışması açısından çok önemli rol oynarlar. Dolayısı ile et, yumurta ve süt ürünleri, tavuk, balık yemek listenizin daima baş aktörleri olsun.

Ancak süt ve süt ürünlerini tüketirken az yağlı olanları tercih ediniz.

Bol su için

Sağlıklı ve doğru bir şekilde kilo vermek istiyorsanız mutlaka günde en az 8 bardak kadar su içmelisiniz. Vücudumuzun yaklaşık % 70'inin sudan oluştuğunu düşünenecek olursak, beyin fonksiyonlarımızdan tutun da tüm metabolizmamızın çalışması için yeteri kadar su içilmesi hayati önem taşımaktadır. Bir insan haftalarca aç kalabilir ama birkaç günden fazla susuzluğa dayanamaz. Elbette ki bu kilo vermemiz açısından da önemlidir. Su içmek her şeyden önce sindirimi ve emilimi kolaylaştırır, vücudu toksinlerden arındırır, ödem ve bunun sonucu ortaya çıkan şişkinlik hissini azaltır. Ayrıca metabolizmanın çalışmasını düzenlediği için daha hızlı yağ yakılmasını sağlar. Bunun için de 2 litre su ideal bir miktardır. Ayrıca pek çok kişi, "ben hiç susamıyorum ki" der. Su içmek için susamayı beklemeyin, siz düzenli olarak içmeye başlayın ki, vücudunuz da susamayı öğrensinsin.

Yağı azaltın

Beslenmenizde aşırı yağ tüketiminden kaçının, çok fazla hayvansal yağlar yerine özellikle zeytinyağını tercih edin. Ayrıca Omega - 3 ve Omega - 6 yağ asitleri açısından zengin olan deniz ürünleri ve balık tüketimine beslenmenizde mutlaka yer verin. Yağ, kalorisi yüksek bir besindir ve vücut bu kaloriyi enerjiye dönüştürmekte zorlanacaktır. Bu yüzden aşırısından kaçının.

Tam tahıllı ekmeği tercih edin

Tıpkı şeker gibi, karbonhidratlar da insülin direncini tetikleyeceği için çok dikkatli ve ölçülü tüketilmelidir. Özellikle işlenmiş karbonhidratlar, beyaz ekmeğin ve unlu gıdaların yerine, çok daha fazla vitamin ve mineral içerdikleri için tam buğday, kepek, çavdar gibi ürünleri tercih etmelisiniz. Ayrıca bu ürünler yüksek oranda lif içerdikleri için sindirim, boşaltım ve bağırsak sağlığı açısından faydalı oldukları kadar, insülin direnci konusunda da beslenmenize yardımcı olacaklardır. Hatta pizza ve makarnalarınızda bile tam tahıllı undan yapılmış olanları tercih edebilirsiniz.

Meyveleri ölçülü tüketin

Meyveler içerdikleri vitamin, mineral, lif ve posalar açısından son derece faydalıdır. Ancak ihtiva ettikleri

früktöz yani meyve şekeri, aşırı tüketimlerinde kilo vermek şöyle dursun tam tersine kolayca kilo alınmasına bile neden olurlar. Çoğu insan "aman canım alt tarafı meyve" diyerek bir oturuşta neredeyse yarım karpuzu bitirir. Bu yapılacak en büyük yanlışlardan biridir. Meyvelerde de şeker vardır ve fazla tüketimi kilo alınmasına neden olur. Özellikle üzüm, incir, karpuz dikkatli tüketilmesi gereken meyvelerdendir.

Ara öğünleri atlamayın

Sağlıklı kilo verebilmek için asla ana ve ara öğünlerinizi atlamayın, her zaman düzenli bir şekilde ve mümkünse aynı saatte yemek yemeye özen gösterin. Ve unutmayın ki, ara öğünler sihirlidir. Uzun süreler boyunca aç kalmayın, mutlaka ara öğünlerinizi yiyin. Böylece hipoglisemi atakları ve ani kan şekeri düşmesi gibi olumsuzlukları da önlemiş olursunuz.

Öğünlere çorba ile başlayın

Öğle ve akşam yemeklerinize, düşük kalorili olduğu için çorba ile başlamak iyi bir fikir olabilir. Bu hem sizi tok tutacak, açlığınızı bastırarak hem de diğer yiyeceklere birden saldırmanızı önleyecektir.

Ara öğünlerde neler yiyebiliriz?

Ara öğünler önemlidir. Ancak hiçbir zaman ara öğün, çikolatalı bir gofret ya da, fındık ezmesi sürülmüş bir dilim ekmeğin değildir. Ara öğünlerde 1 adet meyve, ya da 2 - 3 adet kuru erik, kayısı, incir gibi meyveler ya da 5 - 6 tane fındık, ceviz, badem gibi ürünler, kepekli ekmeğe yapılmış yağsız bir tost ya da prebiyotik yoğurt, 1 bardak kefir tüketmek çok daha doğru ve sağlıklı olacaktır.

Katkı maddelerinden uzak durun

Tatlandırıcıların, asitli, gazlı içeceklerin, kutu meyve sularının, sosların, kremaların, şarküteri ürünlerinin, sakatatların, pastanelerde satılan bol yağlı, unlu, tuzlu, şekerli kek, poğaç, börek, simit gibi ürünlerin, ayrıca bakkal ve

marketlerde satılan bisküvi, patates cipsi ve türevleri ve her türlü çikolata, şekerleme ve türevleri gibi ürünlerin tüketimine hem içerdikleri katkı maddeleri, hem de kilo vermenizi imkânsız hale getirdikleri için çok dikkat edin ve büyük ölçüde sınırlama getirin.

Diyet ürünlere dikkat

Diyet ürünler de dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Her şeyden önce diyet ürünlerde bulunan aspartam vücut tarafından şeker gibi algılanır ve bu da insülin direncini tetikler. Ayrıca vücutta sıvı birikimine, kısaca su tutulmasına neden olur ki, bu zaten kilo vermeyi zorlaştıran bir faktördür. Ve sizin daha fazla şeker ihtiyacı duymanıza neden olabilir. Bunlara ilaveten herhangi bir ürünü nasılsa diyet ürünü diye düşünüp sakın kontrolsüzce tüketmeyin ve mutlaka içindekileri ve kalori bilgilerini okuyunuz. Yok yere çok daha fazla kilo almanıza neden olabilir.

Hızlı yemeğe son

En önemli kurallardan biri: Hızlı yemek yeme alışkanlığına son verin... Bir durun nefes alın yemekler kaçmıyor, arkanızdan kovalayan da yok. Ağır ağır, yavaş yavaş, lokmalarınızı iyice çiğneyerek yiyin. Mümkünse 20 dakika gibi bir süre belirleyin ve kendinizi buna göre ayarlayın. Böylece hem sindirim sisteminiz daha rahat işleyecek, hem siz sofradan aç kalkmayacak, hem de yemek sonrasında çok rahatsız edici olan gaz ve şişkinlik gibi sorunları hissetmeyeceksiniz. Hatta mümkünse yemek arasında su içmemeye dikkat edin. Yemekle beraber su içmek, sindirimi gerçekleştiren mide enzimlerini olumsuz etkilemektedirler. En iyisi yemekten yarım saat önce 1 - 2 bardak su için ki, böylece daha fazla yemek yemeyi de önlemiş olursunuz.

Akdeniz gıdaları yararlı

Akdeniz usulü beslenme tarzını hayatınıza bir daha çıkmamak üzere dâhil edin; ülkemizde çok şükür renk renk, çeşit çeşit sebzeler, meyveler, otlar, yeşillikler yetişmektedir. Semt pazarları ve market reyolları bu renk cümbüşü ile adeta bir tablo gibidir. Bu güzellikleri hayatınıza katın. Bol bol sebze ve yeşilliklerden tüketin. Onlarda sağlıklı olmanız için gereken pek çok mucize saklıdır, sanki birer ecza deposu gibidirler. Hatta bazılarını çiğ olarak bile tüketebilirsiniz.

Kızartmalara son

Pişirme alışkanlıklarınızı ve tekniklerinizi tekrar gözden geçirin. Çok fazla yağlı ve kızartmalar yerine fırın, haşlama, buhar ya da kömür ateşi gibi daha sağlıklı yöntemleri de uygulamaya koyun.

Geç saatlerde yemeyin

Hem zihinsel, hem de fiziksel enerjiye ihtiyacınız olduğu için, güne kahvaltı etmeden başlamayın ve aldığınız kaloriyi muhtemelen harcamayacağınız için asla çok geç saatlerde yemek yemeyin. Bunun yanı sıra televizyon seyrederken, kitap okurken ya da ders çalışırken sürekli bisküvi, cips ya da çerez gibi şeyler atıştırmayın. Bu yavaş yavaş ve farkında olmadan kilolarınızın artmasına neden olur. Canınız çok fazla bir şeyler yemek isterse bu neden güzel bir yeşil elma ya da birkaç kuru kayısı olmasın.

Porsiyonları küçültün

Mümkünse porsiyonlarınızı küçültün, yemeklerinizi daha küçük tabaklarda yiyin, hem böylece gözünüze de daha doyurucu görünecektir. Obezite günümüzde Amerika'da insan sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşmış ve genç, yaşlı, kadın, erkek pek çok kişiyi pençesi altına almıştır. Bunda Amerika'da fast-food kültürünün egemen olmasının yanı sıra, bizimkinin neredeyse 3 katı büyüklükteki tabak çaplarının da

etkisi olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir.

Porsiyon mantığınızı siz kendiniz oluşturun. Herhangi bir lokanta ya da restoranda önünüze gelen bir porsiyon adı altındaki tatlıyı bitirmek zorunda değilsiniz. Neden yarısını yemek size yetmesin? Bir de konuya bu açıdan bakın ya da bir porsiyon alın, yanında da iki servis ve arkadaşınızla paylaşın.

Hayır demeyi öğrenin

Lütfen hayır deme hakkınızı kullanın. Misafirliklerde, davetlerde vs... size ikram edilen her şeyi kabul etmeyin, asla kendi sisteminizin ya da ölçünüzün dışına çıkmayın. Tatil ve seyahatlerde, iş yemeklerinde kabul edin ki, mutlaka mönüde sağlıklı seçenekler de vardır. Seçiminizi bunlardan yana yapın.

Market alışverişine liste ile çıkın

Market alışverişlerinde kontrolünüzü elden bırakmayın. Mutlaka önceden bir liste yapın, çikolata bölümüne geldiğinizde sürekli "onu da al", "bunu da al" diyen içinizdeki yaramazı susturun. Unutmayın alırsanız, aldıklarınızı bitirmek gibi bir göreviniz olduğu yanılığısına düşecek ve belki de son 2 - 3 haftadır yaptığınız beslenme programını altüst edeceksiniz. Eğer çok istiyorsanız sadece sevdiğiniz şeyden bir tane alın, o da sizin ödülünüz olsun.

Egzersiz şart

Mutlaka ve mutlaka egzersiz yapın. Başlayıp başlayıp bırakmayın ya da bir yerlere üye olup 3 hafta sonra olmadık bahanelerle işi aksatmayın. Egzersizi hayatınıza çıkmamak üzere katın, öyle ki yapmadığınızda suçluluk hissedecek kadar. Yüzün, yürüyün, bisiklete binin... Mutlaka hepimizin severek yapabileceği bir spor aktivitesi vardır. Unutmayın bu iskelet ve kas sistemi bize çalışsın diye verildi... Kabul edin sabahtan akşama kadar masa başında oturmaktan, akşamdan, geceyarısına kadar da televizyon karşısında yine oturmaktan kaslarımızın varlığını bile unuttuk. Onları yeniden hissedin. Bana göre yapılabilecek en ekonomik, en etkili, en keyifli egzersiz yürüyüştür. Takın kulaklıklarınızı, bir taraftan müzik dinleyin, bir taraftan da bol oksijen alarak bedeninizi çalıştırın. Nefes alırken burundan alıp, ağızdan verin. Açık havada, eğer imkânınız varsa deniz kenarı ya da bol ağaçlıklı bir yerde yapacağınız egzersiz daha fazla oksijen alacağınız için yağ yakımını hızlandıracaktır. Ve unutmayın kas oranınız arttıkça uykuda bile kalori harcamaya devam edersiniz.

Bol giysilerden kaçın

Kilo verme sürecinde asla evde ya da günlük hayatınızda çok bol, ya da tayt, eşofman gibi geniş, esneyen giysileri tercih etmeyin. Bunlar bizi hiç rahatsız etmedikleri için kilo alsak

bile farkına varmayız. Tam tersine çok sevdiğiniz bir giysiyi alın ve şu kadar sürede ben bunu giyeceğim diye hedef koyun ve kendinizi bu şekilde şartlandırın. Emin olun ki işe yarıyor. Ya da eskiden çok sevip de şimdi giyemediğiniz bir kıyafetiniz de olabilir tabii ki. Ayrıca ideal kilolu günlerinizdeki resimleriniz hep görebileceğiniz yerlere koyun, bu sizi hırslandıracak ve hedefinize daha çabuk ulaşmanızı sağlayacaktır. Olanla yetinmeyin... Sınırlarınızı zorlayın.

Çok sık tartılmayın

Her gün tartılma yanlısını yapmaktan vazgeçin. Bu sizin moralinizi bozmaktan ve motivasyonunuzu azaltmaktan başka bir işe yaramaz. Belki period döneminiz yaklaşmıştır, belki vücudunuzda ödem vardır. Mesela eğer egzersize başladysanız, 1 gr. kas kütlesi kendi hacminin 3 katı kadar su tutar. Bu durumda siz tartıya çıktığınızda kendinizi kilo almış gibi görebilirsiniz. En iyisi 10 günde bir tartılmaktır. Çok daha gerçekçi değerlere ulaşırsınız.

Yeşil çay hayatınıza girsin

Yeşil çayı mutlaka hayatınıza katın, hatta içine tarçın kabukları koyarak da içebilirsiniz. Çünkü yeşil çayın metabolizmayı hızlandırarak, kilo vermeyi kolaylaştırdığı bilindiği gibi, tarçının da şekeri kontrol altında tutması ve insülin direncini önleme konusunda faydalı olduğu bilinmektedir.

Masaj da önemli

Düzenli egzersiz kadar, dolaşımı hızlandırması ve ödem atılımını kolaylaştırması açısından düzenli masaj da vücudun formunu korumasında etkili bir yöntemdir.

Strese son

Stresten uzak durmaya gayret edin. Zihninizi güzel düşüncelere odaklayın, kendinize hedefler koyun. Ve en önemlisi düzenli ve dinlendirici bir uyku sisteminizin olmasına dikkat edin. Vücudumuz günlük enerji ihtiyacını uykudan temin eder. Dolayısı ile kaliteli uyku ki, burada süreden çok derinliği önemlidir, bu da sizin kilo vermenizi kolaylaştıracaktır.

Önce testlerinizi yaptırın

Her türlü zayıflama çabasıdan önce mutlaka gereken insülin direnci, tiroid testlerinizi yaptırın. Çünkü eğer metabolik ya da hormonal bir sorunuz varsa yemenize - içmenize ne kadar dikkat etseniz de istenilen hızda yol alamayabilirsiniz. Halbuki sorunun kaynağı tespit edilirse hem doktor kontrolü altında gerekirse ilaç kullanımı ile hem de sizin doğru beslenme ve egzersiz çabanız ile mükemmel ve sağlıklı sonuç alabilirsiniz.

Kendinizle barışık olun

Ne olursa olsun kendinizi sevin, hayatta olduğunuz için, özellikleriniz için şükredin, kendinizi kimseyle kıyaslamayın ve istediğinizde her şeyin üstesinden geleceğinizi bir an olsun aklınızdan çıkarmayın.

Daima sağlıklı ve mutlu kalın. ■

*Or-Ahayim Hastanesi olarak
Şirket ve Eğitim Toplantılarınız, İş Yemekleriniz,
Sünnet vb. Kutlama ve Davet
organizasyonlarınız için Modern Salonlarımızda
Hizmet Sunmaktan Mutluluk Duyarız...*

*Barkovizyon Sistemi - Wireless İnternet Bağlantısı - Cafe Break
Size Özel Yemek Menüsü - Ücretsiz Otopark*

www.rahamayim.com
0212 491 00 00

[www.facebook.com / BalatHastanesi](https://www.facebook.com/BalatHastanesi)
[www.twitter.com / BalatHastanesi](https://www.twitter.com/BalatHastanesi)

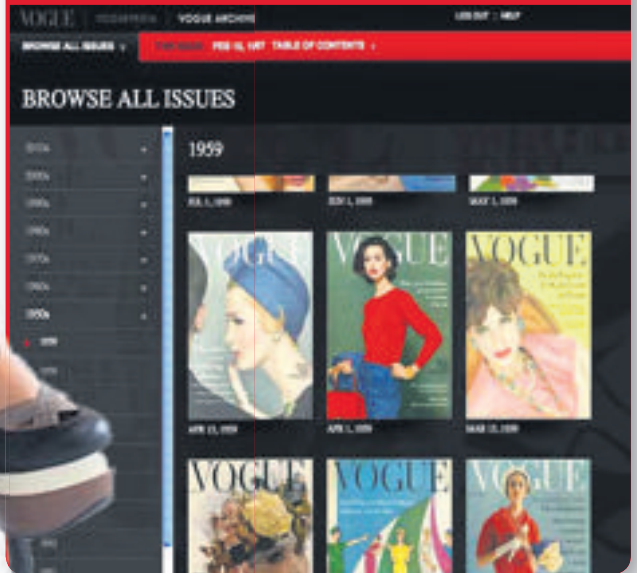
114
yıl
or-ahayim
Balat Or-Ahayim Müşevi Hastanesi

İTALYAN MARKASI **MARNİ** BU BAHAR H&M'DE

Orijinal desenleri ve yaratıcı ruhu ile ünlü İtalyan markası Marni, H&M ile işbirliği yapıyor. Kurucusu ve Kreatif Direktörü Consuelo Castiglioni, H&M için Marni'nin özünü yakalayan hem kadın hem de erkeklere yönelik bir bahar koleksiyonu tasarladı. 2012'nin 8 Mart günü dünya çapında yaklaşık 260 mağazada satışa sunulacak olan koleksiyon, hem kıyafet hem de aksesuarları içeriyor. Koleksiyonun H&M fiyatlarıyla satışa sunulması ise, herkese Marni dünyasına girme fırsatı sunuyor. Marni for H&M koleksiyonun reklam kampanyası ise ödüllü yönetmen Sofia Coppola tarafından çekilecek.

VOGUE arşivi parmaklarınızın ucunda

Vogue'un 120 senelik arşivi artık parmaklarınızın ucunda. 1892 yılından beri yayınlanan derginin tüm sayfaları teker teker taranarak yepyeni bir arşiv oluşturuldu. Modanın 120 senelik arşivine ulaşmanın bedeli ise senelik 1600 dolar.

(ayakta) H&M'in
Tasarım Danışmanı
Margareta van
den Bosch
ve Marni'nin
Kreatif Direktörü
Consuelo
Castiglioni

Burcu Esmersoy - Cansel Elçin

Harun Tekin

Tommy Hilfiger

Nebahat Çehre

Elle Style Awards 2011

'Elle Style Awards 2011'in ikincisi, 2 Aralık gecesi Akmerkez'in ana sponsorluğunda, Esmâ Sultan Yalısı'nda düzenlenen muhteşem bir törenle sahiplerini buldu. Dünyada 16 ülkede düzenlenen ve Türkiye'de geçtiğimiz yıl ikincisi gerçekleştirilen 'Elle Style Awards'ın 2011 yılı teması "Rock&Royalty" idi. Esmâ Sultan Yalısı'nın gizemli atmosferini Rock'ın dinamizmi ile birleştiren dekorasyonu altında modaseverler heyecanlı dakikalar yaşadı. Sunuculuğunu Burcu Esmersoy ve Cansel Elçin'in yaptığı gecenin kazananlar listesini aşağıda bulabilirsiniz.

Elle Style Erkek Müzik Starı
Harun Tekin

Elle Style Kadın Müzik Starı
Sıla

Elle Style Erkek Oyuncu
Okan Yalabık

Elle Style Kadın Oyuncu
Tuba Büyüküstün

Elle Style İş Kadını
Gülden Yılmaz

Elle Style İşadamı
Akın Öngör

Elle Style Stil İkonu
Nebahat Çehre

Elle Style Mekan **Salt**

Elle Style Yılın Mücevher
Tasarımcısı
Ece Şirin

Elle Style Yılın Fotoğrafçısı
Ayten Yılmaz

Elle Style Yılın Genç
Moda Tasarımcısı

Ersöz Ata

Elle Style Yılın Tasarımcısı
Arzu Kaprol

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLLERİ

Modanın Önde Gelen Bloggeri
Garance Dore

Modanın Fikir Önderi
Lisa Birnbach

Yaşam Boyu Başarı Ödülü
Tommy Hilfiger

AKMERKEZ ÖZEL ÖDÜLÜ

Moda Vizyoneri
Scott Schuman

ELLE
STYLE
AWARDS 2011
Akmerkez

Tuba
Büyüküstün

Sıla

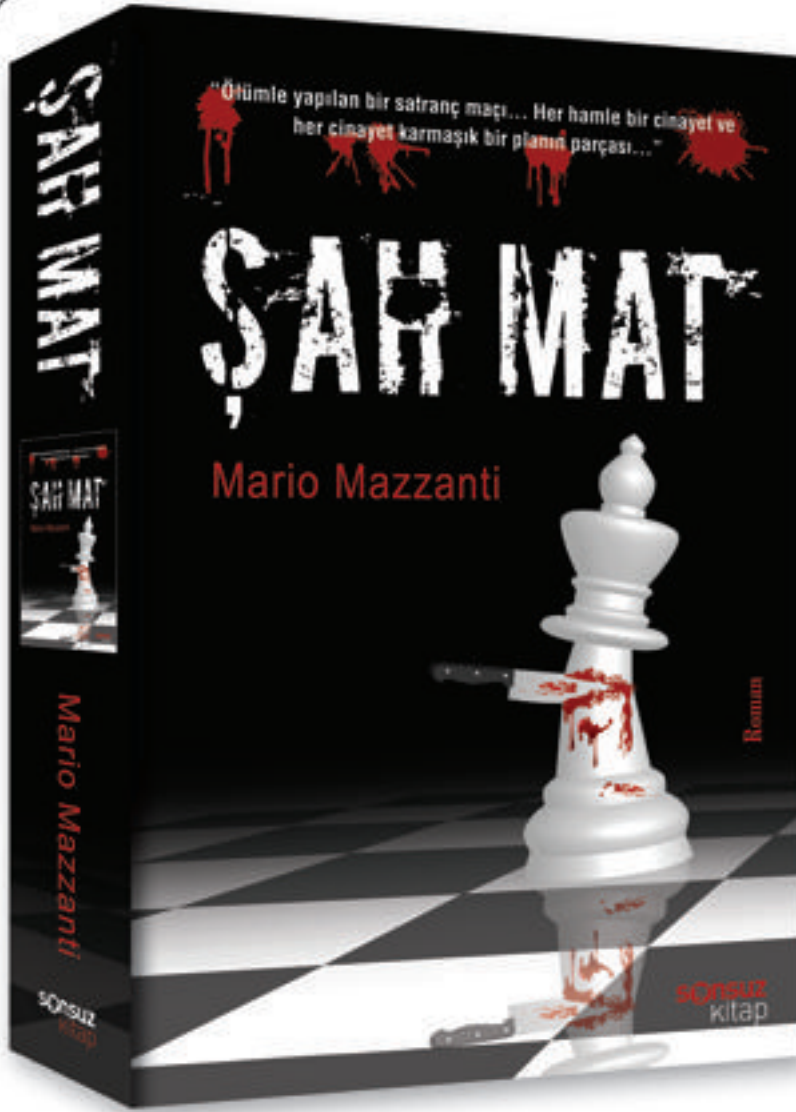
VALENTİNO'nun 3D sanal müzesi

Valentino'dan 2008 yılında emekli olan Valentino Garavani, farklı bir konseptle arşivinin kapılarını açtı. Valentino moda dünyasındaki 50 senesini herhangi bir galeride sergilemek yerine, 3D sanal müze kurarak tüm modaseverlerin beğenisine sundu. Yaklaşık 100 defile videosunun, 5000 elbisenin ve Valentino giyen ünlülerin resimlerini bulabileceğiniz sayfaya <http://www.valentino-garavani-archives.org/> adresinden ulaşabilirsiniz.

style.com 11 yıl sonra yeniden hayat buldu

Son yıllarda tüm dergilerin, baskı ile eşzamanlı olarak internet sayfaları da yapmalarına alıştık, ancak bu sefer durum tam tersi. 2000 yılında Vogue ve W işbirliğiyle kurulan, 2010 yılında ise Condé Nast'in Fair Child grubuna sattığı moda sayfası style.com kuruluşunun 11. yılında sanal alemden çıkarak dergi olarak hayat buldu. 'Style.com/print' adıyla yayın hayatına başlayan derginin kapağında model Lindsey Wixson yer alıyor. Sezonluk olarak yayınlanması planlanan derginin fiyatı 14.99 dolar.

Arzularının esiri olma, ölürsün!
Karşındakine güvenme, ölürsün!..

**Her hamle bir nefes...
Her nefes amaca
giden karanlık bir yol...**

Zekâsıyla polisi çözümsüz bırakan katil,
sanıldığından daha büyük bir hamlenin peşinde

"Mario Mazzanti ilk kitabını en lezzetli malzemeleri
karıştırarak hazırlamış: Satranç, edebiyat, sinema,
opera ve asıl mesleği olan cerrahlık."

Paperblog

"Hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı ve gerçeğin
insanın en karanlık hırslarında gizlendiği nefeslerinizi
kesecek bir gerilim romanı."

La Feltrinelli

"Ani gelişmeler ve belirsizliklerle dolu adrenalini
yüküklü bir kitap."

Bookville

Irak'ın esrarengiz bir köşesi. Eski bir dil. Mutasavvıflardan, köylülerden
ve öykücülerden oluşan bir kavim. Yok olan bir tarih.
Ve bir oğlun babasının yok olan vatanına yaptığı destansı bir yolculuk...

"Çarpıcı... Yok olmaya yüz tutmuş eski bir dil ve içinde barındırdığı ufak
yaşam belirtisi üzerine dokunaklı bir öykü."

The Washington Post Book World

"Vakur ve ses getiren bir öykü... Sabar'ın babasının aynı zamanda tarih, dilbilim
ve anılarını ele alan bir biyografi."

The New York Times Book Review

"Düşündürücü ve etkileyici bir kitap... Renkli karakterlerin bitmek bilmeyen
geçit töreni... Sabarların geçmişi yeniden canlandırmak adına birlikte
çalıştıklarını düşününce, kitabı hızla okuyup geçemedim."

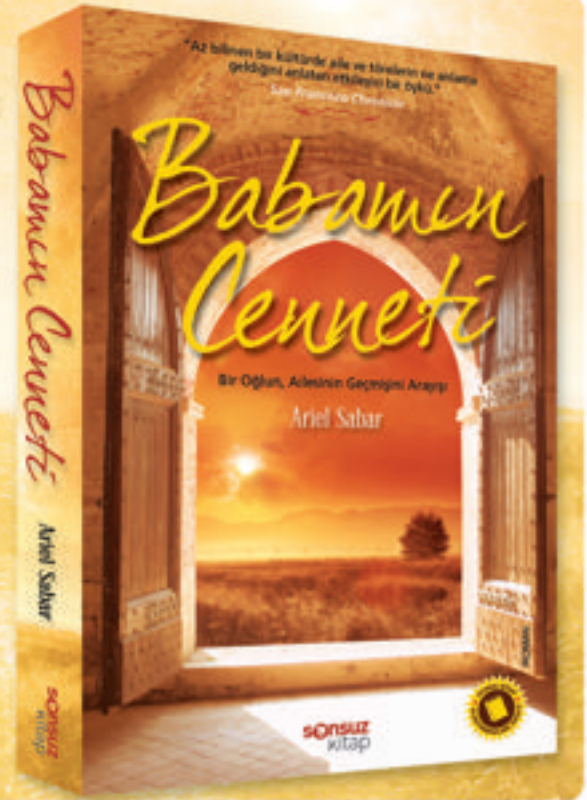
Elle

"Takdire şayan... Ariel Sabar hem Yahudi tarihini hem ailesinin tarihini hem de
kendi kişisel yolculuğunu canlandırarak hepimizle paylaşıyor."

The Providence Journal-Bulletin

"Şiirsel ve etkileyici bir biyografi... Sabar daha ilk cümlesiyle insanı büyütüyor...
o kadar etkileyici, o kadar şaşırtıcı ve o kadar büyüleyici bir efsaneden
bahsediyor ki, insan ruhunun dayanıklılığı karşısında okuru dehşete düşürüyor."

The Roanoke (VA) Times

Soğuk kış günlerinde içinizi müzikle ısıtın

Emre Elivar resitali

Emre Elivar genç yaşlarından itibaren çeşitli uluslararası piyano yarışmalarında kazandığı ödüllerle yeteneğini kanıtladı. Bunların en önemileri arasında üç büyük ödül aldığı 1999 Uluslararası Bremen Piyano Yarışması, bronz madalya kazandığı 1999 "Cidado do Porto" ve 2000 "World Piano Competition" yarışmaları, 2001 Steinway Ödülü, 2002 Arthur-Schnabel Ödülü ve birincilik aldığı 2003 Vendôme-Prize Piyano Yarışması sayılabilir.

Sanatçının Haziran 2010'da R. Schumann'ın 200. doğum günü şerefine verdiği ve bu büyük bestecinin iki büyük sonatını birden kapsayan resitali Avrupa Radyo Yayıncılığı Birliği (European Broadcast Union) üyesi 50'den fazla radyo tarafından canlı olarak yayınlanmıştır.

Emre Elivar Berlin'de yaşamaktadır.

Akbank Sanat
31 Ocak, 20:00

Jane Birkin sings Serge Gainsbourg "Via Japan"

Jane Birkin

60'ların Swinging London akımının unutulmaz kadın figürü, Serge Gainsbourg'un tek aşkı ve ilham perisi, müzisyen, aktris ve model...

Birkin, 1969 yılında "Slogan" adlı filmin setinde tanıştığı ve aşık olduğu ünlü Fransız müzisyen Serge Gainsbourg ile "Je t'aime..... moi non plus" adlı şarkıyı seslendirdi. Şarkının sözleri ve Jane Birkin'in seksi vokalleri bu parçanın birçok ülkede yasaklanmasına neden olurken, single dünya çapında büyük bir başarı elde etti. 1971 yılında bu aşkın meyvesi olarak müzisyen ve aktris Charlotte Gainsbourg dünyaya geldi.

1973 yılında ilk albümü "Di Doo Dah" için Serge Gainsbourg ile çalışmalarına başlayan Birkin, 1975'te Serge Gainsbourg'un ilk filmi "Je t'aime..... moi non plus" ile en iyi kadın sanatçı dalında Cesar Ödülü'nü de kazandı.

Dinleyenleri etkileyici performansı ve tavırları ile büyüleyen Jane Birkin, bu sene içerisinde Tsunami dolayısıyla büyük zarar gören Japonya için Serge Gainsbourg'a ait hitlerini seslendirecek.

Babylon
18-19 Ocak, 21:30

Academy of St. Martin in the Fields - Julia Fischer

Kurulduğu 1958 yılından beri en seçkin sanatçılarla çalışmayı kendine ilke haline getiren topluluk, konserde sıra dışı yeteneği ve duyarlı müzisyenliğiyle dünyaca tanınan Alman kemancı Julia Fischer'a eşlik edecek. Henüz on bir yaşında prestijli "Yehudi Menuhin Uluslararası Keman Yarışması"nı kazanan Fischer, bugüne kadar gerçekleştirdiği pek çok sahne performansı ve kayıtları için sayısız ödüle

layık görüldü. 2003'te Lorin

Maazel yönetimindeki Bavarya Radyo Senfoni Orkestrası'nın eşlik ettiği Carnegie Hall'daki ilk konserinde sergilediği Brahms İkili Konçerto yorumuyla ayakta alkışlanan Fischer, Lorin Maazel gibi günümüzün önde

gelen şefleriyle birlikte çalıştı. Fischer sıklıkla övgü alan teknik ustalığının yanı sıra klasik repertuardaki eserleri yaratıcı ve aydınlatıcı yorumu ile de dikkat çekiyor.

İş Kuleleri
28 Ocak, 20:00

Harika genç Lukas Vondracek

İlk konserini 4 yaşında veren Lukas Vondracek harika çocuklukta, harika bir genç piyaniste dönüştüğü bu yıllarda dünyanın en önemli orkestralarına birbiri ardına konuk oluyor. Resitalleri dolup taşıyor. İnternette video kayıtları binler tarafından izleniyor. Vondracek, Çek Filarmoni Orkestrası ile Ashkenazy yönetiminde verdiği ilk konserinin ardından seslendirdiği Prokofiev, Rachmaninov, Mendelssohn and Dvorak piano konçertoları ile dünya çapında ses getirdi.

Sakıp Sabancı Müzesi - the Seed
19 Ocak, 20:00

Russian Chamber Philharmonic St. Petersburg Juri Gilbo şef, Andrei Gavrilov piyano

Rusya'nın virtüözitesi ve ton kalitesiyle kendini kanıtlamış oda topluluğu Russian Chamber Philharmonic St. Petersburg'un 1998 yılından beri müzik direktörlüğünü üstlenen ve daha ilk notadan son ana kadar sadece dinleyicileri değil aynı zamanda orkestrayı cezbeden Juri Gilbo, bu konserde de güçlü ve karizmatik kişiliği ile orkestranın önünde yer alıyor.

Konserin solisti, henüz 18 yaşındayken 1974 "Uluslararası Çaykovski Yarışması"nı kazanan Andrei Gavrilov. Gavrilov, tüm dünyayı kapsayan konserlerini sürdürmektedir. Rus piyanistin Saint-Seans'ın en popüler piyano konçertosunu yorumlayacağı gecede muhteşem bir performans tanık olacağımız kesin.

İş Sanat, 8 Şubat, 20:00

Andrei Gavrilov

Alternatif müziğin sesi Yasemin Mori

Türk alternatif müzik dünyasının yeni seslerinden Yasemin Mori, tüm söz ve bestelerin kendisine ait olduğu çıkış albümü "Hayvanlar"ı 2008 yılında yayınlamıştı. Bu albüm ile hatırı sayılır bir dinleyici kitlesine ulaşan ve farklı ses tonuyla ilgi çeken Yasemin Mori, bugüne dek 60'a yakın konserde müzikseverle buluştu. Konserde Masis Aram Gözбек yönetimindeki Boğaziçi Caz Korusu kendisine eşlik ediyor olacak.

Babylon
11 Ocak, 21:30

Youn Sun Nah & Ulf Wakenius Duo

"O sıradan bir vokalist değil, bir müzik enstrümanı"... Bu söz, özgün ve güçlü vokal tekniği ile büyük bir hayran kitlesine sahip olan Youn Sun Nah için söyleniyor. Koreli sanatçı bu tanımlamayı fazlasıyla hak ediyor, zira şarkılarını söylerken öyle rahat bir şekilde sınırları zorluyor ki, ona hayran olmamak imkânsız. Youn Sun Nah, bir süredir işbirliği içinde olduğu İsveçli gitarist Ulf Wakenius ile Borusan Müzik Evi'nde dinleyenlerini cazın engin denizinde bir yolculuğa çıkaracak.

Borusan Müzik Evi
21 Ocak, 21:30

Carmen Lundy ile gerçek bir caz şöleni

"Taklitçilerle dolu bu dünyada, Carmen Lundy gerçek bir caz şarkıcısı.."

The Evening Standard

Tüm dünyada tanınan ve bulduğu yeni caz teknikleriyle çok saygı gören ünlü caz vokalisti ve besteci Carmen Lundy, otuz yılı aşkın yıllık kariyerinde altmışın üzerinde besteye imza attı. Carmen Lundy vokalist ve besteci olarak, The New York Times, The Village Voice, The Los Angeles Times, The Washington Post ve yabancı basından bolca övgü aldı.

Akbank Sanat
24 - 25 Ocak, 20:00

Juri Gilbo

Mischa Maisky

Russian Chamber
Philharmonic St Petersburg

Juri Gilbo şef, Mischa Maisky çello

Çellonun yaşayan efsanesi Mischa Maisky, genç çellist jenerasyonunun olağanüstü yeteneklerinden biri. Tam olarak birinci sınıf bir müzisyen olan Maisky, Bach'a duyduğu büyük hayranlığa ithafen 2000 yılında yüzden fazla konseri kapsayan bir dünya turnesiyle ve bestecinin solo çello suitlerini üçüncü kez kaydetmesiyle bir ilke de imza attı.

İş Sanat, 9 Şubat, 20:00

7'den 77'ye, her yaşın çocuklarına muhteşem gösteriler...

Disney Live! Mickey'in Çılgın Yolculuğu

Tüm dünyada izlenme rekorları kıran Disney'in yepyeni gösterisi Disney Live! harika müzikler, göz alıcı koreografi ve inanılmaz güzellikteki sahneler eşliğinde, kahkaha ve sürprizlerle dolu bir yolculuğa, unutulmaz, çılgın bir maceraya davet ediyor. Gösteri, canlı bir çizgi film tadında gerçekleşiyor.

Ora Arena, 19 Ocak – 5 Şubat

Rüya Takım - Sihirli Akrobatlar

Trapez, dans, akrobasi, kung-fu'yu bir araya getiren, yerçekimine ve fizik kurallarına meydan okuyan akrobatlar, olağanüstü bir müzik, ışık, ses düzeni ve nefes kesen sahneler, estetiğin zirvesini zorlayan görsel bir şovla karşımızda. Çin'in ilk ulusal akrobasi topluluğu olarak 1950'de Çin hükümeti tarafından kurulan Çin Ulusal Akrobasi Topluluğu, "Doğu sanatlarının incisi" kabul edilen Çin akrobasisinin dünyaya açılan penceresidir.

Kurulduğu günden bugüne kadar 40'ın üzerinde ülkede binlerce gösteri yapan grup tarafından sergilenen numaralar birçok prestijli ödüle de layık görüldü:

Merkezi Pekin'de bulunan bu köklü grubun bünyesinde 150'nin üstünde yerleşik akrobasi sanatçısı ve 500'ün üzerinde her yaşta akrobasi öğrencisi yer almaktadır.

TİM Maslak Show Center
27 Ocak-5 Şubat / 8 gösteri

Winx Club Müzikali

Bir müzik yarışmasını konu alacak olan Winx Club Müzikali'nde çocuklar Winx Club şarkıları ile keyifli vakit geçirirken, eşsiz dans gösterileri ile çok eğlenecekler.

Tamamı konservatuvarlı profesyonel bir ekip tarafından sahnelenecek olan Winx Club Müzikali'nde toplam 20 kişilik bir ekip yer alıyor. Müzikale özel bu sihirli efektler ile çocuklar, müzikali izlerken kendilerini Winx Club'ın sihirli dünyası içerisinde bulacaklar.

TİM Fettah Aytaç Salonu, Ocak-Nisan

Flying Superkids

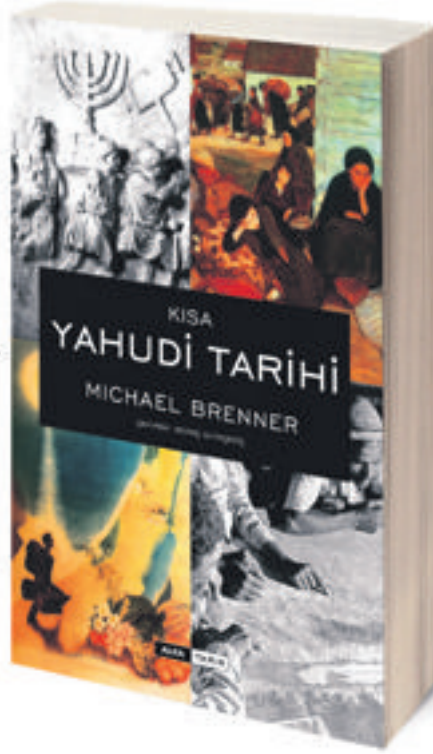
Danimarka Ulusal Jimnastik Takımı'nın jimnastikçilerinden biri olarak dünyayı gezen Uwe Godbersen, "Flying Superkids / Süper Yumurcaklar"ı 1967'de kurdu. Başlangıçta yirmi kızdan oluşan bir jimnastik takımı olarak çalışmalarına başlayan kulüp, kısa zamanda dört yüz üyeye ulaştı. Gösterinin temeli jimnastik, kuruluş amacı ise uzun süreli ve sürekli eğitimle kazanılan yetenekler. Gösteri, seyirciyi jimnastik dünyasında bir yolculuğa çıkarıyor. Süper Yumurcaklar şarkı söylüyorlar, aynı zamanda dans ediyor ve komedi yapıyorlar. Gösteri için özel olarak bestelenen müzikler ve muhteşem ışık tasarımı, eşsiz koreografiyle birleşince ortaya müthiş bir şov çıkıyor.

TİM Maslak Show Center, 20-26 Ocak / 6 gösteri

ALFA TARİH DİZİSİ

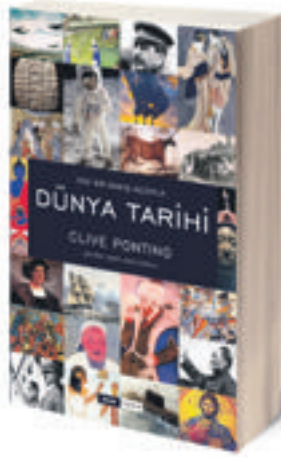
TARİHİN FARKLI DÖNEMLERİ,
FARKLI COĞRAFYALAR, KONULAR, FİGÜRLER

YENİ

KISA YAHUDİ TARİHİ MICHAEL BRENNER

Her zaman küçük bir azınlık olmalarına rağmen sayısız kültürde iz bırakan, büyük dünya dinlerinin şekillenmesine katkı sağlamış ve kendi dünyalarını geliştirmiş Yahudilerin beş kıtaya dağılan değişken tarihinin bu açık ve anlaşılır anlatısında Holokost, İsrail'in tarihi ve Amerikan Yahudiliği de Eski Ahit dönemindeki başlangıçlar ve Yahudilerin Avrupa'da bin yılı aşan varlıklarının bıraktığı izler kadar dile getiriliyor.

DÜNYA TARİHİ CLIVE PONTING

Tarihçi Ponting, ilk insandan 20. yüzyıla kadar insanlık tarihinin çarpıcı serüvenine yeni bir bakış açısı getiriyor ve bu özelliğiyle tüm diğer dünya tarihi anlatılarından ayrılıyor. Özellikle Avrupa merkezli tarafgirliğe saplanmış anlatıları ve tarih kurgularını reddediyor. Hiçbir coğrafyaya ya da döneme iltimas geçmeden, tarih boyunca dünyanın her yerinde bulunan insan topluluklarının hikâyesini eşzamanlı olarak gözler önüne seriyor.

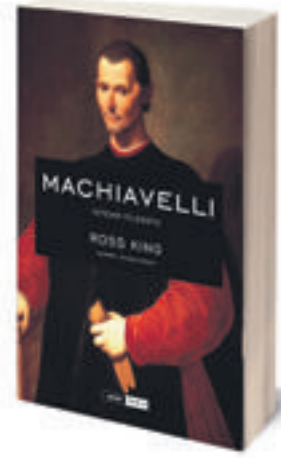
BELGELERLE LOZAN SEVTAP DEMİRCİ

Türk diplomasi tarihi uzmanı Sevtap Demirci, bu kapsamlı çalışmasında, cumhuriyetin kuruluşunda verilen diplomatik ve stratejik mücadeleyi tüm detaylarıyla ele alıyor. Belgelerle Lozan, kapalı kapılar ardında yapılan pazarlıklar üzerine, Türk ve İngiliz birincil kaynaklarına dayanan ilk çalışma.

YENİ BİR HÜKÜMDAR AYNASI SURAIYA FAROQHI

Osmanlı tarihçisi Faroqhi'nin arşiv çalışmalarına dayalı makalelerinden oluşan *Yeni Bir Hükümdar Aynası*, Osmanlı hanedanının ölümöl krizlerde bile kesintisiz olarak koruduğu istisnai ikbalini kuşatan sultanî hükümlerinin ne şekilde ve hangi araçlarla sağlandığını inceliyor: Padişah imgesi, söylemler, şenlikler, geçit alayları, kabul törenleri, avlar, egzotik ve vahşi hayvanlar, tüccarlar, korsanlar ve esirler...

MACHIAVELLI ROSS KING

Hükümdar adlı eseriyle siyaset biliminin temellerini atan ünlü filozof Machiavelli, popüler kültür tarihçisi Ross King'in sürükleyici anlatısıyla ete kemâğe bürünüyor. Renkli ve aykırı kişiliğiyle Machiavelli, tarih boyunca kimileri tarafından iktidar ilişkilerinin soğukkanlı ve sağduyulu düşünürü, kimileri tarafından ahlaksız, düzenbaz ve yalancı bir iktidar budalası olarak tanımlanıyor.

HEM KARTON KAPAK HEM DE ÖZEL CİLTİ BASKILARIYLA TÜM KİTAPÇILARDA

Yakında... Amanız Devrim: Kapitalizm Tarihi, Arapların Gözüyle Bizans, İslam Öncesi Türk Tarihi, Bizans'ın Sonu, Hitler'in İmparatorluğu...

Ticarethane Sokak No: 53, 34110 Cağaloğlu / İstanbul Tel: 0(212) 513 34 20-21 Faks: 0(212) 519 33 00 e-posta: info@alfakitap.com, www.alfakitap.com

İLGİNÇ HABERLER VE SON DAKİKA GELİŞMELERİ İÇİN GÖZÜNÜZ BİZDE OLSUN!

Anında
bilgi için
şimdi de
iPhone'da

<http://www.salom.com.tr>

Gündem haberleri,
sanat etkinlikleri ve
çarpıcı söyleşileriyle
Şalom artık twitter'da

ANNE BAK NE ÇOK ÜNLÜ TANIYORUM

Aylin YENGIN

İMZA GÜNÜ
15 Ocak Pazartesi
İnkılap
Metrocity

"Öyle gurur verici bir şey ki, "Ben karar verdim 'büyüdüğümde' Ayşe Arman olmak istiyorum" diyen birinin kitabına giriş yazısı yazmak.

Ancak röportaj yapmayı senin kadar seven biri, bu kadar dolu dolu bir kitaba imza atabilirdi. Tebrikler.

Merakının hiç bitmemesi... Röportaj aşkı ateşinin, seni hep kavurması dileğiyle... Utanmadan sor!

Çekinmeden sor!

Sen hep sor!

Öpüyorum güzel kadın, röportaja gidiyorum..."

AYŞE ARMAN

"Anne Bak Ne Çok Ünlü Tanıyorum"da Aylin Yengin'in dünyadan ve ülkemizden çok sayıda tanınmış sanatçı, gazeteci, müzisyen ve yazarlarla yaptığı söyleşiler farklı ve eğlenceli bir tasarımla okuyucuya sunuluyor. Kitap, Elif Şafak, Nermin Bezmen, Yasmin Levy, Yılmaz Özdil, Buket Uzuner, Cüneyt Özdemir, Ayşe Arman,

Bekir Coşkun, Nuray Mert, Uğur Dündar, Fatih Altaylı, Cem Hakkı, Ayhan Sıdımaoğlu, Bay J ve Geveze gibi oldukça ilginç isimleri bir araya getiriyor. 29 "ünlü"nün hayata bakış açıları, özel yaşamları ve siyasi görüşleri, yazarın röportaj öncesi kendi duygularını yansıtan kısa giriş yazıları ile mükemmel bir biçimde harmanlanmış.

NE VAR, NE YOK

2012 yılında yaşam şeklinize renk katacak çeşitli fırsatlardan yararlanın...

ORMANADA ÖRNEK EVİNDE DOĞAYLA İÇ İÇE BİR YAŞAM

Ormanada'nın örnek evi kapılarını açtı. Ormanada'da büyüklükleri brüt 140-700 m2 arasında değişen beş tip villa ve on beş farklı plan tipinde sıra ev yer alıyor. Ormanada'daki yaşamın bir yansımasının sunulduğu Ormanada örnek evi, brüt 380 m2'lik villa tipi olarak hazırlandı ve çekirdek bir aile için ideal bir yaşam alanı sağlayan mimari çözümler içeriyor. İki normal kat ile bir bodrum kattan oluşan, örnek evin net kullanım alanı ise 310 m2'dir.

Örnek evin giriş katı antre, salon, mutfak, çalışma odası ve misafir tuvaleti olarak planlanmıştır. Birinci katta giyinme

odası ve banyosu ile bir bütün oluşturan ebeveyn odası ile üç adet kendine ait banyonun yer aldığı yatak odaları bulunuyor. Villanın bodrum katında ise hobi odası, hizmetli odası, çamaşır odası, teknik oda, kapalı garaj ve depo alanları yer alıyor.

ZAMANLA YARIŞMAYAN BİR DEKORASYON...

Örnek evde, Ormanada tasarımcılarından Selim Cengiz tarafından hazırlanan üç farklı iç mimari tasarım alternatifi arasından her zaman zevkle kullanılan "zaman ötesi" tasarımlar tercih edildi. Trendlerle yarışmayan bir dekorasyon anlayışıyla kurgulanan örnek

evde, zeminlerde beyazlatılmış meşe, sabit ahşaplarda fildişi rengi lake doğal kaplamalar; mobilyalarda kemik, bej ve pastel tonlar ağırlıklı olarak kullanıldı. Islak mekanlarda öncelikli olarak VitrA ve

Artema'nın doğal kaynakların tüketimini en aza indiren Bluelife ürünleri ile Villeroy & Boch karo ürünleri tercih edildi. Örnek evin mutfağında ise İntema'nın Natura serisi kullanıldı.

MSC CRUISES'TA ERKEN REZERVASYON İNDİRİMİ

com.tr adresinden de bilgi alınabilir.

2012 yılı rotalarında MSC Cruises yolcuları, yepyeni lüks gemilerde denizin ve doğanın en büyüleyici hallerine tanıklık edecekleri ülkelere doğru yol alacaklar. Son teknoloji harikası dev yüzen otellerle Norveç fiyortları, Baltık başkentleri, Akdeniz kıyıları, Ege Adriyatik gibi turlarda her sabah başka bir ülkede uyanılıyor ve dünyanın en güzel şehirleri geziliyor.

MSC Cruises'in 11 gemilik muhteşem filosuna 2012 yılının Mayıs ayında 12. Gemisi MSC DIVINA da katılıyor. Haziran 2012'de İzmir ve İstanbul kalkışlı Ege & Adriyatik Turu'nu yapacak olan 4365 yolcu kapasiteli geminin sefer tarihlerine de yine www.msccruises.com.tr adresindeki İzmir ve İstanbul çıkışlı turumuz bölümünden ulaşılabilir.

Mayıs ayında 12. Gemisini denize indirecek olan Avrupa'nın en büyük kruvaziyer şirketi MSC Cruises, Nisan - Ekim 2012 dönemini kapsayan yaz sezonu paket programlarında erken rezervasyon promosyonu uyguluyor.

31 Ocak 2012 tarihine kadar yapılan rezervasyonlar için kişi başı 150 Euro indirim fırsatı için www.msccruises.

TITANIC HOTEL KOMFORUNU BERLİN'DE YAŞAYIN

Türkiye'de toplam 6 otelle hizmet veren Titanic Otelleri uluslararası zincir olma yolundaki ilk adımını Almanya'da Titanic Comfort Berlin'i hizmete açarak atmış oldu. Toplam 1482 oda 2933 yatak kapasitesine sahip olan Titanic Resort & Hotels zincirine eklenen yeni otel Almanya'nın başkenti Berlin'in Mitte semtinde yer almaktadır. Spittelmarkt Metro İstasyonuna 5 dakikalık yürüme

mesafesindeki Titanic Comfort Hotel 226 oda, restoran & bar, konferans salonu mevcut olup tasarımı, fonksiyonelliği ve iç mimarisi ile 4 yıldız otel klasmanındadır.

CONCEPT MARINE, YAT SEKTÖRÜNÜN YENİ GÜCÜ

İtalyan Azimut Benetti Group bünyesindeki Atlantis Yachts'ın yanısıra Maxi Dolphin, Sacs, Yuka markalarının Türkiye distribütörlüğü olan Concept Marine, Türkiye'nin yat im-

latındaki lideri olan Numarine'in de Türkiye satış ve pazarlamasında tek yetkili olarak tekne sektörünün öncü firması olma konumunu güçlendirdi. 15 milyon euroluk cirosunu Numarine'in

Türkiye temsilciliği ile birlikte önümüzdeki sezon 25 milyon euroya çıkarmayı hedefliyor. Numarine'in en son teknolojiyle üretilen teknelerini Türkiye'de pazarlayacak olan Concept Marine, Türk tekne severlerin artık tekne almak için yurtdışına gitmelerine son vermeyi hedefliyor. Böylece hem Türkiye'de üretim yapılarak yurtdışında katma değer yaratılacak, hem de milyonlarca dolarlık dövizin yurtdışına gitmesi engellenmiş olacak.

GELECEĞİNİZİN GÜVENİLİR ORTAĞI

***Tüm branşlarda
cazip fiyat ve
teminatlar!***

 **TÜRK NIPPON
SİGORTA**

<http://www.turknippon.com>

444 8 867

STRIDER ZETA R

INDIVIDUAL class

SACS

ConceptMarine

City Office: Anadoluköy Mah. Kurucayme Cad. No: 73/1 Beşiktaş
/ İst/ Turkey T: 0212 358 02 63 F: 0212 358 02 64 info@marinsagazi.com
Marina Office: Marmarık İstanbul City Port, B1 B2 Bah Mah. Sahil Yolu
Pendik / İst/ Turkey T: 0216 390 11 00 M: 0532 2000 520
info@conceptyachts.net www.conceptyachts.net